

EUROOPA KOMISJON
MAKSUNDUSE JA TOLLILIIDU
PEADIREKTORAAT
Kaudne maksustamine ja maksude haldamine
Süsiniku piirimeede, energia maksustamine ja keskkonnahoidlik maksustamine

Brüssel, 30. mai 2024

JUHEND SÜSINIKU PIIRIMEETME RAKENDAMISE KOHTA IMPORTIJATELE, KES IMPORDIVAD KAUPASID ELI

*Käesolevas juhendis kajastatakse Euroopa Komisjoni talituste seisukohti avaldamiskuupäeva
seisuga. See ei ole õiguslikult siduv.*

VERSIOONID

Kuupäev	Märkused versiooni kohta
17. august 2023	Avaldati esimene versioon.
27. oktoober 2023	Tehti järgmised parandused: <ul style="list-style-type: none"> • ajakohastati jaotist 6.3 („Aruandevorm“); • parandati kirjavigu ja viiteid.
21. november 2023	Parandati <i>de-minimis</i> sätet.
8. detsember 2023	Tehti järgmised parandused: <ul style="list-style-type: none"> • täpsustati jaotist 4.3 („Üleminekuperiood“), eeskätt punkte 4.3.4 („Aruandeperioodid“) ja 4.3.6 („Seestöötlemise protseduur“); • täpsustati punkti 5.4.3 (seoses vesinikuga), et lisada muud tootmisskeemid järgmistele joonistele: <i>Joonis 5-6</i> (paagutatud maak) ja <i>Joonis 5-11</i> (toorterase tootmine hapnikkonverteriga); • punkti 6.1.4 lisati valemite viitenumbrid rakendusmäärusest (EL) 2023/1773; • esitati selgitused punktis 6.2.2 „Teatavate imporditud kaupade kvaliteediandmete esitamine“; • 7. peatükis parandati EFTAga seotud vabastuse eeskirja; • kustutati vaikeväärtusi käsitlev lisa, sest vastav teave on kättesaadav Euroopa Komisjoni SPIMi-teemalisel veebisaidil.
26. märts 2024	Tehti järgmised parandused: <ul style="list-style-type: none"> • selgitati 3. jao joonealuses märkuses 5 esitatud aruandluskohustusi; • jaotises 6.2 (Viited rakendusmääruses) parandati esitatud viidet; • punkti 6.2.3 joonealuses märkuses 64 parandati esitatud viidet (direktiiv 2003/87/EÜ)); • B lisas „Mõistete määratlused“ parandati mõiste „Tegelik heitkogus“ all esitatud viidet (rakendusmääruse III lisa); • B lisas „Mõistete määratlused“ parandati mõiste „Aruandev deklarant“ ingliskeelses versioonis olevad trüki vead; • B lisa „Mõistete määratlused“ ingliskeelses versioonis kustutati topeltkanne „Soovitavad täiustused“.

SISUKORD

1	KOKKUVÕTE	5
2	SISSEJUHATUS	6
2.1	Teave käesoleva dokumendi kohta	6
2.2	Kuidas seda dokumenti kasutada?	7
2.3	Kust saada lisateavet?	7
3	LÜHIJUHEND IMPORTIJATELE	10
4	SÜSINIKU PIIRIMEEDE	15
4.1	SPIMi tutvustus	15
4.2	SPIMi mõistete määratlused ja hõlmatud heitkogused	16
4.3	Üleminekuperiood	17
4.3.1	Peamised aruandlusega seotud ülesanded ja kohustused	18
4.3.2	Millist seiret peavad käitajad tegema?	19
4.3.3	Milliseid andmeid peavad aruandvad deklarandid esitama?	20
4.3.4	Käitajate ja importijate aruandeperioodid	21
4.3.5	SPIMi juhtimine	23
4.3.6	Seestöötlemise protseduur	24
5	SPIM-KAUBAD JA TOOTMISSKEEMID	26
5.1	Sektoripõhiste jaotiste eessõna	26
5.2	SPIM-kaupade identifitseerimine	26
5.2.1	Tootekirjeldused	27
5.2.2	SPIMi määruse kohaldamisalasse kuuluvate kaupade kindlakstegemine	27
5.3	Tsemendisektor	28
5.3.1	Toodanguühik ja seonduva heitkoguse ühik tööstussektori puhul	28
5.3.2	Hõlmatud kaupade määratlus ja selgitused	29
5.3.3	Asjakohaste tootmisprotsesside ja -skeemide määratlused ja selgitused	30
5.3.4	Täiendavad aruandlusparameetrid	33
5.4	Keemiasektor – vesinik	34
5.4.1	Toodanguühik ja seonduva heitkoguse ühik	34
5.4.2	SPIMiga hõlmatud sektorikaupade määratlus ja selgitused	35
5.4.3	Asjakohaste tootmisprotsesside ja -skeemide määratlused ja selgitused	35
5.4.4	Täiendavad aruandlusparameetrid	37
5.5	Väetisesektor	37
5.5.1	Toodanguühik ja seonduva heitkoguse ühik	38
5.5.2	SPIMiga hõlmatud sektorikaupade määratlus ja selgitused	39
5.5.3	Asjakohaste tootmisprotsesside ja -skeemide määratlused ja selgitused	40
5.5.4	Täiendavad aruandlusparameetrid	43

5.6	Raua- ja terasesektor	43
5.6.1	Toodanguühik ja seonduva heitkoguse ühik	44
5.6.2	SPIMiga hõlmatud sektorikaupade määratlus ja selgitused	44
5.6.3	Asjakohaste tootmisprotsesside määratlused ja selgitused ning hõlmatud heitkogused	49
5.6.4	Täiendavad aruandlusparameetrid	59
5.7	Alumiiniumisektor	60
5.7.1	Toodanguühik ja seonduva heitkoguse ühik	61
5.7.2	Hõlmatud sektorikaupade määratlus ja selgitused	62
5.7.3	Asjakohaste tootmisprotsesside ja -skeemide määratlused ja selgitused	64
5.7.4	Täiendavad aruandlusparameetrid	68
6	ARUANDLUSKOHUSTUSED	69
6.1.1	Otsese ja kaudse seonduva heitkoguse andmete esitamine	69
6.1.2	Seonduva heitkoguse aruandlusühikud	69
6.1.3	Seonduv heitkogus	70
6.1.4	Kaudne heide	71
6.1.5	Lähteaine heitkoguste lisamine	72
6.1.6	Lähteainete heitekoefitsientide vaikeväärtused	73
6.2	Aruandlusnõuded	74
6.2.1	Imporditud kaupade koguse esitamine	74
6.2.2	Teatavate imporditud kaupade kvaliteediandmete esitamine	74
6.2.3	Otsese ja kaudse seonduva heitkoguse andmete esitamine	75
6.2.4	Seonduva heitkoguse aruandlusühikud	76
6.2.5	Tegeliku tasumisele kuuluva süsinikuhinna esitamine	76
6.2.6	Asjakohane importijate esitatav teave	78
6.3	Aruandevorm	79
6.3.1	Käitajate edastatavad heiteandmed	79
6.3.2	Aruandvate deklarantide esitatavad aruanded	83
7	VABASTUSED SPIMI KOHALDAMISEST	88
ANNEX A	LÜHENDITE LOETELU	89
ANNEX B	MÕISTETE MÄÄRATLUSED	92

1 KOKKUVÕTE

Süsiniku piirimeede (SPIM) on keskkonnapoliitika vahend, mille eesmärk on tagada, et toodete importimisel oleksid süsinikukulud sama suured kui tootmisel Euroopa Liidus (EL) tegutsevates käitistes. Sel viisil vähendatakse SPIMi abil ohtu, et ELil ei õnnestu saavutada oma kliimaeesmärke, kuna ettevõtjad viivad oma tootmise üle riikidesse, kus CO₂ vähendamise poliitika ei ole nii ambitsioonikas (nn kasvuhoonegaaside heite ülekandumine).

SPIMi raames ostavad ja tagastavad ELi tegevusloaga deklarandid, kes esindavad teatavate kaupade importijaid, pärast üleminekuperioodi (st lõplikul perioodil) SPIMi sertifikaate, mis vastavad imporditud kaupadega seonduvale heitkogusele. Kuna nende sertifikaatide hind tuleneb ELi heitkogustega kauplemise süsteemi (ELi HKS) lubatud heitkoguse ühiku hinnast ning kuna seire-, aruandlus- ja kontrollinormid on välja kujundatud ELi HKS-i seire-, aruandlus- ja kontrollisüsteemi põhjal, vastab imporditud kaupade süsinikuhind seega ELi HKSis osalevates käitistes toodetud kaupade süsinikuhinnale.

Käesolev juhend on osa juhendite ja elektrooniliste vormide sarjast, millega Euroopa Komisjon toetab SPIMi ühetaolist rakendamist **üleminekuperioodil (1. oktoobrist 2023 kuni 31. detsembrini 2025)**. Juhendis tutvustatakse SPIMi ja põhimõtteid, millest lähtutakse ELi imporditud kaupadega seonduva heitkoguse aruandluses. Käesoleva juhendiga ei täiendata SPIMi kohustuslikke nõudeid, vaid selle eesmärk on aidata nõudeid õigesti tõlgendada ning seeläbi hõlbustada rakendamist.

Käesolevas juhendis kajastatakse Euroopa Komisjoni talituste seisukohti avaldamiskuupäeva seisuga. See ei ole õiguslikult siduv.

2 SISSEJUHATUS

2.1 Teave käesoleva dokumendi kohta

Käesolev dokument on koostatud selleks, et selgitada sidusrühmadele SPIMi määruse nõudeid muus kui õiguskeeles. Juhendis keskendutakse **nõuetele, mida kohaldatakse SPIM-kaupu ELi importivate importijate suhtes üleminekuperioodil 1. oktoobrist 2023 kuni 31. detsembrini 2025**. Sel perioodil kohaldatakse SPIMi importijate suhtes finantskohustusteta ning üksnes andmete kogumisega seotud eesmärkidel.

- **3. peatükis** on esitatud kokkuvõtlikud juhised SPIM-kaupade importijale ja/või aruandvale deklarandile, kellele käesolev dokument on suunatud. Selles tutvustatakse kõige olulisemaid SPIMi aruandlusega seotud mõisteid ning kirjeldatakse, millisest dokumendi osast leiab lisateavet.
- **4. peatükis** tutvustatakse SPIMi ja antakse ülevaade nõuete täitmise tsüklist, ülesannetest, kohustustest, vahe-eesmärkidest ja tähtaegadest, millest aruandvad deklarandid peavad üleminekuperioodil kinni pidama.
- **5. peatükis** esitatakse ülevaade SPIMiga hõlmatud sektorite ja kaupade kauba- ja väärtusahelatest.
- **6. peatükis** esitatakse aruandekohustused ja soovitused, mis võivad olla kohaldatavad/asjakohased SPIM-kaupade importijatele.
- **7. peatükis** selgitatakse üldiseid vabastusi SPIMist.

Euroopa Komisjon esitab eraldi juhendi SPIM-kaupade tootvate käitiste käitajatele, kes tegutsevad kolmandates riikides (edaspidi „käitajad“). Juhenditele on lisatud elektrooniline teabevorm, mida käitiste käitajad saavad kasutada oma kaupadega seonduvate heitkoguste teabe edastamiseks aruandvatele deklarantidele.

Numbrite esitus ELi dokumentides

Selleks et viia juhend vastavusse ELi õigusaktidega, esitatakse käesolevas dokumendis numbrid järgmisel viisil:

kümnenndkoha eraldajana (et eraldada arvu täisosast murdosa) kasutatakse koma, nt: 0,890;

tuhandelised eraldatakse tühikuga, nt:

- viisteist tuhat kirjutatakse „15 000“;
- viisteist miljonit kirjutatakse „15 000 000“.

2.2 Kuidas seda dokumenti kasutada?

Kui käesolevas dokumendis on esitatud artiklinumbrid, kuid ei ole täpsemalt selgitatud, viidatakse alati SPIMi määrusele¹. Kui viidatud on rakendusmäärusele, tähendab see määrust,² milles on sätestatud üksikasjalikud seire- ja aruandluseeskirjad üleminekuperioodiks. Käesolevas dokumendis kasutatud akronüümide selgitused ja mõistete määratlused on esitatud lisades, vt Annex A ja Annex B.

Lugeja abistamiseks kasutatakse dokumendis mitmesuguseid ikoone.

Ikoon	Kirjeldus
	Tähistab teavet, mis on importijatele ja aruandvatele deklarantidele eriti tähtis.
Lihtsustatud!	Tähistab SPIMi üldnõuete lihtsustatud käsitlusi.
	Kasutatakse juhul, kui esitatakse soovitatavad täiustused.
	Kasutatakse juhul, kui saadaval on dokumendid, vormid või elektroonilised vahendid muudest allikatest.
	Tähistab ümbritsevas tekstis arutatud küsimusi käsitlevaid näiteid.
	Osutab juhendi osadele, milles käsitletakse SPIMi lõplikku perioodi, mitte üleminekuperioodi.

2.3 Kust saada lisateavet?

Alljärgnevas tekstikastis osutatakse SPIMi määruse ja rakendusmääruse peamistele osadele, mis on **SPIM-kaupade importijatele üleminekuperioodil asjakohased**.

¹ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta määrus (EL) 2023/956, millega kehtestatakse süsiniku piirimeede; kättesaadav aadressil <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/956/oj?locale=et>.

² Komisjoni 17. augusti 2023. aasta rakendusmäärus (EL) 2023/1773, millega kehtestatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) 2023/956 rakenduseeskirjad üleminekuperioodil süsiniku piirimeetmega seotud aruandekohustuste osas; kättesaadav aadressil <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32023R1773>.

SPIMi määrus

Euroopa Parlamendi ja nõukogu 10. mai 2023. aasta määrus (EL) 2023/956, millega kehtestatakse süsiniku piirimeede.

Kättesaadav aadressil <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2023/956/oj?locale=et>.

- **Artiklis 2** on sätestatud SPIMi kohaldamisala vastavalt I lisale.
- **Artiklis 3 ja IV lisas** on määratletud SPIMiga seotud põhiterminid.
- **Artiklis 5** on sätestatud nõue, et importija või tema kaudne tolliesindaja peab kaupade importimiseks taotlema tegevusloaga SPIMi deklarandi staatust, ning **artiklis 17** on sätestatud nõuded, mis peavad olema täidetud tegevusloa saamiseks asjaomases liikmesriigis. (*Kohaldatakse alates 31. detsembrist 2024*).
- **Artiklis 10** on kehtestatud nõuded käitaja registreerimise kohta SPIMi raames (*alates 31. detsembrist 2024*).
- **Artikliga 11** on ette nähtud, et liikmesriigid peavad määrama pädeva asutuse ning et Euroopa Komisjon peab pädevate asutuste loetelu avaldama ja lisama selle SPIMi registrisse.
- **Artiklis 14** on Euroopa Komisjonile pandud kohustus luua tegevusloaga SPIMi deklarantide register (SPIMi register) ning **artikliga 16** on ette nähtud, et komisjon peab igale tegevusloaga deklarandile looma konto. (*Kohaldatakse alates 31. detsembrist 2024*).
- **Artiklis 30** on sätestatud, et Euroopa Komisjon peab SPIMi kohaldamisala läbi vaatama 31. detsembriks 2024.
- **Artiklites 32–35** on kehtestatud ELi importijate suhtes ülemineku perioodil kohaldatavad aruandekohustused.
- **Artiklis 36** on sätestatud kuupäevad, mil hakatakse kohaldama ülejäänud artikleid.
- **I lisas** on tööstussektorite kaupa loetletud SPIM-kaubad koos identifitseerimiseks kasutatava CN-koodi ja vastava kasvuhonegaasiga.
- **III lisas** on loetletud ELi mittekuuluvad riigid ja territooriumid, mille suhtes SPIMi ei kohaldata.
- **IV lisas** on esitatud kaupadega seonduva heitkoguse arvutamise üldmeetodid – 2. jaos lihtsate kaupade puhul ja 3. jaos keerukate kaupade puhul.

Rakendusmäärus (EL) 2023/1773 – komisjoni rakendusmäärus (EL) 2023/1773, kättesaadav aadressil <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/ET/TXT/HTML/?uri=CELEX:32023R1773>.

- **Artiklis 2 ja II lisa 1. jaos** on määratletud SPIMiga seotud põhiterminid ning esitatud seire-, aruandlus- ja kontrollinormid.
- **Artiklis 3** on sätestatud aruandvate deklarantide aruandekohustused, sealhulgas parameetrid, mille kohta tuleb andmed esitada.
- **Artiklites 4 ja 5** on sätestatud seonduva heitkoguse arvutamise lähenemisviisid ja vaikeväärtuste kasutamise tingimused.

-
- **Artikkel 6** sisaldab seestöötlemise protseduuriga seotud aruandluse nõudeid.
 - **Artiklis 7** on osutatud tasumisele kuuluva süsinikuhinna kohta esitatavale teabele.
 - **Artiklites 8, 9 ja 13** käsitletakse aruandva deklarandi kohustusi seoses SPIMi aruannete esitamise ja muutmisega.
 - **Artiklis 16** käsitletakse karistusi, mida liikmesriigid kohaldavad juhul, kui aruandev deklarant ei ole oma aruandekohustusi nõuetekohaselt täitnud.
 - **Artiklites 19 ja 22** on sätestatud SPIMi üleminekuregistri tehnilised elemendid.
 - **I lisa:** tabel 1 „SPIMi aruande struktuur“, tabel 2 „SPIMi aruande üksikasjaliku teabe nõuded“.
 - **II lisa:** 2. jagu, tabel 1 „Kaupade koondkategoriatele CN-koodide määramine“; 3. jagu – SPIM-kaupade kategooriate tootmisprotsesside määratlused, sh tootmisskeemide süsteemiipiirid ja asjakohased lähteained.
 - **IV lisa:** miinimumandmed, mille kaupade tootjad (edaspidi „käitajad“) peavad esitama importijatele (või aruandvale deklarandile).
 - **V–VII lisa:** tabelid, kus on loetletud andmenõuded muude aruannete jaoks, sh seestöötlemise protseduuri (importijate poolt), EORI ja riikliku impordisüsteemi puhul.
 - **VIII lisa:** standardkoefitsiendid, mida võib kasutada otscheite seires.
-

Kõik ELi õigusaktid on kättesaadavad veebisaidil eur-lex.europa.eu/homepage.html.

Euroopa Komisjon on käitajate ja importijate abistamiseks koostanud muu hulgas järgmised juhendid ja koolitusmaterjalid:

- eraldi juhend väljaspool ELi SPIM-kaupu tootvate käitiste käitajatele, kes tegutsevad kolmandates riikides;
- importijatele suunatud juhend kvartaliaruannete koostamise kohta SPIMi kauplejate portaalis;
- Exceli vorm, mille abil käitajad saavad arvutada seonduva heitkoguse automaatselt ja edastada need andmed otse kaupade importijatele;
- koolitusvideod.

Juhendid ja vorm on kättesaadavad Euroopa Komisjoni SPIM-teemalisel veebisaidil: https://taxation-customs.ec.europa.eu/carbon-border-adjustment-mechanism_en

3 LÜHIJUHEND IMPORTIJATELE

Selles punktis esitatakse etapiviisiline ülevaade olulistest mõistetest, normidest ja üleminekuperioodil kehtivatest kohustustest.

Kas olete SPIM-kaupade importija? SPIM-kaubad on ELi imporditud kaubad, mis pärinevad tsemenditööstusest, raua- ja terasetööstusest, alumiiniumitööstusest ning teatavatest keemiatööstusharudest (väetised ja vesinik), samuti elektrienergia. Sellele küsimusele vastamiseks peate võrdlema imporditud toodete CN-koodi³ SPIMi määruse I lisas esitatud kaupade loeteluga. Täpsemat teavet selle kohta leiab käesoleva dokumendi jaotisest 5.2, kusjuures sellele järgnevatel jaotistel 5.3–5.7 on käsitletud iga sektorit eraldi.

Kui te selliseid kaupu ei impordi, ei pea te käesolevat dokumenti lugema. Sellegipoolest on see koostatud ka teiste huvitatud isikute (teadusringkonna esindajad, KHG töendajad, pädevad asutused, konsultandid jne) abistamiseks. **Kui soovite lihtsalt teada, kuidas SPIM üldjoontes toimib**, lugege sissejuhatavat tutvustust SPIMi kohta 4. peatükis.

Mis on seonduv heitkogus? Seonduva heitkoguse kontseptsioon on välja töötatud selleks, et kajastada SPIM-kaupade puhul võimalikult suurel määral seda, kuidas oleksid heitkogused hõlmatud ELi HKSiga, juhul kui kaup oleks toodetud ELis. ELi HKSis raames peavad käitajad maksma heitkoguste eest, mida nad ise tekitavad (nn otseheide). Elektrienergiat tarbides peavad nad kandma aga ka ostetava elektrienergia hinnas sisalduvad CO₂-ga seotud kulud⁴ (nn kaudne heide). Sama kehtib tootmisprotsessiks vajalike sisendmaterjalide puhul, mis võivad pärineda ELi HKSis käitistest. Need nn lähteained suurendavad seega kõnealuse ELi HKSis käitise CO₂-ga seotud kulusid. Seonduv heitkogus määratakse kindlaks paralleelselt heitkogustega, mis tekitavad CO₂-ga seotud kulusid ELi HKSis – see kajastab tootmisprotsessi otse- ja kaudset heidet⁵ ning ka lähteainetega seonduvat heitkogust. SPIMi kohaldamisala on põhimõtete poolest seotud ELi HKSis käsitlevate normidega ning seepärast erineb see muudest toodete CO₂ jalajälje arvutamise meetoditest, nagu KHG protokoll (GHG Protocol) või standard ISO 14067. Üksikasjalik ülevaade seonduva heitkoguse kontseptsioonist ja arvutamisest on esitatud punktis 6.1.3.

Millist teavet peate taotlema käitajalt, kelle käitises teie imporditavat kaupa toodetakse, selleks et saaksite esitada aruande? Sellele küsimusele vastamiseks toimige järgmiselt.

- 1. etapp. Tehke kindlaks imporditavad SPIM-kaubad ja veenduge, et mõistate, millisesse kaupade koondkategoriasse (st eri CN-koodide alla kuuluvad SPIM-kaubad, mille suhtes saab kohaldada samu seirenorme) need kuuluvad.
- 2. etapp. Tehke kindlaks kõik **parameetrid, mida peate käitajalt andmete esitamiseks küsima**:
 - käitise **otseheide**, mille puhul käitaja saab valida kahe variandi vahel:

³ CN-kood (kombineeritud nomenklatuuri kood) on ELi vaste rahvusvahelises kaubanduses kasutatavale HS-koodile (harmoneeritud süsteemi kood). CN-kood on enamasti kaheksakohaline (esimesed kuus kohta vastavad HS-koodile). Kui SPIMi määruse I lisas on esitatud lühem kood, tähendab see seda, et hõlmatud on kõik nende numbritega algavad CN-koodid.

⁴ Kui ELi käitis toodab oma elektrit ise, kannab ta CO₂-ga seotud kulud kohe.

⁵ Kaudselt heitest tuleb üleminekuperioodil teatada *kõigi* CBAMi kaupade kohta.

- a) arvutuspõhine lähenemisviis, milles võetakse aluseks **kõigi tarbitud kütuste ja asjakohaste materjalide**⁶ kogused ja vastavad arvutustegurid (eeskätt **heitekoefitsient**, mis põhineb kütuse või materjali süsinikusisaldusel);
- b) mõõtmispõhine lähenemisviis, mille puhul mõõdetakse iga heiteallika (korstna) **kasvuhoonegaaside sisaldust** ning ka **suitsugaasivoogu**.

Meeles tuleb aga pidada, et **31. juulini 2024 kestval tutvumisperioodil saab käitaja heitkoguste seireks kasutada muid vastavas jurisdiktsioonis lubatud meetodeid**, kui need tagavad sarnase heitkoguste hõlmatus ja täpsuse.

Kõnealuste muude meetodite hulgas võivad olla vaikeväärtused, mille Euroopa Komisjon on üleminekuperioodiks kättesaadavaks teinud ja avaldanud, või muud vaikeväärtused. Neid tohib aga kasutada tingimusel, et aruandev deklarant märgib SPIMi aruandes metoodika, mida selliste väärtuste kindlaksmääramisel kasutati, ja viitab sellele. Esmase alumiiniumi tootmisel tekkiva PFC⁷ heitkoguste puhul tuleb kasutada ülepinge mõõtmisel põhinevat erimetoodikat. Lämmastikhappe tootmisel tekkiva N₂O heitkoguste puhul on kohustuslik kasutada mõõtmispõhist metoodikat. Kõigil muudel juhtudel võib käitaja ise valida, milline meetod käitise puhul kõige rohkem sobib.

- **Kaudne heide**. See on heide, mis on tekkinud teie tarnija käitises tarbitud elektrienergia tootmisel, olenemata sellest, kas elektrienergia toodeti samas käitises või osteti väljastpoolt. Iga imporditud toote puhul tuleb esitada **tarbitud elektrienergia** kogus ja korrutada see elektrienergia asjakohase heitekoefitsiendiga. Selle heitekoefitsiendi puhul on järgmised variandid.
 - a) Kui elektrienergia on saadud võrgust, võite kasutada:
 - vaikimisi kohaldatavat heitekoefitsienti, mille on esitanud Euroopa Komisjon IEA⁸ andmete alusel,
 - päritoluriigi elektrivõrgu mis tahes muud heitekoefitsienti, mis põhineb päritoluriigi avalikult kättesaadavatel andmetel, mis kajastavad keskmist heitekoefitsienti või CO₂ heitekoefitsienti.
 - b) Kui käitaja toodab elektrienergiat ka käitises kohapeal (nn oma tarbeks tootmine), peab käitaja tegema seiret elektri- või koostootmisjaama⁹ heitkoguste üle samamoodi nagu käitise muu otseheite puhul ning **järgima konkreetseid eeskirju, et arvutada kütusesegu heitekoefitsient**, võttes vajaduse korral arvesse koostootmisjaamas toodetud soojusenergiat.
 - c) Kui käitaja ostab elektrienergiat konkreetsest käitisesest energiaostulepingu alusel – tingimusel, et vastav elektritootja järgib heite seire puhul samu eeskirju, mida kohaldatakse oma tarbeks toodetud elektrienergia suhtes, edastab selle teabe käitajale, kes omakorda edastab selle teile, võite kasutada selle elektrienergia puhul saadavat tegelikku heitekoefitsienti.

Üksikasjalikud juhised on esitatud käesoleva dokumendi punktis 6.1.4.

⁶ Termin „lähtevoog“ kätkeb endas mõlemat – nii kütuseid kui ka muid sisend- või väljundmaterjale, mis heitkoguseid mõjutavad.

⁷ Perfluorosüsinikud.

⁸ Rahvusvaheline Energiaagentuur.

⁹ Elektri ja soojuse koostootmisjaam.

- **Lähteained (valikuline).** Lähteaineid käsitlevate üksikasjalike andmete edastamine käitajalt aruandvale deklarandile on valikuline, sest aruandev deklarant ei pea seda teavet SPIMi aruandes eraldi esitama. Sellegipoolest peavad SPIM-kauba kohta esitatavad andmed sisaldama lähteaine(te)ga seotud heitkoguseid ning seega peetakse lähteainete andmete esitamist heaks tavaks, et hõlbustada esitatud andmete kontrolli.

Seonduva heitkoguse kontseptsioon kätkeb endas teatavate tootmisprotsessis kasutatavate materjalide, nn lähteainetega seonduva heitkoguse liitmist¹⁰. Iga tootmisprotsessi puhul **asjakohased lähteained** on loetletud rakendusmääruse II lisa 3. jaos ning neid käsitletakse käesoleva dokumendi 5. peatükis iga mõjutatud sektori kohta eraldi.

- b) **Kui lähteaine on toodetud samas käitises kui SPIM-kaup**, peab käitaja kaubaga seonduva heitkoguse arvutamisel arvesse võtma ka lähteainega seonduvat heitkogust.
- c) **Kui lähteaine on ostetud** muudest käitistest, peab SPIM-kauba tootja küsima andmeid lähteaine asjaomastelt tarnijatelt, samamoodi nagu teie taotlete andmeid ELi imporditud kaupade kohta. Iga lähteaine puhul tuleb **iga vastava tootmiskäitise kohta eraldi** esitada muu hulgas järgmine asjakohane teave:
 - selle käitise tunnusandmed, kus lähteaine toodeti;
 - lähteainega seonduv otsene ja kaudne eriheitkogus¹¹;
 - tootmisviis ja täiendavad parameetrid, mille importija peab esitama, kui lõppkaup imporditakse SPIMi alusel ELi; need täiendavad parameetrid on loetletud rakendusmääruse IV lisa 2. jaos ning neid käsitletakse käesoleva dokumendi 5. peatükis iga mõjutatud sektori kohta eraldi;
 - lähteaine tarnija kohaldatav aruandeperiood;
 - kui see on kohaldatav, siis teave lähteaine tarnija poolt asjaomasel jurisdiktsioonis tasumisele kuuluva süsinikuhinna kohta (vt 5. etapp).
- d) Mõlemal juhul – st kui lähteaine on ostetud või toodetud ise – peab käitaja tegema seiret aruandeperioodil kõigis tootmisprotsessides **kasutatud iga lähteaine koguse üle**.

Lähteainetega seotud andmete seire nõuded on esitatud rakendusmääruse III lisa jaos E. Täpsemat teavet leiate käesoleva dokumendi punktist 6.1.5.

- ELi importijana peate SPIMi raames esitama teabe ka teatavate **täiendavate tingimustele vastavate parameetrite** kohta olenevalt toodetud kaupadest. Näiteks imporditud tsemendi korral tuleb esitada kogu klinkrisisaldus, segaväetiste puhul eri lämmastikuvormide sisaldus jne. Asjakohased parameetrid on loetletud rakendusmääruse IV lisa 2. jaos. Peate tagama, et käitajad esitavad oma kauba puhul vajaliku teabe nende parameetrite kohta.

3. etapp. **Kas jurisdiktsioonis, kus kaupu või lähteainena kasutatavaid kaupu toodetakse, kuulub tasumisele süsinikuhind?** Selleks et tagada ELi HKSi kuuluvate

¹⁰ NB! Lähteained erinevad tavapärasest sisendmaterjalidest: otseheite kindlakstegemisel arvestatakse asjaolu, et materjal sisaldub süsinikuaatomid võivad oksüdeeruda CO₂-ks ja eralduda. *Lähteainete* puhul tuleb aga lisaks arvesse võtta heidet, mis on tekkinud juba varem (nende tootmisel), st lähteainega seonduvat heitkogust.

¹¹ (Seonduv) eriheitkogus tähendab asjaomase materjali ühe tonniga seotud heitkogust.

käitiste ja muudes riikides asuvate käitiste sarnane kohtlemine, annab süsinikuhinna tasumine riigis või piirkonnas, kus SPIM-kaupa ja selle lähteaineid toodetakse, võimaluse SPIMi kohustust lõplikul perioodil (alates 2026. aastast) vähendada. Selle kohta tuleb esitada andmed ka SPIMi üleminekuperioodil (st 2025. aasta lõpuni). Süsinikuhindade andmete esitamine üleminekuperioodil on oluline selleks, et Euroopa Komisjon saaks kaaluda, kuidas SPIMi õigusakte edaspidi täiustada.

NB! Kui lähteaine päritoluriigis kuulub tasumisele süsinikuhind, peate koguma teavet **iga ostetud lähteaine kohta**. Kui lähteaine tootja nõutavat teavet ei esita, peate eeldama, et lähteaine eest tasumisele kuuluv süsinikuhind on null.

Tasumisele kuuluvat süsinikuhinda käsitleva teabe esitamise eeskirjad on esitatud rakendusmääruse artiklis 7. Üksikasjalikud juhised on esitatud käesoleva dokumendi punktis 6.2.5.

4. etapp. Tehke kindlaks, millist **aruandeperioodi** käitaja kohaldab. Tavaliselt on selleks (Euroopa) kalendriaasta. Kui aga tootmiskäitis asub riigis, kus on teistsugune kalendrisüsteem, või on teistsuguse perioodi kasutamiseks muu põhjendatud alus, võib kasutada teist perioodi, kui see kestab vähemalt kolm kuud. Sobivad alternatiivsed perioodid on muu hulgas eeskätt käitise asukohariigi süsiniku hinnastamise süsteemi või kohustusliku heitkoguste seire süsteemi aruandeperioodid või kasutatav majandusaasta. Peamine põhjus, miks valida mõni teine periood, on see, et nendel eesmärkidel võidakse kohaldada täiendavat kontrolli, näiteks raamatupidamise aastaaruannete koostamiseks tehtav inventuur ja finantsaudit ning kolmandate isikute läbiviidav heitkoguste tõendamine, mis tagab usaldusväärsemad ja kvaliteetsemad andmed ka SPIMi raames. Täiendavad suunised aruandeperioodide kohta on esitatud punktis 4.3.4.

5. etapp. **Käitaja peab edastama seonduva heitkoguse andmed teile, st ELi importijale**, kellel lasub SPIMi määruse kohane aruandekohustus. Kuna võite kaupa osta paljudelt tarnijatelt, võib olla, et peate sellist teavet taotlema väga paljudelt käitajatelt. Selleks et kõnealuse teabe edastamine oleks võimalikult tõhus, on Euroopa Komisjon teinud kättesaadavaks ühtse vormi, mida saab sel eesmärgil kasutada.

Kuigi selle vormi kasutamine on vabatahtlik, tuleb märkida, et **ühtne vorm aitab teabe edastamist** mõlemas suunas **märkimisväärselt lihtsustada**. Tarnijad võivad asuda eri riikides ja kõnelda eri keeli. Ühtne vorm tagab ühtse aruandlusvormingu – sama teabe leiab vormil alati samast lahtrist ning iga lahtri tähendus on selge.

Iga aruandeperioodi lõpus peab käitaja **koondama kokku kogu aruandeperioodi seireandmed**, tegema kindlaks igale tootmisprotsessile omistatavad heitkogused ning jagama need vastava tootmismahuga (aruandeperioodil vastavas SPIMi kaubakategoorias toodetud kauba üldkogus tonnides), et leida **kaubaga seonduv eriheitkogus**. See on peamine parameeter, mille peate käitajalt saama, ning sellele lisanduvad eespool 2. ja 3. etapis osutatud täiendavad tingimustele vastavad parameetrid.

Kõnealune vorm on kättesaadav Euroopa Komisjoni SPIMi-teemalisel veebisaidil. See on välja töötatud rakendusmääruse IV lisas („Käitiste käitajalt aruandvale deklarandile esitatava soovitatava teatise sisu“) esitatud eeskirjade alusel. Rohkem suuniseid selle kohta, kuidas importija peaks asjakohast teavet koguma ja vormi kasutama, on esitatud käesoleva dokumendi jaotises 6.3 ja vastaval vormil.

Mis saab pärast üleminekuperioodi?

2026. aastast hakkab kehtima SPIMi lõplik periood. See tähendab, et alates 1. jaanuarist 2026 lasub importijatel SPIMi kohustus, st nad peavad iga ELi imporditud SPIM-kauba

jaoks ostma SPIMi sertifikaadi ELi HKSi LHÜde keskmise hinnaga. Seonduvad heitkogused hõlmatakse SPIMi kohustusega järk-järgult alates 2026. aastast. Täieliku hõlmatuseni jõutakse alles 2034. aastal¹².

¹² Üksikasjaliku arvutusvalemi töötab välja ja avaldab Euroopa Komisjon hilisemas etapis.

4 SÜSINIKU PIIRIMEEDE

4.1 SPIMi tutvustus

Süsiniku piirimeede (SPIM) on keskkonnapoliitika vahend, mis on välja töötatud selleks, et aidata saavutada ELi kliimaeesmärke – vähendada kasvuhoonegaaside (KHG) netoheidet 2030. aastaks vähemalt 55 % ja saavutada hiljemalt 2050. aastaks kliimaneutraalsus.

SPIM täiendab ELi heitkogustega kauplemise süsteemi (ELi HKS), mida tugevdati hiljuti osana ELi õigusaktide paketist „Eesmärk 55“. ELi HKS-i raames tagastavad heitemahukaid kaupu tootvate käitiste käitajad igale õhku paisatud CO₂ ekvivalenttonnile vastava koguse lubatud heitkoguse ühikuid (LHÜ). Kuna neid ühikuid ostetakse (üha suuremas mahus) enampakkumiste teel või järelturult, peavad need tootjad tasuma KHG heitkogustelt nn süsinikuhinda¹³. Paljudes ELi mittekuuluvates riikides aga ei ole tootjatel sellist kohustust ning see konkurentsieelis põhjustab Euroopa toodete puhul kasvuhoonegaaside heite ülekandumise riski, kui tootmistegevus viiakse väljapoole ELi.

Enne SPIMi kehtestamist vähendati kasvuhoonegaaside heite ülekandumise riski sellega, et asjaomastele tootmisektoritele eraldati ELi HKS-i raames osa LHÜsid tasuta. SPIMi kehtestamisega tasuta eraldamine järk-järgult lõpetatakse, samal ajal kui SPIMi etapiviisiliselt kohaldama hakatakse. Selle asemel et vähendada ELi tootjate süsinikukuluseid, tagab SPIM, et ELi mittekuuluvatest riikidest kaupu importivatele importijatele kaasnevad imporditud kaupadega seonduva heitkoguse eest sama suured süsinikukulud. Nii ELi HKS-i kui ka SPIMi üldine juhtpõhimõte on innustada ELi tootjaid ja liitu eksportivaid ELi-väliseid tootjaid võrdväärset heitkoguseid vähendama.

SPIM ei ole suunatud riikidele, vaid selliste ELi imporditud toodetega seonduvale heitkogusele, mis pärinevad konkreetsetest ELi HKS-i kohaldamisalasse kuuluvatest sektoritest, millel on suurim kasvuhoonegaaside heite ülekandumise risk. Need tooted on järgmised: tsement, raud ja teras, alumiinium, väetised, vesinik ja elekter. Samuti hõlmab see teatavaid eespool osutatud sektorite lähteaineid ja tootmisahela järgmise etapi tooteid (edaspidi „SPIM-kaup“). Täielik loetelu iga sektori SPIM-kaupadest on esitatud käesoleva dokumendi 5. peatükis.

SPIM võetakse kasutusele etapiviisiliselt.

- **Üleminekuperiood** (1. oktoobrist 2023 kuni 31. detsembrini 2025): tegemist on õppimisetapiga, mille käigus SPIM-kaupade importijad esitavad teatavaid andmeid, sh kaupadega seonduv heitkogus, kuid *sellega ei kaasne finantskohandust* seonduva heitkoguse puhul. Sellegipoolest võidakse kohaldada karistusi, näiteks kui nõutavad *SPIMi kvartaliaruanded* on esitamata.
- **Lõplik periood** (algab 1. jaanuaril 2026):
 - ajavahemikul 2026–2033 hõlmatakse SPIM-kaupadega seonduvad heitkogused järk-järgult SPIMi kohustusega, samal ajal kui LHÜde tasuta eraldamine ELi HKS-i raames järk-järgult kaotatakse.

¹³ Täpsemalt CO₂ või muude võrdväärsete kasvuhoonegaaside heitkoguste hind.

- Alates 2034. aastast peab 100 % SPIM-kaupadega seonduvatest heitkogustest olema kaetud SPIM-sertifikaatidega ning ELi HKS-i raames ei eraldada enam LHÜsid tasuta.

Lõplikul perioodil kohaldatav SPIM on välja töötatud nii, et see kajastaks heitkogustega seotud kulusid ELi HKS-i raames:

- ELi käitajad maksavad oma CO₂ heitkoguste eest ja tagastavad ELi HKS-i raames LHÜsid ning
- liitu SPIM-kaupu importivad ELi importijad tagastavad SPIM-sertifikaate, mis kajastavad täpselt ELi HKS-i tingimusi nii seire-, aruandlus- ja kontrollinõuete kui ka sertifikaatide hinna poolest.

SPIM on välja töötatud kooskõlas Maailma Kaubandusorganisatsiooni (WTO) normide ning ELi muude rahvusvaheliste kohustustega ning seda kohaldatakse võrdselt kõigist ELi mittekuuluvatest riikidest pärit impordi suhtes¹⁴.

Käesolevas dokumendis käsitletakse ainult üleminekuperioodi nõudeid.

See periood on ette nähtud õppimiseks, samuti asjaomaste seire-, aruandlus- ja kontrollimeetodite kehtestamiseks väljaspool ELi ning institutsioonide ja IT-süsteemide loomiseks ELis.

4.2 SPIMi mõistete määratlused ja hõlmatud heitkogused

Alljärgnevas tekstikastis on osutatud peamistele rakendusmääruse osadele, kus on määratletud SPIMiga seoses kasutatavad mõisted.

Viited rakendusmääruses:

SPIMi määruse (EL) 2023/956 I peatüki artikkel 3 „Mõisted“; IV lisa punkt „Mõisted“;

II lisa 1. jagu „Mõisted“.

Kasutatud lühendite ja mõistete määratluste loetelu on esitatud ka lisades käesoleva juhendi lõpus.

Käesolevas juhendis enim kasutatavad mõisted:

- „CO₂ ekvivalenttonn“ – üks tonn süsinikdioksiidi (CO₂) või mõne teise I lisas loetletud kasvuhoonegaaside hulka kuuluva kasvuhoonegaasi kogus, mille globaalse soojendamise potentsiaal on samaväärne CO₂ omaga;
- „otseheide“ – kaupade tootmisprotsessis tekkiv heide, sealhulgas tootmisprotsessis tarbitud kütte- ja jahutusenergia tootmisel tekkiv heide, olenemata kütte- või jahutusenergia tootmise asukohast;

¹⁴ Ainsad erandid on kaubad riikidest, kus kohaldatakse ELi HKS-i (praegu Island, Norra ja Liechtenstein) või ELi HKS-i täielikult seotud HKS-i (praegu Šveits). Seega maksavad nendes riikides asuvad tootjad sama süsinikuhinda nagu ELi tootjad.

- „**kaudne heide**“ – kauba tootmisprotsessis tarbitava elektrienergia tootmisel tekkiv heide, olenemata tarbitud elektrienergia tootmise kohast;
- „**seonduv heitkogus**“ – kauba tootmisel tekkiv heide, sealhulgas asjaomaste tootmisprotsessis tarbitud lähtematerjalidega seonduv heitkogus;
- „**asjaomane lähtematerjal**“ – lihtne või keerukas kaup, millega seonduv heitkogus ei võrdu nulliga ja mille puhul on kindlaks tehtud, et see on süsteemipiirides keeruka kaubaga seonduva heitkoguse arvutamiseks;
- „**lihtsad kaubad**“ – sellises tootmisprotsessis toodetud kaubad, mis nõuab üksnes sisendmaterjale ja kütuseid, ning millel puuduvad sisalduvad heitkogused;
- „**keerukad kaubad**“ – muud kaubad kui lihtsad kaubad;
- „**seonduv eriheitkogus**“ – ühe tonni kaubaga seonduv heitkogus, mida väljendatakse CO₂ ekvivalenttonnides kauba tonni kohta;
- „**seonduv eriheitkogus**“ – ühe tonni kaubaga seonduv heitkogus, mida väljendatakse CO₂ ekvivalenttonnides kauba tonni kohta;
- „**tootmisprotsess**“ – sellise käitise osad, kus toimuvad keemilised või füüsilised protsessid rakendusmääruse II lisa 2. jao tabelis 1 loetletud kaupade koondkategoriasse kuuluvate kaupade tootmiseks, ning selle konkreetset süsteemipiirid seoses sisendmaterjalide, toodangu ja vastavate heitkogustega;
- „**kaupade koondkategoria**“ – see mõiste on rakendusmääruses *kaudselt* määratletud sellega, et II lisa 2. jao tabelis 1 on loetletud asjaomased kaupade koondkategoriad ja kõik kaubad koos CN-koodidega;
- „**tootmisskeem**“ – spetsiifiline tehnoloogia, mida kasutatakse tootmisprotsessis kaupade koondkategoriasse kuuluvate kaupade tootmiseks. Tavaliselt on ühel toodetud SPIM-kaupade rühmal (kaupade koondkategorial) üks tootmisprotsess. Mõnel juhul kasutatakse nende kaupade tootmiseks aga enam kui üht tootmisskeemi.

4.3 Üleminekuperiood

Tabel 4-1 sisaldab kokkuvõtet üleminekuperioodi põhielementidest.

Tabel 4-1. Üleminekuperiood – põhipunktid

Kestus	1. oktoober 2023 kuni 31. detsember 2025
Seire-, aruandlus- ja kontrollinõuded	Rakendusmäärus (EL) 2023/1773
Kaudse heitega seotud aruandlus	Nõutav kõigi SPIM-kaupade puhul.

Seonduva heitkoguse aruandluses kasutatavad vaikeväärtused	Üldväärtused (v.a elektrienergia). Võib kasutada keerukate kaupade lähteainete puhul, mis moodustavad kuni 20 % keeruka kaubaga seonduvast koguheitkogusest. Tuleb kasutada elektriimpordi ja kaudse heite korral, v.a juhul, kui täidetud on teatavad kriteeriumid.
Paindlikkus seire-, aruandlus- ja kontrollinõuete kohaldamisel	Käitiste käitajad võivad lähtuda muude (ELi-väliste) süsiniku hinnastamise süsteemide või aruandlussüsteemide nõuetest kuni 2024. aasta lõpuni, kui need süsteemid hõlmavad samu heitkoguseid ja tagavad sarnase täpsuse. Importijad võivad kasutada muid (hindamis)meetodeid 31. juulini 2024.
Aruandluse sagedus	Kvartalipõhine (importijad)
Esitatud andmete tõendamine	Ei ole nõutav Käitajad ja importijad peaksid esitama võimalikult täpsed ja täielikud andmed. Kui tõendamine on tehtud, tuleb see andmete esitamisel märkida.
SPIMi sertifikaatide tagastamine	Ei ole nõutav

4.3.1 Peamised aruandlusega seotud ülesanded ja kohustused

Imporditud kaubaga seonduva heitkoguse aruandluse eest vastutab **aruandev deklarant**¹⁵. Põhimõtteliselt on aruandev deklarant **importija**. Praktikas võib aga esineda erinevaid olukordi, olenevalt sellest, kes esitab tollideklaratsiooni. Kui importimisel osalevad eri isikud, on oluline meeles pidada, et imporditud kauba iga tonni eest *vastutab täpselt üks aruandev deklarant*, st tuleb jälgida, et seda ei esitataks aruandes kaks korda ega jäetaks aruandest välja.

Võttes arvesse liidu tolliseadustikuga¹⁶ ette nähtud valikuvõimalusi, võib aruandev deklarant olla¹⁷:

- **importija, kes esitab** kauba vabasse ringlusse lubamiseks **tollideklaratsiooni** enda nimel ja enda eest;
- **isik, kellel on** liidu tolliseadustiku artikli 182 lõikes 1 osutatud **luba** esitada tollideklaratsioon ja kes deklareerib kauba impordi; või

¹⁵ Rakendusmääruses kasutatakse seda terminit nii, et see hõlmab mõlemat olukorda – kui SPIMi aruandluse eest vastutab importija ja kui selle eest vastutab kaudne tolliesindaja.

¹⁶ Määruse (EÜ) nr 952/2013 konsolideeritud versioon: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2013/952/2022-12-12?locale=et>.

¹⁷ Rakendusmääruse artikli 2 punkt 1.

- **kaudne tolliesindaja**, juhul kui tollideklaratsiooni esitab liidu tolliseadustiku artikli 18 kohaselt määratud kaudne tolliesindaja, kui importija asub väljaspool liitu või kui kaudne tolliesindaja on kooskõlas SPIMi määruse artikliga 32 nõustunud aruandekohustustega.

Aruandev deklarant peab esitama Euroopa Komisjonile **SPIMi üleminekuregistri** kaudu iga kvartali kohta SPIMi aruande hiljemalt ühe kuu jooksul pärast asjaomase kvartali lõppu¹⁸. See aruanne peab sisaldama punktis 6.3.2 loetletud teavet selle kvartali jooksul ELi imporditud kauba kohta. Meeles tuleb pidada, et seestöötlemise tolliprotseduuri korral kohaldatakse erinõudeid, sealhulgas seoses importimise kuupäevaga (vt punkt 4.3.6).

SPIMi haldusnõuetest tulenevalt võib eeldada, et paljud importijad kasutavad tolliesindajaid, st delegeerivad oma kohustused. Kui importija ei asu ELi liikmesriigis, kohaldatakse SPIMi aruandekohustusi kaudse tolliesindaja suhtes. Kui ELis asuv importija määrab kaudse tolliesindaja, saab aruandekohustusi täita kõnealune kaudne tolliesindaja.

Teine SPIMi toimimisel oluline osaleja on väljaspool ELi asuva SPIM-kaupu tootva **käitise käitaja**. Käitiste käitajatel on vahetu juurdepääs käitiste heitkogustega seotud teabele. Seega on nende ülesanne tagada käitises toodetud ja ELi eksporditavate **kaupadega seonduva heitkoguse seire ja aruandlus**.

Lõplikul perioodil on oluline roll **kolmandast isikust töendajatel**. Üleminekuperioodil on töendamine aga täielikult vabatahtlik meede, mille abil käitiste käitajad saavad parandada oma andmete kvaliteeti ning valmistuda lõplikul perioodil kohaldatavate nõuete täitmiseks.

Tähtis osa on ka aruandva deklarandi **asukohaliikmesriigi pädeval asutusel**, kes vastutab SPIMi määruse teatavate sätete täitmise tagamise eest, näiteks vaatab läbi SPIMi aruandeid, et teha kindlaks, kas aruandvate deklarantide kvartaliaruanded on täielikud ja vastavad nõuetele, samuti kehtestab ta kooskõlas rakendusmäärusega karistusi, kui see peaks vajalikuks osutama.

Euroopa Komisjon (käesolevas dokumendis ka „**komisjon**“) haldab SPIMi üleminekuregistrit, hindab SPIMi üldist rakendamist üleminekuperioodil (sel otstarbel kontrollib ta SPIMi kvartaliaruannetes sisalduvat teavet), teeb õigusaktides muudatusi lõplikuks perioodiks ning koordineerib ELi liikmesriikide pädevate asutuste tööd. Peale selle on Euroopa Komisjon loonud SPIMi-teemalise veebisaidi, kus on kättesaadavad täiendavad juhendid, aruandevormid, koolitusmaterjalid ja SPIMi üleminekuregistri portaal (mida ajakohastatakse ja millest saab lõplikul perioodil SPIMi register).

4.3.2 Millist seiret peavad käitajad tegema?

Esmajärjekorras tuleb teha käitise **otseheite** seiret. Kui käitises toodetakse mitut eri toodet, tuleb heitkogused ühtlasi **nõuetekohaselt omistada vastavatele üksiktoodetele**.

Samuti peavad käitajad seirama ja aruandva(te)le deklarandile (deklarantidele) esitama selliste konkreetsete tootmisprotsessis kasutatud sisendmaterjalide kogused, millel on endal seonduv heitkogus (nn asjakohased lähteained, mis on ise SPIM-kaubad), ning tegema kindlaks **selliste lähtematerjalidega seonduva heitkoguse**. Kui käitajad ostavad

¹⁸ SPIMi määruse artikkel 35.

lähteaineid muude SPIM-kaupade tootmiseks, peavad nad küsima seonduva heitkoguse andmeid nende lähteainete tarnijatelt.

SPIMi kohaldamisel tuleb teha seiret kõigi SPIM-kaupade tootmisel tarbitud elektrienergia tootmisel tekkinud **kaudse heite üle**¹⁹ ning omistada heitkogused toodetud kaupadele. Samamoodi peavad andmed sisaldama lähteainetega seonduvat heitkogust, kui see on asjakohane.

NB! ELi omaette kaubana imporditud elektrienergia puhul on asjakohane üksnes otseheide. Elektrienergia käsitamist SPIM-kaubana kirjeldatakse täpsemalt käitajatele suunatud juhendis.

Selgitusi selle kohta, kuidas teha kindlaks vastav seonduv heitkogus ja kindlaks määrata süsteemi piirid, saab käitajatele mõeldud juhendist. Asjakohased lähteained on iga sektori puhul nimetatud järgmises, 5. peatükis.

Samuti peavad käitajad edastama **importija(te)le andmed kauba tootmise eest vastavas jurisdiktsioonis tasumisele kuuluva süsinikuhinna kohta, kui see on kohaldatav**. Need andmed hõlmavad süsinikuhinda CO₂ ekvivalenttonni kohta ning tasuta eraldatud LHÜde kogust või muud SPIMi suhtes asjakohast saadud rahalist toetust, soodustust või muus vormis hüvitist kauba tonni kohta. Eeskätt keerukate kaupade puhul tuleks arvesse võtta ka lähtematerjalide tootjate tasutavad süsinikukulud.

4.3.3 Milliseid andmeid peavad aruandvad deklarandid esitama?

Ülemineku perioodil **peavad importijad esitama kord kvartalis andmed kalendriaasta vastavas kvartalis imporditud kaubaga seonduva heitkoguse kohta**; seejuures tuleb üksikasjalikult välja tuua otseheide ja kaudne heide ning välisriigis tegelikult tasumisele kuuluv süsinikuhind.

Kuna importija kasutab üksnes mujal kogutud heiteandmeid, on tema **peamine ülesanne tagada imporditud kaupade loetelu ja muude asjaomaste SPIMi aruandes esitatavate andmete täielikkus**.

Importijad peavad SPIMi aruandesse lisama järgmise teabe:

- **iga kaubaliigi üldkogus**, mida elektrienergia puhul väljendatakse megavatt-tundides (MWh) ja muude kaupade puhul tonnides ning mis esitatakse eraldi iga päritoluriigis kaupu tootva käitise kohta;
- **tegeliku seonduva heitkoguse koguhulk**, mida väljendatakse CO₂ ekvivalenttonnides elektrienergia MWh kohta ja muude kaupade puhul CO₂ ekvivalenttonnides igat liiki kauba tonni kohta;
- **kaudse heitkoguse kogusumma**, mis sisaldab tarbitud elektrienergia kogust ja kohaldatavat heitekoefitsienti;
- **imporditud kaubaga seonduva heitkoguse eest päritoluriigis tasumisele kuuluv süsinikuhind**, mille puhul võetakse arvesse asjakohaseid soodustusi ja muud liiki kompensatsiooni.

¹⁹ Ülemineku perioodil tuleb tagada *kõigi* SPIM-kaupade kaudse heite, sealhulgas lähteainetega seonduva kaudse heitkoguse seire ja aruandlus. Lõplikul perioodil aga esitatakse kaudse heite andmed üksnes teatatavate toodete puhul (SPIMi määruse II lisas loetletud kaubad).

Selle teabe saamiseks on äärmiselt oluline, et kehtestatud oleksid selged impordi seire menetlused. Soovitavad head tavad on muu hulgas järgmised.

- Kui imporditud kauba CN-kood kuulub SPIMi määruse I lisas esitatud kaupade loetellu, tuleb täita SPIMiga seotud aruandekohustust. Kõige lihtsam viis SPIMi kohustuse täitmiseks võib olla installida töövahend, mis koostab loetelu kõigist SPIMi alla kuuluvatest imporditud kaupadest. Seda saaks näiteks teha automaatselt raamatupidamistarkvara abil.
- Samuti võib importija näha imporditavate kaupade tootjaga sõlmitavas ostulepingus ette spetsiaalse klausli, mis kohustab tootjat sellist teavet esitama.

Kui käitaja koostab SPIMi deklaratsiooni selleks otstarbeks mõeldud lihtsa arvutustabeli abil, on aruandval deklarandil üsna lihtne aruandeid SPIMi üleminekuregistris koostada, tingimusel et imporditud kaupade loetelu hoitakse ajakohasena ning teada on seonduv heitkogus toote tonni kohta. Sellise arvutustabeli kasutamine ei ole aga kohustuslik ning seega võivad importijad käitajatelt nõutavaid andmeid vastu võtta mõnes muus vormingus. Käitajatelt vajalike andmete saamiseks on seega oluline, et aruandvad deklarandid teaksid, milliseid parameetreid aruanded peavad sisaldama. SPIMi aruande sisu on kirjeldatud rakendusmääruse I lisas.

4.3.4 Käitajate ja importijate aruandeperioodid

Aruandeperiood on seonduva heitkoguse kindlakstegemise võrdlusperiood. Käitajatel ja importijatel on erinevad aruandeperioodid.

Käitiste käitajad

Käitajate puhul on aruandeperiood vähemalt 12 kuud, et võimaldada neil koguda representatiivseid andmeid käitise tegevuse kohta aasta jooksul.

Kõnealune 12-kuuline aruandeperiood võib olla kas:

- **kalendriaasta** – see on vähemalt 12-kuuline aruandlusvariant; või
- **majandusaasta**, kui seda saab põhjendada sellega, et majandusaasta andmed on täpsemad, või see aitab vältida põhjendamatu kulusid, näiteks kui majandusaasta lõpp langeb kokku kütuste ja materjalide iga-aastase inventuuri ajaga.

12-kuulist perioodi peetakse representatiivseks seepärast, et see kajastab käitise tegevuse hooajalisi muutusi ning ka võimalikke tootmisprotsessi katkestusi, mis tulenevad plaanilistest seiskamistest (nt hooldustöödeks) ja käivitamistest igal aastal. Samuti aitab täisaasta kasutamine vähendada andmelünki, nt sellega, et puuduvate perioodiliste andmepunktide puhul kogutakse mõõteandmeid mõlemal poolel.

Käitajad võivad aga kasutada ka muud aruandeperioodi (mis kestab vähemalt kolm kuud), kui käitis osaleb toetusõiguslikus seire-, aruandlus- ja kontrollisüsteemis ning aruandeperiood vastab selle süsteemi nõuetele. Näiteks:

- kohustuslik süsiniku hinnastamise süsteem (heitkogustega kauplemise süsteem või CO₂-maks, -lõiv või -tasu) või kasvuhoonegaaside aruandluse süsteem, mis hõlmab nõuete täitmise kohustust; sel juhul võib kasutada selle süsteemi aruandeperioodi, kui see kestab vähemalt kolm kuud; või

- seire ja aruandlus muu seiresüsteemi jaoks (nt kasvuhooonegaaside heite vähendamise projekt), mis hõlmab akrediteeritud tõendaja tehtavat tõendamist. Sellisel juhul võib kasutada kohaldatavate seire-, aruandlus- ja kontrollinõuetega ette nähtud aruandeperioodi, kui see kestab vähemalt kolm kuud.

Kõigil eespool kirjeldatud juhtudel tuleb kaupadega seonduv otsene ja kaudne heitkogus arvutada valitud **aruandeperioodi keskmisena**.

Selleks et alates üleminekuperioodi algusest saaks esitada representatiivseid andmeid, peaksid käitajad edastama 2024. aasta jaanuaris importijatele esimese kvartaliaruande tarbeks andmed kogu 2023. aasta kohta. Sel eesmärgil peaksid käitajad tegema järgmist.

- Koguma alates üleminekuperioodi algusest heite- ja tegevusandmeid, nii et need hõlmaksid võimalikult suurt osa 2023. aastast. Enne kui algab tegelik heitkoguste seire,²⁰ peavad käitajad koostama hinnangud parimate kättesaadavate andmete põhjal (nt kasutama tootmisdokumente, tagasiulatuvaid arvutusi vastavalt olemasolevate andmete ja asjakohaste heitkoguste teadaolevatele seostele jne).
- Hakkama koguma andmeid 2023. aasta viimase kvartali kohta, et esitada importijatele 2024. aasta jaanuari alguses aegsasti andmed täisaasta kohta (võimaluse korral).

Eespool kirjeldatud arvesse võttes peaksid käitajad seega hakkama oma seiremetoodikat ette valmistama võimalikult varajases etapis ja võtma eesmärgi alustada tegelikku seiret võimalikult kiiresti pärast 1. oktoobrit 2023. Seonduva heitkoguse andmed tuleks importijatele pärast iga kvartali lõppu esitada nii pea, kui need on kättesaadavad.

Importijad

Üleminekuperioodil peavad importijad (aruandvad deklarandid) esitama kvartaliaruandeid, mis tuleb esitada ühe kuu jooksul.

- Esimeses kvartaliaruandes käsitletakse perioodi 2023. aasta oktoobrist detsembrini ning aruanne tuleb esitada SPIMi üleminekuregistris 31. jaanuariks 2024.
- Viimases kvartaliaruandes käsitletakse perioodi 2025. aasta oktoobrist detsembrini ning aruanne tuleb esitada SPIMi üleminekuregistris 31. jaanuariks 2026.

Kvartaliaruandes tuleks esitada kokkuvõtte kalendriaasta eelmises kvartalis imporditud kaubaga seonduva heitkoguse kohta; seejuures tuleb eraldi välja tuua otseheide ja kaudne heide ning võimalik välisriigis tasumisele kuuluv süsinikuhind. Kauba importimise kuupäeva kindlakstegemiseks on oluline, millal see **turul vabasse ringlusse lubati** (st tollivormistus tollis). See on tähtis eeskätt **seestöötlemise protseduurile** (vt punkt 4.3.6) suunatud kaupade puhul.

Kuna käitajatel ja importijatel on erinevad aruandlustähtajad, peavad importijad SPIMi kvartaliaruannetes kasutama käitiste käitajatelt saadud uusimaid seonduva heitkoguse andmeid. Näiteks kui käitaja kasutab aruandeperioodina kalendriaastat, peaks importija 2025. aasta I, II, III või IV kvartali SPIMi aruande koostamisel lähtuma kalendriaastat 2024 käsitlevatest kaubaga seonduva eriheitkoguse andmetest, mille käitaja on talle

²⁰ See kehtib enamikul juhtudel, v.a siis, kui toetusõiguslik seire-, aruandlus- ja kontrollisüsteem on juba kehtestatud.

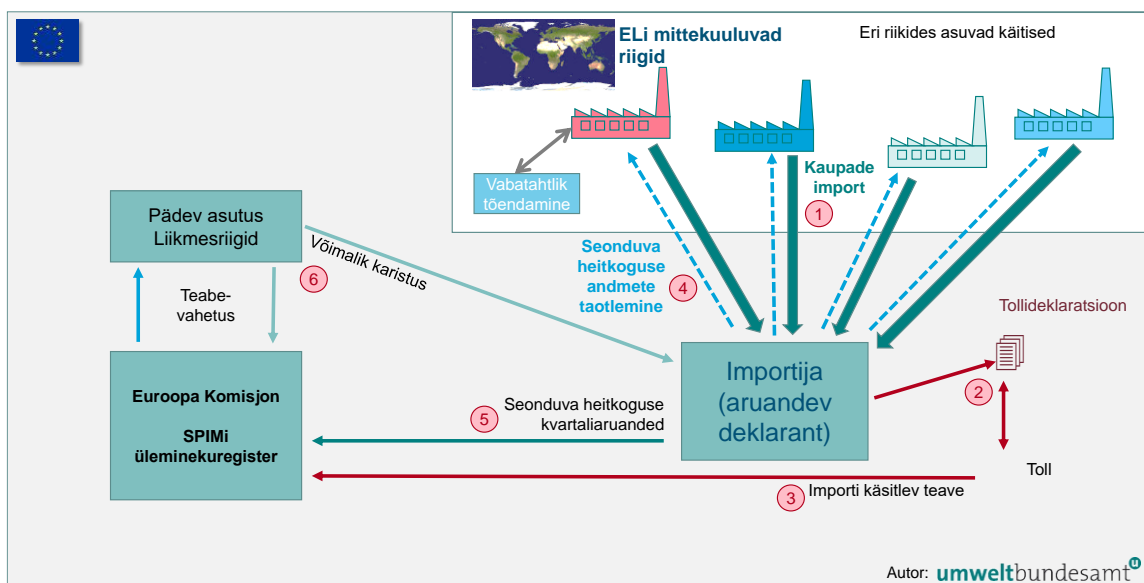
edastanud. St kui käitaja valmistab kauba 2024. aasta detsembris ja importija importis selle ELi 2025. aasta jaanuaris, peaks importija I kvartali SPIMi aruanne sisaldama selle kaubaga seonduvat eriheitkogust kalendriaastal 2024. Kui 2024. aasta andmed ei ole 2025. aasta jaanuari lõpuks veel kättesaadavad, on võimalik I kvartali SPIMi aruandes kasutada seonduva eriheitkoguse andmeid 2023. aastast.

Olukord on teistsugune juhul, kui käitajal on nõuete täitmise kohustus toetusõigusliku seire-, aruandlus- ja kontrollisüsteemi alusel ning aruandeperiood on lühem kui kalendriaasta, kuid vähemalt kolm kuud. Näiteks kui aruandeperiood on kolm kuud, võib importija oma II kvartali SPIMi aruandes kasutada käitaja I kvartali andmeid jne.

Meeles tuleb pidada, et juba esitatud SPIMi aruannet on võimalik veel parandada²¹ kahe kuu jooksul pärast asjaomase aruandekvartali lõppu. See võib olla vajalik näiteks juhul, kui importija on pärast aruande esitamise tähtaja lõppu saanud seonduva heitkoguse kohta täpsemaid andmeid. Võttes arvesse seire-, aruandlus- ja kontrollisüsteemide õigeaegse loomisega kaasnevat keerukust, saab rakendusmääruse kohaselt esimeses kahes kvartaliaruandes teha parandusi pikema aja jooksul, st kuni kolmanda aruande esitamise tähtjani. See tähendab, et 31. jaanuariks ja 30. aprilliks 2024 esitatavates aruannetes saab parandusi teha 31. juulini 2024.

4.3.5 SPIMi juhtimine

Joonis 4-1. Ülevaade SPIMi üleminekuperioodil kohaldatavatest aruandekohustustest

Töövoogudega seotud numbreid on selgitatud alljärgnevas põhitekstis.

Joonis 4-1 sisaldab skemaatilist ülevaadet SPIMi üleminekuperioodi juhtimissüsteemist ja töövoogudest, mis põhinevad alljärgnevalt kirjeldatud etappidel (punktide nummerdus vastab joonisel esitatud punast värvi numbritele).

²¹ Rakendusmääruse artikkel 9.

1. Importija (aruandev deklarant) võtab vastu SPIM-kaupu eri käitistest, mis võivad asuda eri riikides väljaspool ELi.
2. Iga impordi korral esitab importija tavapärase tollideklaratsiooni. Asjaomase ELi liikmesriigi tolliasutus kontrollib importi ja teeb tavapärase tollivormistuse.
3. Tolliasutus (või kasutatav IT-süsteem) teavitab sellest impordist Euroopa Komisjoni (SPIMi üleminekuregistris). Selle teabe alusel saab seejärel kontrollida SPIMi kvartaliaruannete täielikkust ja täpsust.
4. Aruandev deklarant taotleb käitajatelt asjaomaseid andmeid imporditud SPIM-kaupadega seonduva erihehtkoguse kohta (praktiliselt võivad selles protsessis osaleda vahendajad, kes peaksid edastama taotluse selle käitise käitajale, kus SPIM-kaubad toodeti). Seejärel saadavad käitajad taotletud andmed ning kasutavad selleks võimaluse korral komisjoni esitatud vormi. Andmeid võib lasta vabatahtlikult tõendada kolmandast isikust tõendajal.
5. Seejärel saab aruandev deklarant esitada SPIMi kvartaliaruande SPIMi üleminekuregistris.
6. Komisjon vahetab teavet ELi liikmesriikide pädevate asutustega. Komisjon annab (vastavalt tolliandmetele) teada, millised aruanded deklarandid peavad esitama SPIMi aruanded. Peale selle võib komisjon kontrollida tegelikke aruandeid pisteliselt ning teha kindlaks, kas need sisaldavad kõiki tolliandmeid. Õigusnormide rikkumise avastamisel teavitab komisjon sellest pädevale asutusele. Seejärel võtab pädev asutus järelemeetmeid – tavaliselt võetakse importijaga ühendust ja palutakse tal õigusnormide rikkumine parandada või esitada puuduv SPIMi aruanne. Kui aruandev deklarant vigu ei paranda, võib pädev asutus lõppkokkuvõttes kehtestada (rahalise) karistuse.
7. (Seda ei ole joonisel kajastatud ning seda ei nõuta õigusaktides, kuid see on importija enda huvides): selleks et sarnaseid probleeme edaspidi vältida, peaks karistuse saanud importija teatama komisjoni või pädeva asutuse kindlakstehtud probleemi(de)st käitajale, et see (need) edasiseks andmete esitamiseks lahendada.

4.3.6 Seestöötlemise protseduur

Liidu tolliseadustikus on määratletud mitu eriprotseduuri. Seestöötlemise protseduur²² tähendab, et kaup imporditakse ELi töötlemise eesmärgil ning imporditollimaks ja käibemaks seejuures peatatakse. Pärast töötlemisprotseduuri saab töödeldud tooted või algselt imporditud kaubad seejärel kas reeksportida või lubada ELis vabasse ringlusse. Vabasse ringlusse lubamisel tuleb tasuda imporditollimaks ja maksud, samuti kohaldatakse kaubanduspoliitika meetmeid.

See põhimõte laieneb SPIMile, mis tähendab, et reeksporti korral ei ole seestöötlemise protseduurile suunatud kaupade puhul kohustust esitada SPIMi aruandeid. Kui aga SPIM-kaup lubatakse pärast seestöötlemise protseduuri ELi turul vabasse ringlusse – kas algse kaubana või muudetud kujul – tekib SPIMiga seotud aruandekohustus.

Kaupade puhul, mis pärast seestöötlemise protseduurile suunamist tegelikult imporditakse, määrab perioodi, mille kohta need kaubad tuleb SPIMi aruandesse lisada, see kuupäev, mil kaup lubati ELis vabasse ringlusse. Sel põhjusel tuleb mõnel juhul kaupade kohta SPIMi

²² Vt: https://taxation-customs.ec.europa.eu/customs-4/customs-procedures-import-and-export-0/what-importation/inward-processing_en.

raames andmed esitada olenemata sellest, et need suunati seestöötlemisele enne 1. oktoobrit 2023.

Rakendusmääruse artiklis 6 on sätestatud teatavad SPIMi kvartaliaruannete esitamisega seotud erinõuded kaupade puhul, mis on pärast seestöötlemise protseduuri lubatud vabasse ringlusse.

- Kui kaupa seestöötlemise protseduuri käigus ei muudetud, tuleb esitada vabasse ringlusse lubatud SPIM-kauba kogused ja nende kogustega seonduv heitkogus; väärtused on samad nagu seestöötlemise protseduurile suunatud kauba puhul. Aruandes tuleb märkida ka päritoluriik ja käitised, kus kaubad toodeti, kui need on teada.
- Kui kaupa muudeti ja seestöötlemise protseduuri tulemusena saadud toodet ei saa enam käsitada SPIM-kaubana, tuleb siiski esitada algse kauba kogused ja nende kogustega seonduv heitkogus. Aruandes tuleb märkida ka päritoluriik ja käitised, kus kaubad toodeti, kui need on teada.
- Kui kaupa muudeti ja seestöötlemise protseduuri tulemusena saadud toode on SPIM-kaup, tuleb esitada vabasse ringlusse lubatud kauba kogused ja nende kogustega seonduv heitkogus. Kui seestöötlemise protseduur toimub ELi HKS-i kuuluvas käitises, tuleb esitada ka tasumisele kuuluv süsinikuhind. Aruandes tuleb märkida ka päritoluriik ja käitised, kus kaubad toodeti, kui need on teada.
- Kui seestöötlemise protseduuril kasutatud kauba päritolu ei ole võimalik kindlaks teha, arvutatakse seonduv heitkogus samasse kaupade koondkategoriasse kuuluvate seestöötlemise protseduurile suunatud kaupade koguhulgaga seonduva heitkoguse kaalutud keskmise põhjal.

5 SPIM-KAUBAD JA TOOTMISSKEEMID

5.1 Sektoripõhiste jaotiste eessõna

Alljärgnevat jaotistes esitatakse ülevaade SPIMi määruse I lisa loetletud tsemendi-, vesiniku-, väetise-, raua- ja terase- ning alumiiniumisektori kaupade eri tootmisskeemidest. Käesolevas peatükis käsitletakse SPIMi määrusega hõlmatud toodete kirjeldusi ja asjaomaseid tootmisskeeme. Selle eesmärk on aidata aruandval deklarandil imporditavad SPIM-kaubad kindlaks teha ning mõista nende kaupadega seonduva eriheitkoguse andmeid, mille tootja on edastanud.

Järgmistes jaotistes kasutatavad joonised

Alljärgnevat jaotistes esitatud **süsteemipiiride joonised** on koostatud kooskõlas **järgmiste põhimõtetega**.

- Tootmisprotsessid (mille puhul tehakse otseheite seiret) on kujutatud riskülikuna. Materjalid on kujutatud kumerate nurkadega kastides.
- Vabatahtlikud protsessid (nt CO₂ kogumine ja säilitamine / CO₂ kogumine ja utiliseerimine) on kujutatud sinistes kastides. Eeskätt ei võeta CO₂ kogumist ja säilitamist / CO₂ kogumist ja utiliseerimist arvesse vaikeväärtuste kindlaksmääramisel, kuid kui käitaja neid protsesse kasutab, tuleks seotud heitkoguseid või heitkoguste vähendamist tegeliku seonduva heitkoguse kindlakstegemisel arvesse võtta.
- Materjalid, mille puhul loetakse, et neil seonduv heitkogus puudub, on kujutatud punastes kastides, ning seonduva heitkogusega materjalid (asjaomased lähtematerjalid ja lõpptooted, st SPIMi kohaldamisalasse kuuluvad kaubad) on kujutatud rohelistes kastides. Lihtsad kaubad on kujutatud tavakirjas, keerukad kaubad paksus kirjas.
- Joonistel ei ole kujutatud kõiki sisendmaterjale. See tähendab, et hõlmatud on eelkõige materjalid, mis on olulised eri tootmisskeemide erinevuste näitamiseks. Seepärast on vähem olulised sisendmaterjalid – eeskätt kütused – enamasti välja jätetud, et joonised oleksid lihtsasti mõistetavad.
- Märkus. Joonis 5-1 sisaldab CO₂ kogumise ja säilitamise / CO₂ kogumise ja utiliseerimise protsesse näitena tsemendi väärtusahela puhul. Selleks et hoida joonised võrdlemisi lihtsad, ei ole neid kujutatud teiste sektorite joonistel, kuid need kehtivad samamoodi ka nende puhul.

Elektrienergiat kujutatakse sisendina üksnes juhul, kui see on protsessi peamine lähteaine (st eeskätt elektriaraahjude ja elektrolüüsiprotsesside puhul).

5.2 SPIM-kaupade identifitseerimine

Käesolevas jaotises selgitatakse, kuidas SPIMi kohaldamisalasse kuuluvad kaubad on määruses määratletud ja identifitseeritud. Allolevas tekstikastis on välja toodud peamised SPIM-kaupade määratluse ja aruandlusega seotud jaod, mis on SPIMi üleminekuperioodil asjakohased.

II lisa 2. jao tabel 1 „Kaupade koondkategoriatele CN-koodide määramine“;

III lisa jagu F „Käitise heitkoguste kaupadele omistamise nõuded“.

5.2.1 Tootekirjeldused

Kombineeritud nomenklatuuri (CN)^{23, 24} klassifikatsioonisüsteemis on määratletud kaupade põhiomadused; selle alusel tehakse kindlaks, kas sektori kaubad on SPIMiga hõlmatud.

Kombineeritud nomenklatuuri tootekirjelduste klassifikatsioonisüsteem koosneb kahest osast – esiteks 4-, 6- või 8-kohalisest numbridest, mis kajastab toodete eri jaotustasemeid, ning teiseks iga tootekategooria lühikirjeldusest (tekstina), mis sisaldab kategooria põhiomadusi. Esimesed kuus kohta vastavad rahvusvahelises kaubanduses kasutatava harmoneeritud süsteemi (HS) klassifikatsioonile ning ülejäänud kaks kohta on ELi-põhised.

SPIMi määruse I lisas on esitatud kaupade tootekirjelduse mõlemad osad, kuid mujal tekstis võidakse lihtsuse huvides lühendatult viidata ka ainult numberkoodile.

5.2.2 SPIMi määruse kohaldamisalasse kuuluvate kaupade kindlakstegemine

Kõigepealt peaks aruandev deklarant tegema kindlaks, millised imporditud kaubad SPIMi kohaldamisalasse kuuluvad. Selleks et teha kindlaks, millised kaubad kuuluvad SPIMi kohaldamisalasse, tuleks kõiki imporditud kaupu kontrollida ja võrrelda SPIMi määruse I lisas esitatud tootekirjelduste alusel.

Lisateave selle protsessi kohta ning asjakohaste SPIM-kaupade loetelu sektorite kaupa on esitatud järgnevas jaotistes. Samuti on nimetatud asjakohased lähteained, et hõlbustada ELi imporditud kaupade kohta tootjatelt saadud andmete kontrolli. Kui käitaja esitab teabe lähteainete kohta, mis ei ole käesolevas juhendis kirjeldatud viisil tuvastatud vastavaks SPIM-kaubale, on soovitatav käitajalt küsida, kas andmed on esitatud õigesti²⁵.

Kaupade asjakohaseid tootmisprotsesse ja süsteemipiire on üksikasjalikumalt selgitatud ELi mittekuuluvates riikides asuvate SPIM-kaupu tootvate käitiste käitajatele suunatud juhendites.

Kaupade tootmisprotsesside piirid

Selleks et teha kindlaks SPIM-kaupadega seonduv kasvuhoonegaaside heitkogus, peab käitaja määratlema nende kaupade tootmiseks kasutatavate protsesside piirid²⁶. Sel

²³ Nõukogu 23. juuli 1987. aasta määrus (EMÜ) nr 2658/87 tariifi- ja statistikanomenklatuuri ning ühise tollitariifistiku kohta (EÜT L 256, 7.9.1987, lk 1).

²⁴ Lisateabe saamiseks CNi kaubamääratluste kohta vt Eurostati andmebaas RAMON (2022) aadressil https://ec.europa.eu/eurostat/ramon/nomenclatures/index.cfm?TargetUrl=LST_NOM_DTL&StrNom=CN_2022.

²⁵ NB! Toodetud kaup ja selle kauba tootmiseks kasutatud lähteaine võivad kuuluda samasse kaubakategooriasse. See kehtib raua- ja terase-, alumiiniumi- ja väetisesektori kaupade puhul.

²⁶ Käitaja on isik, kes käitab kolmandas riigis asuvat käitist või kelle kontrolli all see on.

eesmärgil peab käitaja välja selgitama need SPIM-kaupade tootmisprotsessi alla kuuluvad materjali- ja energiavood, millel võib olla mõju heitkogustele. Kui tootmisprotsessi süsteemiipiirid on kindlaks määratud, on võimalik teha kauba tootmisega seonduva heitkoguse seiret.

Samuti on oluline selgeks teha, millised eeletapi protsessid (nt lähteainena kasutatud kaupade tootmine) ja järgmise etapi toimingud (nt terasest toodete valtsimine või valamine, puhastamine ja pindamine) samas käitises aset leiavad, arvestades et nende toimingute suhtes võidakse kohaldada erinevaid seirenõudeid ning vaja võib olla kindlaks määrata eraldi tootmisprotsess.

Kui käitises toodetakse enam kui ühe SPIM-kaupade koondkategoria kaupu, peaks käitaja jagama käitise eraldi tootmisprotsessideks, et iga tootmisprotsessi heitkoguseid seirataks eraldi. Lõppkokkuvõttes peaksid eri tootmisprotsessidega toodetavatele kaupadele omistatavad seonduvad heitkogused siiski kokku vastama 100 %-le käitise asjaomasest koguheitest.

5.3 Tsemendisektor

Allolevas tekstikastis osutatakse rakendusmääruse sektoripõhiste osadele, mis on asjakohased SPIMi üleminekuajaperioodil.

Viited rakendusmääruses:

- II lisa 2. jao tabel 1 „Kaupade koondkategoriatele CN-koodide määramine“;
 - II lisa 3. jagu „Tootmisskeemid, süsteemiipiirid ja asjakohased lähteained“, alajaod 3.2 „Kaltsineeritud savi“, 3.3 „Klinker“, 3.4 „Tsement“, 3.5 „Aluminaattsement“.
-

5.3.1 Toodanguühik ja seonduva heitkoguse ühik tööstussektori puhul

ELi imporditud deklareeritavate tsementkaupade kogus tuleks esitada tonnides. ELi imporditud SPIM-kauba (kaupade) koguse peaks esitama aruandev deklarant.

Tööstussektor	Tsement
Kaupade toodanguühik	Tonn; esitatakse toodetud SPIM-kauba liigi kohta eraldi ning käitise või tootmisprotsessi tasandil päritoluriigis.
Seotud tegevused	Klinkrite ja kaltsineeritud savi tootmine, klinkri jahvatamine ja segamine tsemendi tootmiseks.
Asjakohaste kasvuhoonegaaside heide	Süsinikdioksiid (CO ₂)
Otseheide	CO ₂ ekvivalenttonn
Kaudne heide	Tarbitud elektrienergia kogus MWh-des, allikas ja heitekoefitsient, mille alusel arvutatakse kaudne heide CO ₂ tonnides või CO ₂ ekvivalenttonnides. <i>Esitatakse üleminekuajaperioodil eraldi.</i>

Tööstussektor	Tsement
Seonduva heitkoguse ühik	CO ₂ ekvivalenttonni SPIM-kauba tonni kohta; esitatakse iga kaubaliigi kohta eraldi ja päritoluriigis asuva kütise või tootmisprotsessi tasandil.

Tsemendisektori puhul tuleb ülemineku perioodil arvesse võtta nii otseheidet kui ka kaudset heidet. Kaudse heite andmed esitatakse eraldi. Heitkogused tuleks esitada CO₂ ekvivalenttonnides kaubatoodangu tonni kohta. See näitaja tuleks arvutada konkreetse kütise või tootmisprotsessi tasandil päritoluriigis.

Järgmistes punktides osutatakse tootmisprotsessi elementidele, mida seire ja aruandlus peaks hõlmama.

5.3.2 Hõlmatud kaupade määratlus ja selgitused

Allolevas tabelis on loetletud asjakohased tsemendisektori kaubad, mille kohta tuleb SPIMi ülemineku perioodil andmed esitada. Vasakpoolses veerus esitatud kaupade koondkategorია määrab rühmad, mille puhul määratakse seire eesmärgil kindlaks ühised tootmisprotsessid.

Tabel 5-1. Tsemendisektori SPIM-kaubad

Kaupade koondkategorია	CN-kood	Kirjeldus
Kaltsineeritud savi	2507 00 80	Muud kaoliinsavid
Klinker	2523 10 00	Klinkrid ²⁷
Tsement	2523 21 00	Valge portlandtsement, kunstlikult värvitud või värvimata
	2523 29 00	Muu portlandtsement
	2523 90 00	Muu hüdrauliline tsement
Aluminaattsement	2523 30 00	Aluminaattsement ²⁸

Allikas: SPIMi määruse I lisa, rakendusmääruse II lisa.

Eespool tabelis loetletud kaupade koondkategoriasse kuuluvad nii tsemendist lõppkaubad kui ka tsemendi tootmisel lähteainena kasutatavad kaubad (vahetooted).

Arvesse võetakse ainult sisendmaterjale, mis on loetletud tootmisprotsessi süsteemipiiride seisukohast asjakohaste lähteainetena, nagu on täpsustatud rakendusmääruses. Allolevas tabelis 5-2 on loetletud lähteained kaupade koondkategorია ja tootmisskeemi kaupa.

²⁷ Eri liiki klinkreid ei eristata, st halli ja valget klinkrit käsitatakse SPIMi raames sama aina.

²⁸ Nimetatakse ka „kaltsium-aluminaattsement“.

Tabel 5-2. Kaupade koondkategoriad, nende tootmisskeemid ja asjakohased lähteained

Kaupade koondkategoria <i>Tootmisskeem</i>	Asjakohased lähteained
Kaltsineeritud savi	Ei kohaldata
Klinker	Ei kohaldata
Tsement	Klinker; kaltsineeritud savi (kui seda kasutatakse protsessis)
Aluminaattsement	Ei kohaldata

Asjakohased lähteained on klinker²⁹ (CN-kood 2523 10 00), mis hõlmab nii valget klinkrit (mida kasutatakse valge tsemendi valmistamiseks) kui ka halli klinkrit, ning kaltsineeritud savi (CN-kood 2507 00 80), mis on klinkri aseaine ja mida võidakse kasutada toodetava tsemendi omaduste muutmiseks.

Neid lähteaineid käsitletakse lihtsa kaubana, sest nende valmistamisel koostisosana kasutatud toorainetega ja kütustega (nii fossiilkütused kui ka mis tahes alternatiivkütused) seonduv heitkogus loetakse nulliks.

Tsemendist lõppkaupade hulka (vt loetelu Tabel 5-1) kuuluvad nii valge kui ka hall portlandtsement, muud hüdraulilised tsemendid ja aluminaattsement. Neid kaupu määratletakse keerukate kaupadena (v.a aluminaattsement), sest nende puhul tuleb arvesse võtta lähteainena kasutatud kaupadega seonduvat heitkogust.

Muude tsemendi valmistamisel kasutatavate koostisosade puhul – eelkõige peenestatud granuleeritud kõrgahjuräbu, lenduhk ja looduslik putsolaan, mida kasutatakse muust hüdraulilisest tsemendist kaupade (sh segatud ehk komposiittsement) valmistamisel – loetakse, et neil puudub seonduv heitkogus, ning need ei kuulu SPIMi kohaldamisalasse.

Tsemendisektori kaupu toodetakse mitmesuguste alljärgnevalt kirjeldatud protsessiskeemide abil.

5.3.3 Asjakohaste tootmisprotsesside ja -skeemide määratlused ja selgitused

Lähteainetel ja tsemendist kaupadel on eraldi süsteemiipiirid ning teatavatel tingimustel võidakse need koondada, et hõlmata kõik protsessid, mis on otseselt või kaudselt seotud nende kaupade tootmisprotsessidega, sealhulgas protsessi sisendtoimingud ja sellest tulenevad väljundtoimingud.

5.3.3.1 Kaltsineeritud savi tootmisprotsess

Kaltsineeritud savi võidakse kasutada klinkri aseainena. Tsemendile saab klinkri asemel erinevates vahekordades lisada kaltsineeritud kaoliinsavi (metakaoliin), et muuta tsemendisegu omadusi.

NB! Kaltsineeritud savi CN-koodi (2507 00 80) alla kuulub ka muu savi, mis ei ole kaltsineeritud ning mis seega ei kuulu SPIMi kohaldamisalasse; sel juhul lisatakse

²⁹ Halli ja valget klinkrit ei eristata ning käitaja peaks kasutama asjaomase lähteaineks oleva klinkriga seonduvat heitkogust.

imporditud kaltsineerimata savi kogused siiski aruandesse, kuid seonduvaks heitkoguseks märgitakse null ja tootja ei pea nende puhul täitma seirenõudeid.

Kaltsineeritud savi puhul asjakohaseid lähteaineid ei ole.

5.3.3.2 Klinkri tootmisprotsess

Klinkrit toodetakse klinkritehastes (põletusahjude abil) – kaltsiumkarbonaadi termilisel lagundamisel moodustub kaltsiumoksiid, sellele järgneb klinkri tootmisprotsess, mille käigus kaltsiumoksiid reageerib kõrgel temperatuuril ränidioksiidi, alumiiniumoksiidi ja raudoksiidiga ning moodustub klinker. Sõltuvalt protsessi temperatuurist ja toorainete puhtusest saab toota kas halli või valget klinkrit.

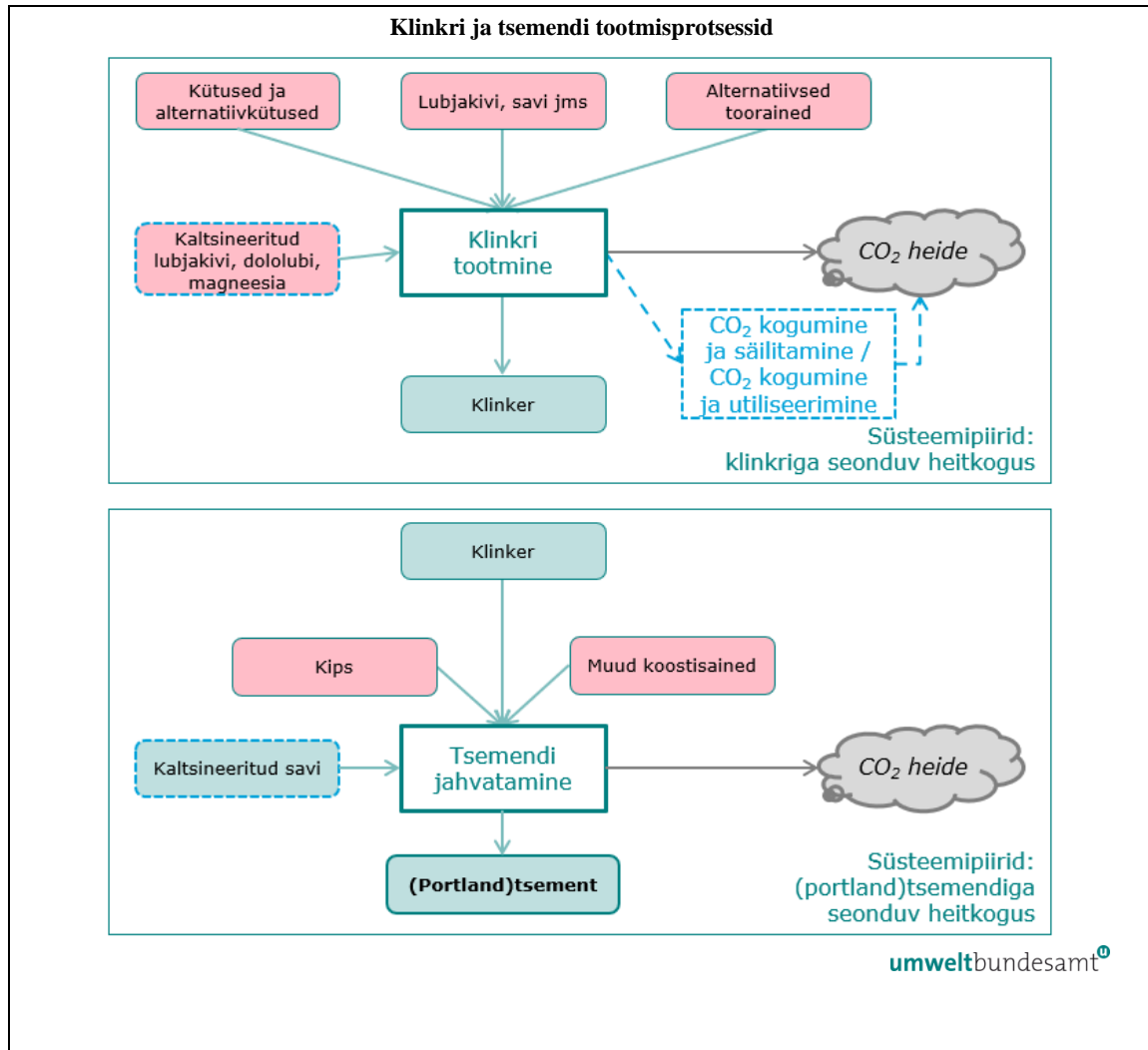
Klinkri puhul asjakohaseid lähteaineid ei ole.

5.3.3.3 Tsemendi tootmisprotsess

Tsementi (v.a aluminaattsement) määratletakse keeruka kaubana ja seda toodetakse klinkrist (asjakohane lähteaine); kasutada võidakse ka kaltsineeritud savi. Tsemendist lõpptoote valmistamiseks klinker jahvatatakse ja segatakse teatavate muude koostisosadega. Olenevalt koostisosade vahekorrast võib lõpptoode olla portlandtsement, segatud tsement (segu portlandtsemendist ja muudest hüdraulilistest koostisosadest) või muu hüdrauliline tsement.

Joonis 5-1 kujutab klinkri ja tsemendi tootmisprotsesside seoseid.

Joonis 5-1. Klinkri ja tsemendi tootmisprotsesside süsteemiipiirid

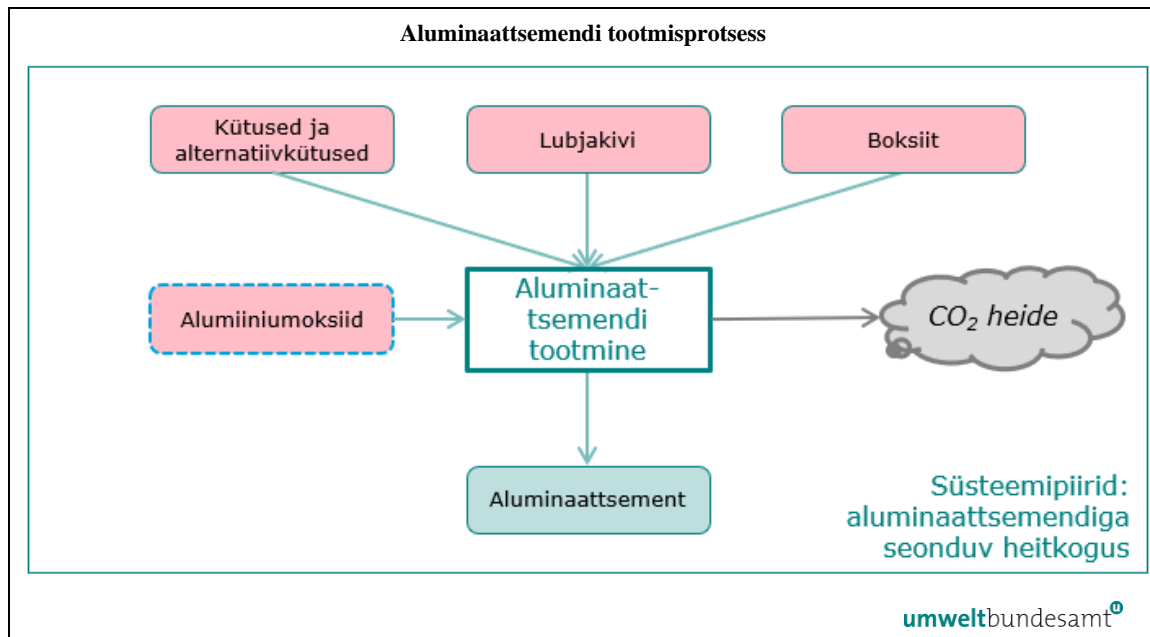
Klinkri tootmisprotsessi puhul tekib otseheide kütuste põletamisest ning protsessis kasutatavatest toorainetest (nt lubjakivi). Samuti võivad otseheidet põhjustada tsemendist lõpptoote valmistamiseks kasutatavate materjalide kuivatamisel põletatavad kütused. Kaudne heide tuleneb protsessides tarbitavast elektrienergiast.

5.3.3.4 Aluminaattsemendi tootmisprotsess

Aluminaattsementi käsitatakse lihtsa kaubana, sest seda toodetakse vahetult aluminaatklinkrist pideva tootmisprotsessi abil ning selle jahvatamisel ei lisata muid lisaineid. Võimalik aluminaattsemendi koostisosade (nt alumiiniumoksiid, mida saadakse boksiidist) tootmisega seostatav heide jääb väljapoole SPIMi kohaldamisala.

Aluminaattsemendi puhul asjakohaseid lähteaineid ei ole.

Joonis 5-2. Aluminaattsemendi tootmisprotsessi süsteemiipiirid

Otseheide tekib fossiil- ja alternatiivkütuste põletamisest ning toorainetest (nagu lubjakivi). Kaudne heide tuleneb protsessis tarbitavast elektrienergiast.

5.3.4 Täiendavad aruandlusparameetrid

Alljärgnevas tabelis on loetletud lisaandmed, mille käitaja peaks importijale edastatavates heiteandmetes koos seonduva heitkoguse andmetega esitama.

Tabel 5-3. SPIMi aruandes nõutavad täiendavad tsemendisektori parameetrid

Kaupade koondkategooria	Aruandlusparameeter
Kaltsineeritud savi ³⁰	– Kas savi on või ei ole kaltsineeritud
Klinker	– Ei kohaldata
Tsement	– Tsemendi klinkrisisaldus protsendimäärana
Aluminaattsement	– Ei kohaldata

Need täiendavad parameetrid olenevad toodetud kaupadest. Näiteks imporditud tsemendi puhul tuleb esitada kogu klinkrisisaldus.

³⁰ NB! CN-koodiga 2507 00 80 hõlmatud kaltsineerimata saviga seonduva heitkoguse väärtuseks võetakse null. Need andmed tuleb küll esitada, kuid savi tootjalt ei ole vaja küsida lisateavet.

Täiendavate parameetrite andmed tuleb SPIMi aruandes esitada siis, kui lõppkaup imporditakse ELi SPIMi alusel.

NB! CN-koodi 2507 00 80 alla kuuluva kaltsineerimata savi (seonduva heitkoguse väärtuseks võetakse null) kohta tuleb küll andmed esitada, kuid savi tootjalt ei ole vaja küsida lisateavet.

5.4 Keemiasektor – vesinik

Allolevas tekstikastis osutatakse rakendusmääruse sektoripõhiste osadele, mis on asjakohased SPIMi üleminekuajaperioodil.

Viited rakendusmääruses:

- **II lisa 2. jao tabel 1** „Kaupade koondkategoriatele CN-koodide määramine“;
- **II lisa 3. jagu** „Tootmisskeemid, süsteemipiirid ja asjakohased lähteained“, alajagu 3.6 „Vesinik“.

5.4.1 Toodanguühik ja seonduva heitkoguse ühik

ELi imporditud vesiniku kogus tuleks esitada tonnides (puhta vesinikuna). ELi imporditud vesiniku koguse peaks registreerima aruandev deklarant.

Tööstussektor	Kemikaalid – vesinik
Kaupade toodanguühik	Puhta vesiniku tonnides; esitatakse eraldi käitise või tootmisprotsessi tasandil päritoluriigis.
Seotud tegevused	Vesiniku tootmine aurufaasis reformimise või süsivesinike osalise oksüdatsiooni, vee elektrolüüsi, leelismetallide kloriidide elektrolüüsi või naatriumkloraadi tootmise teel.
Asjakohased kasvuhoonegaasid	Süsinikdioksiid (CO ₂)
Otseheide	CO ₂ ekvivalenttonn
Kaudne heide	Tarbitud elektrienergia kogus MWh-des, allikas ja heitekoefitsient, mille alusel arvutatakse kaudne heide CO ₂ tonnides või CO ₂ ekvivalenttonnides. <i>Esitatakse üleminekuajaperioodil eraldi.</i>
Seonduva heitkoguse ühik	CO ₂ ekvivalenttonni kauba tonni kohta; esitatakse iga kaubaliigi kohta eraldi ja päritoluriigis asuva käitise tasandil.

Vesinikusektori puhul tuleb üleminekuajaperioodil arvesse võtta nii otseheidet kui ka kaudset heidet. Kaudse heide andmed esitatakse eraldi³¹. Heitkogused tuleks esitada CO₂

³¹ NB! Selle sektori puhul esitatakse kaudne heide ainult üleminekuajaperioodil (aga mitte lõplikul perioodil).

ekvivalenttonnides toodangu tonni kohta. See näitaja tuleks arvutada konkreetse käitise või tootmisprotsessi tasandil päritoluriigis.

Järgmistes punktides osutatakse tootmisprotsessi elementidele, mida seire ja aruandlus peaks hõlmama.

5.4.2 SPIMiga hõlmatud sektorikaupade määratlus ja selgitused

Allolevas tabelis on loetletud asjakohased vesinikusektori kaubad, mille kohta tuleb SPIMi üleminekuperioodil andmed esitada. Vasakpoolses veerus esitatud kaupade koondkategoria määrab rühmad, mille puhul määratakse seire eesmärgil kindlaks ühised tootmisprotsessid.

Tabel 5-4. Kemikaalisektori SPIM-kaubad – vesinik

Kaupade koondkategoria	Toote CN-kood	Kirjeldus
Vesinik	2804 10 000	Vesinik

Allikas: SPIMi määruse I lisa, rakendusmääruse II lisa.

Vesinikku käsitatakse lihtsa kaubana, arvestades et selle valmistamisel kasutatavate toorainete ja kütustega seonduva heitkoguse väärtuseks võetakse null.

Vesiniku puhul **asjakohaseid lähteaineid ei ole**. Vesinik võib aga ise olla asjakohane lähteaine muudes protsessides, kui seda toodetakse eraldi, et kasutada seda keemilise lähteainena ammoniaagi, toormalmi või otseredutseeritud raua tootmiseks.

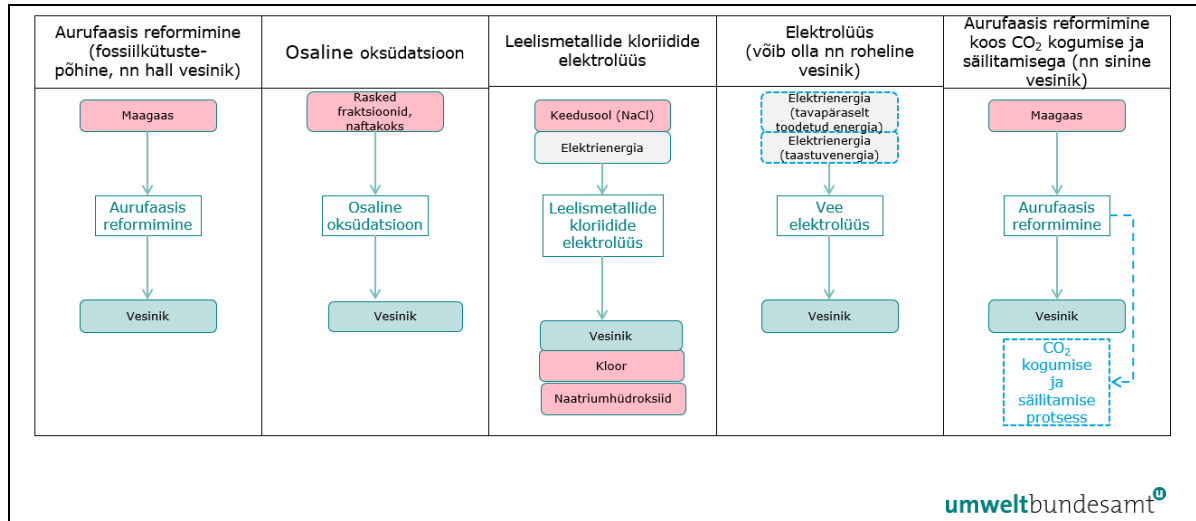
Vesinikku toodetakse mitmesuguste alljärgnevalt kirjeldatud protsessiskeemide abil.

5.4.3 Asjakohaste tootmisprotsesside ja -skeemide määratlused ja selgitused

Vesinikku saab toota mitmesugustest lähteainetest, sealhulgas plastijäätmed, kuid praegu saadakse seda peamiselt fossiilkütustest. Vesiniku tootmise üksused on enamasti lõimitud laiematesse tööstusprotsessidesse, nt ammoniaagi tootmisega tegelevate käitiste puhul.

Alljärgneval joonisel on kujutatud vesiniku tootmise võimalikke eri tootmisskeeme.

Joonis 5-3. Vesiniku eri tootmisskeemide süsteemipiirid – ülevaade

Vesiniku puhul hõlmavad otseheite seire süsteemipiirid kõiki vesiniku tootmisega otseselt või kaudselt seotud protsesse ja kõiki vesiniku tootmisel kasutatavaid kütuseid.

Meeles tuleb pidada, et vesinikku võidakse saada ka muude tootmisskeemide abil (nt etüleen tootmise kõrvalsaadusena), kuid arvesse võetakse ainult ammoniaagi tootmiseks kasutatava puhta vesiniku või vesiniku ja lämmastiku segu tootmist. Siia ei kuulu sünteesigaasi ega vesiniku tootmine rafineerimistehastes ega orgaaniliste kemikaalide tehastes, kus vesinikku kasutatakse eranditult nendes tehastes ega kasutata SPIMi määruse kohaste kaupade tootmiseks.

5.4.3.1 Vesinik – aurufaasis reformimisel põhinev tootmisskeem

Selles protsessis lähteainena kasutatav maagaas muundatakse primaarse ja sekundaarse aurufaasis reformimise teel süsinikdioksiidiks ja vesinikuks. Üldreaktsioon on väga endotermiline ja protsessiks vajalik soojusenergia tuleb maagaasi või muu gaasilise kütuse põletamisest. Pääaegu kogu tekkiv süsinikmonooksiid muundub protsessis süsinikdioksiidiks.

Aurufaasis reformimisel tekkiv süsinikdioksiidi voog on kõrge puhtusastmega ning see eraldatakse ja kogutakse edasiseks kasutuseks, näiteks karbamiidi tootmiseks. Selle protsessi üks variatsioon on aurufaasis reformimine süsiniku kogumise ja säilitamisega.

5.4.3.2 Vesinik – süsivesinike osalisel oksüdatsioonil (gaasistamisel) põhinev tootmisskeem

Vesinikku toodetakse süsivesinike osalise oksüdatsiooni (gaasistamise) teel, tavaliselt rasketest süsivesinikest, nagu jääkkütteõlid või kivisüsi ja isegi plastijäätmed. Protsessis tekkiv süsinikmonooksiid muundub pääaegu täies ulatuses süsinikdioksiidiks.

Aurufaasis reformimisel ja osalisel oksüdatsioonil põhinevate tootmisskeemide puhul tekib otseheide kütuste põletamisest ning suitsugaasi puhastamiseks kasutatavatest protsessimaterjalidest. Protsessis tekkiv süsinikdioksiidi voog on kõrge puhtusastmega ning see eraldatakse ja kogutakse edasiseks kasutuseks. Kaudne heide tuleneb protsessis tarbitavast elektrienergiast.

5.4.3.3 Vesinik – vee elektrolüüsil põhinev tootmisskeem

Vee elektrolüüs on eraldiseisev mitteintegreeritud tootmisprotsess, mille tulemusena tekib väga kõrge puhtusastmega vesinikgaasi voog. Selle protsessi tekitatav süsinikdioksiidi otseheide on minimaalne. Kaudne heide tuleneb protsessis tarbitavast elektrienergiast. Tulevikus võidakse vesinikku tootma hakata taastuvelektrist.

5.4.3.4 Vesinik – leelismetallide kloriidide elektrolüüsil (ja kloraatide tootmisel) põhinev tootmisskeem

Vesinikku toodetakse soolvee elektrolüüsi kõrvalsaadusena kloori ja naatriumhüdroksiidi samaaegsel tootmisel. Leelismetallide kloriidide elektrolüüsil on kolm põhimeetodit: elavhõbekatood-, diafragma- ja membraanvanni meetodid. Kõigi kolme vannimeetodi puhul moodustub katoodis vesinik, kusjuures vannist väljuv vesinik on väga kõrge puhtusastmega. Saadud vesinikgaas jahutatakse, kuivatatakse ja puhastatakse, et eemaldada veeaur ja muud lisandid, sealhulgas mõnel juhul hapnik; seejärel surutakse see kokku ja ladustatakse või toimetatakse mujale.

Leelismetallide kloriidide elektrolüüsil põhineva tootmisskeemi puhul tekib otseheide tootmisprotsessiga otseselt või kaudselt seotud kütuste kasutamisest ja suitsugaasi puhastamiseks kasutatavatest protsessimaterjalidest. Kaudne heide tuleneb protsessis tarbitavast elektrienergiast.

5.4.4 Täiendavad aruandlusparameetrid

Alljärgnevas tabelis on loetletud lisaandmed, mille käitaja peaks importijale edastatavates heiteandmetes koos seonduva heitkoguse andmetega esitama.

Täiendavate parameetrite andmed tuleb SPIMi aruandes esitada siis, kui lõppkaup imporditakse ELi SPIMi alusel.

Tabel 5-5. SPIMi aruandes sisalduvad täiendavad parameetrid keemiasektori puhul

Kaupade koondkateooria	Aruandlusnõue kvartaliaruandes
Vesinik	– Ei kohaldata

Toodetud vesiniku kohta ei pea aruandes esitama täiendavaid andmeid.

5.5 Väetisesektor

Allolevas tekstikastis osutatakse rakendusmääruse sektoripõhistele osadele, mis on asjakohased SPIMi üleminekuperioodil.

Viited rakendusmääruses:

- **II lisa 2.** jao tabel 1 „Kaupade koondkateooriatele CN-koodide määramine“;

- **II lisa** 3. jagu „Tootmisskeemid, süsteemiipiirid ja asjakohased lähteained“, alajaod 3.7 „Ammoniaak“; 3.8 „Lämmastikhape“; 3.9 „Karbamiid“; 3.10 „Segaväetised“.

5.5.1 Toodanguühik ja seonduva heitkoguse ühik

ELi imporditud deklareeritavate lämmastikku sisaldavate väetisesektori kaupade kogus tuleks esitada tonnides. ELi imporditud SPIM-kaupade koguse peaks esitama aruandev deklarant.

Tööstussektor	Väetised
Kaupade toodanguühik	Tonn; ³² esitatakse iga sektorikauba liigi kohta eraldi ning käitise või tootmisprotsessi tasandil päritoluriigis.
Seotud tegevused	Keemiliste lähteainete tootmine lämmastikväetiste tootmiseks, lämmastikväetiste tootmine füüsilise segamise või keemilise reaktsiooni teel ja töötlemine lõppvormi saamiseks.
Asjakohaste kasvuhoonegaaside heide	Süsinikdioksiid (CO ₂) ja dilämmastikoksiid (N ₂ O)
Otseheide	CO ₂ ekvivalenttonn
Kaudne heide	Tarbitud elektrienergia kogus MWh-des, allikas ja heitekoefitsient, mille alusel arvutatakse kaudne heide CO ₂ tonnides või CO ₂ ekvivalenttonnides. <i>Esitatakse ülemineku perioodil eraldi.</i>
Seonduva heitkoguse ühik	CO ₂ ekvivalenttonni kauba tonni kohta; esitatakse iga kaubaliigi kohta eraldi ja päritoluriigis asuva käitise tasandil.

Väetisesektori puhul tuleb ülemineku perioodil arvesse võtta nii otseheidet kui ka kaudset heidet. Kaudse heite andmed esitatakse eraldi. Heitkogused tuleks esitada CO₂ ekvivalenttonnides toodangu tonni kohta. See näitaja tuleks arvutada konkreetse käitise või tootmisprotsessi tasandil päritoluriigis.

Järgmistes punktides osutatakse tootmisprotsessi elementidele, mida seire ja aruandlus peaks hõlmama.

³² Teatavate kaupade puhul tuleb imporditud kogused ümber arvestada standardtonnidesse ja vastava tulemi alusel arvutatakse SPIMi kohustus. Näiteks lämmastikhappe, ammoniaagi vesilahuste ja lämmastikku sisaldavate väetiste puhul tuleb sõnaselgelt märkida võrdluskontsentratsioon/lämmastikusisaldus (ja lämmastikuvorm).

5.5.2 SPIMiga hõlmatud sektorikaupade määratlus ja selgitused

Allolevas tabelis on loetletud asjakohased väetisesektori kaubad, mille kohta tuleb SPIMi üleminekuperioodil andmed esitada. Vasakpoolses veerus esitatud kaupade koondkategooria määrab rühmad, mille puhul määratakse seire eesmärgil kindlaks ühised tootmisprotsessid.

Tabel 5-6. Väetisesektori SPIM-kaubad

Kaupade koondkategooria	Toote CN-kood	Kirjeldus
Lämmastikhape	2808 00 00	Lämmastikhape; sulfolämmastikhapped
Karbamiid	3102 10	Karbamiid, vesilahusena või mitte
Ammoniaak	2814	Ammoniaak, veevaba või vesilahusena
Segaväetised	2834 21 00, 3102, 3105 – Välja arvatud 3102 10 (karbamiid) ja 3105 60 00	2834 21 00 – Kaaliumnitraat 3102 – Mineraalsed ja keemilised lämmastikväetised – Välja arvatud 3102 10 (karbamiid) 3105 – Mineraal- või keemilised väetised, mis sisaldavad kahte või kolme järgmistest toiteelementidest: lämmastik, fosfor ja kaalium; muud väetised – Välja arvatud: 3105 60 00 – Mineraal- ja keemilised väetised, mis sisaldavad kahte toiteelementi: fosforit ja kaaliumi ³³

Allikas: SPIMi määruse I lisa, rakendusmääruse II lisa.

Eespool tabelis loetletud kaupade koondkategooriatesse kuuluvad nii lämmastikväetised lõppkaubana kui ka lämmastikväetiste tootmisel asjakohase keemilise lähteainena kasutatavad kaubad (vahetooted).

Arvesse võetakse ainult sisendmaterjale, mis on loetletud tootmisprotsessi süsteemipiiride seisukohast asjakohaste lähteainetena (nagu on täpsustatud rakendusmääruses) ning mida toodetakse keemiliste väetiste tootmisel kasutamiseks³⁴. Tabel 5-7 sisaldab võimalike lähteainete loetelu kaupade koondkategooria ja tootmisskeemi kohta.

³³ Oluline seonduv heitkogus on üksnes lämmastikku (N) sisaldavatel väetistel ja seepärast kuuluvad nende lähteained SPIMi kohaldamisalasse.

³⁴ Ligikaudu 80 % kogu ammoniaagitoodangust kasutatakse keemilise lähteainena väetiste tootmiseks ning ligikaudu 97 % lämmastikväetistest toodetakse ammoniaagist.

Tabel 5-7. Kaupade koondkategoriad, nende tootmisskeemid ja võimalikud asjakohased lähteained

Kaupade koondkategoria	Asjakohased lähteained
<i>Tootmisskeem</i>	
Ammoniaak <i>Haberi-Boschi protsess aurufaasis reformimisega</i> <i>Haberi-Boschi protsess gaasistamisega</i>	Vesinik, kui see on eraldi toodetud protsessis kasutamiseks ³⁵
Lämmastikhape	Ammoniaak (100 % ammoniaagina)
Karbamiid	Ammoniaak (100 % ammoniaagina)
Segaväetis	Kui kasutatakse protsessis: ammoniaak (100 % ammoniaagina), lämmastikhape (100 % lämmastikhappena), karbamiid, segaväetised (eelkõige ammooniumi või nitraati sisaldavad soolad).

Segaväetiste tootmisel ei pruugita alati kasutada kõiki neid lähteaineid. Peale selle võib segaväetis ise olla vastava kategooria kaupade lähteaine, olenevalt sellest, milline peab olema segaväetist sisaldava toote lõplik koostis.

Asjakohastest lähteainetest (integreeritud tehastes hulgikaubana) toodetavaid keemilisi lämmastikväetisi (lõppkaubana) käsitatakse keerukate kaupadena, sest nende puhul tuleb arvestada asjakohaste lähteainena kasutatud kaupadega seonduvat heitkogust.

Väetisesektori kaupu toodetakse mitmesuguste alljärgnevalt kirjeldatud protsessiskeemide abil.

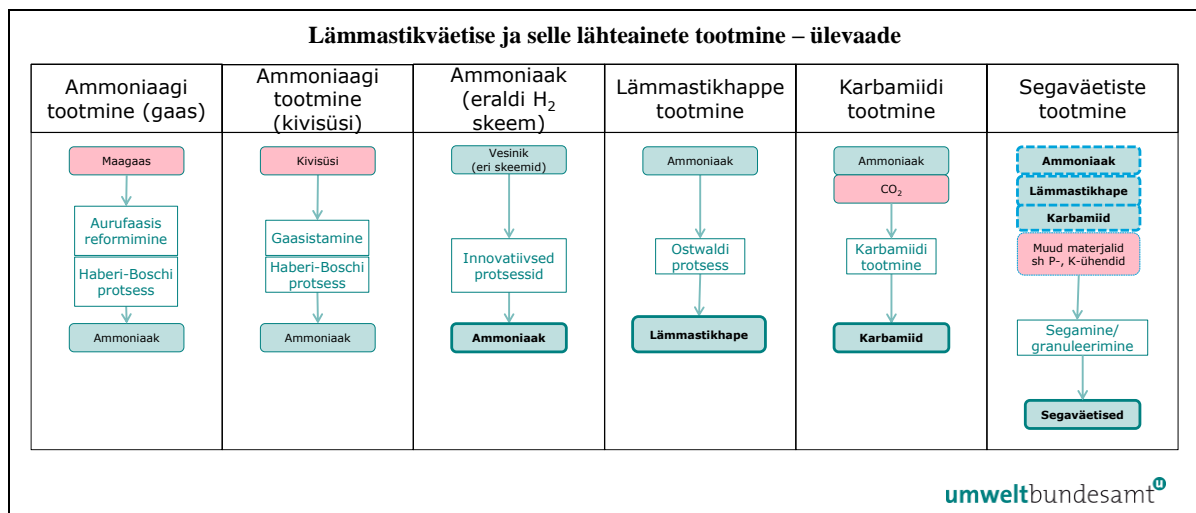
5.5.3 *Asjakohaste tootmisskeemide ja -skeemide määratlused ja selgitused*

Keemilistel lähteainetel ja väetistel on eraldi süsteemipiirid ning teatavatel tingimustel võidakse need koondada, et hõlmata kõik protsessid, mis on otseselt või kaudselt seotud nende kaupade tootmisskeemidega, sealhulgas protsessi sisend- ja väljundtoimingud.

Allpool *Joonis 5-4* on esitatud ülevaade lämmastikväetise ja selle asjakohaste lähteainete tootmise eri protsessidest ja protsessiskeemidest.

³⁵ Kui protsessile lisatakse muudest tootmisskeemidest pärit vesinikku, käsitatakse seda lähteainena, millel on oma seonduv heitkogus.

Joonis 5-4. Lämmastikväetise ja selle lähteainete tootmise süsteemipiirid ja väärtusahel – ülevaade

Segaväetiste tootmisel kasutatakse lähteainena karbamiidi, mida sobib kasutada ka eraldi väetisena, arvestades selle suurt lämmastiksisaldust.

Segaväetiste hulka kuuluvad igat tüüpi väetised, mis sisaldavad lämmastikku (N), sealhulgas ammooniumnitraat, kaltsiumammooniumnitraat, ammooniumsulfaat, ammooniumfosfaadid, karbamiidi ammooniumnitraadilahused ning lämmastik-fosfor-, lämmastik-kaalium- ja lämmastik-fosfor-kaaliumväetised.

5.5.3.1 Ammoniaagi tootmisprotsess

Ammoniaaki sünteesitakse lämmastikust ja vesinikust Haberi-Boschi protsessi teel. Protsessiks vajaliku vesiniku saamiseks kasutatakse üht kahest tootmisskeemist: maagaasi (või biogaasi) aurufaasis reformimine või raskemate süsivesinike, näiteks kivisöe või raske kütteõli osaline oksüdatsioon (gaasistamine). Aurufaasis reformimisega muundatakse maagaas vesinikuks ja süsinikdioksiidiks (primaarse ja sekundaarse aurufaasis reformimise teel). Üldreaktsioon on väga endotermiline ja protsessiks vajalik soojusenergia tuleb maagaasi või muu gaasilise kütuse põletamisest. Osalise oksüdatsiooniga (gaasistamine) saadakse vesinikku sisaldav sünteesgaas, mis tuleb puhastada, enne kui seda saab kasutada järgmiseks tootmisetapiks. Seejärel sünteesitakse vesinikust (mis on saadud üht kahest tootmisskeemist kasutades) ja õhust saadud lämmastikust katalüsaatori abil kõrgel temperatuuril ja rõhul ammoniaak. Kogu aurufaasis reformimisel või gaasistamisel tekkiv süsinikmonooksiid muundub peaaegu täies ulatuses süsinikdioksiidiks.

Kui protsessis kasutatakse eraldi (st teise tootmisprotsessi abil) toodetud vesinikku, käsitatakse seda lähteainena, millel on eraldiseisev seonduv otsene ja kaudne heitkogus.

Mõlema tootmisskeemi puhul tekib otseheide kütuste põletamisest, kütuste kasutamisest protsessi keemiliste lähteainetena või suitsugaasi puhastamiseks kasutatavatest protsessimaterjalidest. Kaudne heide tuleneb protsessis tarbitavast elektrienergiast.

NB! Ammoniaak märgitakse 100 % ammoniaagina, olenemata sellest, kas see on vesilahusena või veevaba.

Samuti tuleb meeles pidada, et ammoniaagi tootmisel tekkiv süsinikdioksiidivoog on kõrge puhtusastmega ning teatavatel tingimustel saab seda eraldada, koguda ja üle kanda mujal kasutamiseks, nt karbamiidi tootmiseks.

5.5.3.2 *Lämmastikhappe (ja sulfolämmastikhappe) tootmisprotsess*

Lämmastikhapet toodetakse enamasti ammoniaagi oksüdeerimisega Ostwaldi protsessi abil. Kõigepealt oksüdeeritakse ammoniaak katalüsaatori abil, et saada lämmastikoksiid, mis seejärel oksüdeeritakse lämmastikdioksiidiks; sellele järgneb absorptsioon vees absorptsioonikolonnis, et saada lämmastikhape. Tegemist on eksotermilise reaktsiooniga, mis võimaldab soojus- ja elektrienergiat protsessi tagasi juhtida.

Asjakohane lähteaine on ammoniaak (100 % ammoniaagina), millel on oma seonduv otsene ja kaudne heitkogus.

Otseheide tekib fossiilkütuste põletamisest, suitsugaasi puhastamiseks kasutatavatest materjalidest ja tootmisprotsessi N₂O heitest (v.a põlemisel tekkiv N₂O heide). Kaudne heide tuleneb protsessis tarbitavast elektrienergiast.

NB! Toodetud lämmastikhape esitatakse 100 % lämmastikhappena.

5.5.3.3 *Karbamiidi tootmisprotsess*

Karbamiidi sünteesitakse ammoniaagi ja süsinikdioksiidi kõrgel rõhul reaktsiooni teel; selle tulemusena moodustub ammooniumkarbamaat, mis karbamiidi saamiseks dehüdreeritakse.

Asjakohane lähteaine on ammoniaak (100 % ammoniaagina), millel on oma seonduv otsene ja kaudne heitkogus.

Selles tootmisprotsessis tarbitav ammoniaak ja süsinikdioksiid saadakse tavaliselt sama tootmiskoha muudest tootmisprotsessidest.

5.5.3.4 *Segaväetiste tootmisprotsess*

Lämmastikku sisaldavate igat tüüpi segaväetiste (eelkõige ammooniumsoolad ning lämmastik-fosfor-, lämmastik-kaalium- ja lämmastik-fosfor-kaaliumväetised) tootmine koosneb paljudest eri protsessidest, sealhulgas segamine, neutraliseerimine,³⁶ osakeste moodustamine (nt granuleerimise ja peenestamise teel), olenemata sellest, kas toimub ainult füüsiline segamine või keemilised reaktsioonid.

Segaväetiste tootmisel on asjakohased lähteained ammoniaak (100 % ammoniaagina), lämmastikhape (100 % lämmastikhappena), karbamiid ja muud segaväetised (eelkõige ammooniumi või nitraati sisaldavad soolad), kui neid kasutatakse protsessis.

³⁶ Lämmastikku sisaldavate keemiliste väetiste tootmiseks neutraliseeritakse hape ammoniaagiga, et saada vastav ammooniumsool. Sel viisil toodetavate väetiste hulka kuuluvad ammooniumnitraat, kaltsiumammooniumnitraat, ammooniumsulfaat, ammooniumfosfaadid ning karbamiidi ammooniumnitraadilahus.

Otseheide tekib protsessis (nt kuivatites ja sisendmaterjalide soojendamiseks) kasutatavate fossiilkütuste põletamisest või suitsugaasi puhastamiseks kasutatavatest protsessimaterjalidest. Kaudne heide tuleneb protsessis tarbitavast elektrienergiast.

5.5.4 Täiendavad aruandlusparameetrid

Alljärgnevas tabelis on loetletud lisaandmed, mille käitaja peaks importijale edastatavates heiteandmetes koos seonduva heitkoguse andmetega esitama.

Tabel 5-8. SPIMi aruandes sisalduvad täiendavad parameetrid väetisesektori puhul

Kaupade koondkategooria	Aruandlusnõue kvartaliaruandes
Ammoniaak ³⁷	– Kontsentratsioon vesilahuse korral.
Lämmastikhape ³⁸	– Kontsentratsioon (massiprotsent).
Karbamiid	- Puhtus (karbamiidi massiprotsent, lämmastikusisalduse %).
Segaväetised ^{39, 40}	Eri lämmastikuvormide sisaldus segaväetises: <ul style="list-style-type: none"> - lämmastikusisaldus ammooniumina (NH₄⁺); - lämmastikusisaldus nitraadina (NO₃⁻); - lämmastikusisaldus karbamiidina; - lämmastikusisaldus muu (orgaanilise) vormina.

Need täiendavad parameetrid tuleks esitada juhul, kui see on toodetud kaupade puhul asjakohane. Täiendavate parameetrite andmed tuleb SPIMi aruandes esitada siis, kui lõppkaup imporditakse ELi SPIMi alusel.

5.6 Raud- ja terasesektor

Allolevas tekstikastis osutatakse rakendusmääruse sektoripõhiste osadele, mis on asjakohased SPIMi üleminekuperioodil.

Viited rakendusmääruses:

³⁷ Nii veevaba kui ka vesilahusena ammoniaagi kohta märgitakse ühiselt 100 % ammoniaak.

³⁸ Toodetud lämmastikhappe koguseid seiratakse ja esitatakse 100 % lämmastikhappena.

³⁹ Lõpptootes sisalduvate erinevate lämmastikuühendite kogused registreeritakse kooskõlas määrusega (EL) 2019/1009, millega kehtestatakse ELi väetisetoodete turul kättesaadavaks tegemise nõuded.

⁴⁰ Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus (EL) 2019/1009, millega kehtestatakse ELi väetisetoodete turul kättesaadavaks tegemise nõuded.

Vt: <https://eur-lex.europa.eu/eli/reg/2019/1009/2023-03-16?locale=et>

- **II lisa 2. jao tabel 1** „Kaupade koondkategoriatele CN-koodide määramine“;
- **II lisa 3. jagu** „Tootmisskeemid, süsteemiipiirid ja asjakohased lähteained“, alajagu 3.11 „Paagutatud maak“; 3.12 „Ferromangaan (FeMn), ferrokroom (FeCr) ja ferronikkel (FeNi)“; 3.13 „Toormalm“; 3.14 „Otseredutseeritud raud“; 3.15 „Toorteras“; 3.16 „Rauast või terasest tooted“.

5.6.1 Toodanguühik ja seonduva heitkoguse ühik

ELi imporditud deklareeritavate raua- ja terasesektori kaupade kogus tuleks esitada tonnides. ELi imporditud SPIM-kaupade koguse peaks esitama aruandev deklarant.

Tööstussektor	Raud ja teras
Kaupade toodanguühik	Tonn; esitatakse iga sektorikauba liigi kohta eraldi ning käitise või tootmisprotsessi tasandil päritoluriigis.
Seotud tegevused	Raua või terase või ferrosulamite tootmine, sulatamine või rafineerimine; terasest pool- ja põhitoodete valmistamine.
Asjakohane kasvuhoonegaas	Süsinikdioksiid (CO ₂)
Otseheide	CO ₂ ekvivalenttonn
Kaudne heide	Tarbitud elektrienergia kogus MWh-des, allikas ja heitekoefitsient, mille alusel arvutatakse kaudne heide CO ₂ tonnides või CO ₂ ekvivalenttonnides. <i>Esitatakse üleminekuperioodil eraldi.</i>
Seonduva heitkoguse ühik	CO ₂ ekvivalenttonni kauba tonni kohta; esitatakse iga kaubaliigi kohta eraldi ja päritoluriigis asuva käitise tasandil.

Raua- ja terasesektori puhul tuleb üleminekuperioodil arvesse võtta nii otseheidet kui ka kaudset heidet. Kaudse heide andmed esitatakse eraldi⁴¹. Heitkogused tuleks esitada CO₂ ekvivalenttonnides toodangu tonni kohta. See näitaja tuleks arvutada konkreetse käitise või tootmisprotsessi tasandil päritoluriigis.

Järgmistes punktides osutatakse tootmisprotsessi elementidele, mida seire ja aruandlus peaks hõlmama.

5.6.2 SPIMiga hõlmatud sektorikaupade määratlus ja selgitused

Allolevas tabelis on loetletud asjakohased raua- ja terasesektori kaubad, mille kohta tuleb SPIMi üleminekuperioodil andmed esitada. Vasakpoolses veerus esitatud kaupade koondkategorია määrab rühmad, mille puhul määratakse seire eesmärgil kindlaks ühised tootmisprotsessid.

⁴¹ NB! Selle sektori puhul esitatakse kaudne heide ainult üleminekuperioodil (aga mitte lõplikul perioodil).

Tabel 5-9. Raua- ja terasesektori SPIM-kaubad

Kaupade koondkategorია	Toote CN-kood	Kirjeldus
Paagutatud maak⁴²	2601 12 00	Aglomeritud rauamaagid ja -kontsentraadid, v.a põletatud püriidid
Toormalm	7201	Toormalm ja peegelmalm ⁴³ kangide, plokkide või muude esmasvormidena
	7205 ⁴⁴	Mõned kategooria 7205 tooted (toormalmist, peegelmalmist, rauast või terasest graanulid ja pulbrid) võivad olla hõlmatud siin.
Ferrosulam: FeMn	7202 1	Ferromangaan (FeMn)
Ferrosulam: FeCr	7202 4	Ferrokroom (FeCr)
Ferrosulam: FeNi	7202 6	Ferronikkel (FeNi)
Otseredutseeritud raud	7203	Rauamaagi rikastamise teel saadud raual põhinevad tooted jm urbsel raual põhinevad tooted
Toorteras	7206, 7207, 7218 ja 7224	7206 – Raud ja legerimata teras valuplokkidena või muude esmasvormidena (v.a kategooria 7203 raud) 7207 – Rauast või legerimata terasest pooltooted 7218 – Roostevaba teras valuplokkidena või muude esmasvormidena; roostevabast terasest pooltooted 7224 – Muu legerteras valuplokkidena või muude esmasvormidena; muust legerterasest pooltooted
Rauast või terasest tooted⁴⁵	Siia kuuluvad: 7205, 7208–7217, 7219–7223, 7225–7229, 7301–7311, 7318 ja 7326	7205 – Toormalmist, peegelmalmist, rauast või terasest graanulid ja pulbrid (kui ei ole toormalmi kategoorias) 7208 – Rauast või legerimata terasest lehtvaltstooted, laius vähemalt 600 mm, kuumvaltsitud, plakeerimata, pindamata ja muul viisil katmata

⁴² See kaupade koondkategorია hõlmab igat tüüpi rauamaagist graanulite tootmist (müümiseks või vahetuks kasutamiseks samas käitisel) ja maagi paagutamist.

⁴³ Ferromangaani sisaldav toormalm.

⁴⁴ Toormalmina saab liigitada vaid teatavaid selle CN-koodi alla kuuluvaid tooteid – ülejäänud kuuluvad rauast või terasest toodete alla.

⁴⁵ See kaupade koondkategorია hõlmab pool- ja lõpptooteid.

Kaupade koondkategooria	Toote CN- kood	Kirjeldus
		7209 – Rauast või legeerimata terasest lehtvaltstooted, laius vähemalt 600 mm, külmaltsitud, plakeerimata, pindamata või muul viisil katmata
		7210 – Rauast või legeerimata terasest lehtvaltstooted, laius vähemalt 600 mm, plakeeritud, pinnatud või muul viisil kaetud
		7211 – Rauast või legeerimata terasest lehtvaltstooted, laius alla 600 mm, plakeerimata, pindamata või muul viisil katmata
		7212 – Rauast või legeerimata terasest lehtvaltstooted, laius alla 600 mm, plakeeritud, pinnatud või muul viisil kaetud
		7213 – Rauast või legeerimata terasest kuumvaltsitud varbmaterjal, korrapäratult kokku keritud
		7214 – Rauast või legeerimata terasest muu varbmaterjal, sepistatud, kuumvaltsitud, -tõmmatud või -vormpressitud (k.a valtsimisjärgselt väänatud), edasi töötlemata
		7215 – Rauast või legeerimata terasest muu varbmaterjal
		7216 – Rauast või legeerimata terasest kujuprofiilid
		7217 – Rauast või legeerimata terasest traat
		7219 – Roostevabast terasest lehtvaltstooted, laius vähemalt 600 mm
		7220 – Roostevabast terasest lehtvaltstooted, laius alla 600 mm
		7221 – Roostevabast terasest kuumvaltsitud varbmaterjal, korrapäratult kokku keritud
		7222 – Muu varbmaterjal roostevabast terasest; roostevabast terasest kujuprofiilid
		7223 – Roostevabast terasest traat
		7225 – Muust legeerterasest lehtvaltstooted, laius vähemalt 600 mm
		7226 – Muust legeerterasest lehtvaltstooted, laius alla 600 mm

Kaupade koondkategooria	Toote CN- kood	Kirjeldus
		7227 – Muust legeerterasest kuumvaltsitud varbmaterjal, korrapäratult kokku keritud
		7228 – Muust legeerterasest varbmaterjal; muust legeerterasest kujuprofiilid; legeeritud või legeerimata terasest õõnsad puurvardad
		7229 – Muust legeerterasest traat
		7301 – Rauast või terasest sulundkonstruktsioonid, puuritud, perforeeritud või mitte, monoliitsed või monteeritavad; rauast või terasest keevitatud kujuprofiilid
		7302 – Raudteede ja trammiteede rauast või terasest konstruktsioonelemendid: rööpad, hammas- ja kontrarööpad, pöörmed, ristöpad, pöörmekangid jm ristühendused, liiprid, lukuliiprid, aluslapid, sidelapid, kiilud, tugiplaadid, tugipadjad, tõmmitsad, kandurid, rööpapoldid jm detailid rööbaste ühendamiseks või kinnitamiseks
		7303 – Malmist torud ja õõnesprofiilid
		7304 – Rauast või terasest (v.a malmist) õmbluseeta torud ja õõnesprofiilid
		7305 – Muud rauast või terasest ümmarguse ristlõikega torud (näiteks keevitatud, needitud või muu sarnase õmblusega), välisläbimõõt üle 406,4 mm
		7306 – Muud rauast või terasest torud ja õõnesprofiilid (näiteks lahtise, keevitatud, needitud või muu sarnase õmblusega)
		7307 – Rauast või terasest toruliitmikud (näiteks põlved, muhvid)
		7308 – Rauast või terasest metallkonstruktsioonid (v.a kategooria 9406 kokkupandavad ehitised) ja nende osad (näiteks sillad, sillasektsioonid, lüüsvärvad, tornid, sõrestikmastid, katusekatted, katusefermid, ukсед, aknad, nende raamid, lävepakud, aknaluugid, balustraadid, piilarid ja sambad); plaadid, vardad, kujuprofiilid, torud jms tarindites kasutatavad rauast või terasest tooted

Kaupade koondkategooria	Toote CN-kood	Kirjeldus
		7309 – Rauast või terasest mahutid, tsisternid, paagid jms mahutid mis tahes ainete jaoks (v.a suru- või vedelgaas), maht üle 300 liitri, vooderdusega või ilma, soojusisolatsiooniga või ilma, mehaaniliste ja soojustehniliste seadmeteta
		7310 – Rauast või terasest tsisternid, tünnid, vaadid, purgid, kastid jms mahutid mis tahes ainete jaoks (v.a suru- või vedelgaas), maht kuni 300 liitrit, vooderdusega või ilma, soojusisolatsiooniga või ilma, mehaaniliste ja soojustehniliste seadmeteta
		7311 – Rauast või terasest suru- või vedelgaasimahutid
		7318 – Rauast või terasest kruvid, poldid, mutrid, puidukruvid, kruvikonksud, needid, tüüblid, splindid, seibid (sealhulgas vedruseibid) jms tooted
		7326 – Muud rauast või terasest tooted

Allikas: SPIMi määruse I lisa, rakendusmääruse II lisa.

Eespool tabelis loetletud kaupade koondkategooriatesse kuuluvad nii lõppkaubad kui ka rauast või terasest toodete tootmisel lähteainena kasutatavad kaubad (vahetooted).

Arvesse võetakse ainult sisendmaterjale, mis on loetletud tootmisprotsessi süsteemipiiride seisukohast asjakohaste lähteainetena, nagu on täpsustatud rakendusmääruses. Tabel 5-10 sisaldab võimalike lähteainete loetelu kaupade koondkategooria ja tootmisskeemi kohta.

Tabel 5-10. Kaupade koondkategooriad, nende tootmisskeemid ja võimalikud asjakohased lähteained

Kaupade koondkategooria	Asjakohased lähteained
<i>Tootmisskeem</i>	
Paagutatud maak	Ei kohaldata
Ferrosulamid (FeMn, FeCr, FeNi)	Paagutatud maak, kui seda kasutatakse protsessis.
Toormalm <i>Kõrgahjuskeem</i> <i>Sulatusredutseerimine</i>	Vesinik, paagutatud maak, ferrosulamid, toormalm / otseredutseeritud raud (otseredutseeritud raud siis, kui seda saadakse muudest kütistest või tootmisprotsessidest ja kasutatakse protsessis).
Otseredutseeritud raud	Vesinik, paagutatud maak, ferrosulamid, toormalm / otseredutseeritud raud (otseredutseeritud raud siis,

Kaupade koondkategoria	Asjakohased lähteained
<i>Tootmisskeem</i>	kui seda saadakse muudest kütistest või tootmisprotsessidest ja kasutatakse protsessis).
Toorteras <i>Terase tootmine hapnikkonverteriga</i> <i>Tootmine kaarahjuga</i>	Ferrosulamid, toormalm, otseredutseeritud raud, toorteras (toorteras siis, kui seda saadakse muudest kütistest või tootmisprotsessidest ja kasutatakse protsessis).
Rauast või terasest tooted	Ferrosulamid, toormalm, otseredutseeritud raud, toorteras või terasest tooted (kui neid kasutatakse protsessis).

Kõiki lähteaineid ei kasutata kõigil juhtudel. Näiteks vesinikku võidakse lähteainena kasutama hakata alles tulevikus.

NB! Mõnel juhul võidakse samasse kaupade koondkategoriasse kuuluvaid kaupu kasutada sama kategooria kaupade lähteainena. Seda on kõige parem selgitada näitega.

Näide: kui kütises toodetakse terasvarrastest kruvisid ja mutreid, on vardad lähteaine, kuid nii vardad kui ka kruvid ja mutrid kuuluvad samasse kaupade koondkategoriasse.

Kruvide ja mutritega seonduv heitkogus koosneb tootmisprotsessi (kuumtöötlus varraste vormitavaks muutmiseks ja lõpptoote lõõmutamiseks) heitkogustest, millele lisandub terasvarrastega seonduv heitkogus. See on oluline seepärast, et lähteainena kasutatud varraste mass erineb lõpptoote (kruvid ja mutrid) massist – nt kui 20 % algsest massist eemaldatakse (ja kõrvaldatakse jääkidena), on 80 tonni lõpptoote saamiseks vaja 100 tonni lähteainet.

Teatavad rauast ja terasest tooted on SPIMi kohaldamisalast välja jäetud. Eeskätt kuuluvad siia teatavad muud tüüpi ferrosulamid, mis kuuluvad CN-koodi 7202⁴⁶ ja CN-koodi 7204 (malmi ja terase jäätmed ja jäägid) alla.

Raua- ja terasesektori kaupu toodetakse mitmesuguste alljärgnevalt kirjeldatud protsessiskeemide abil.

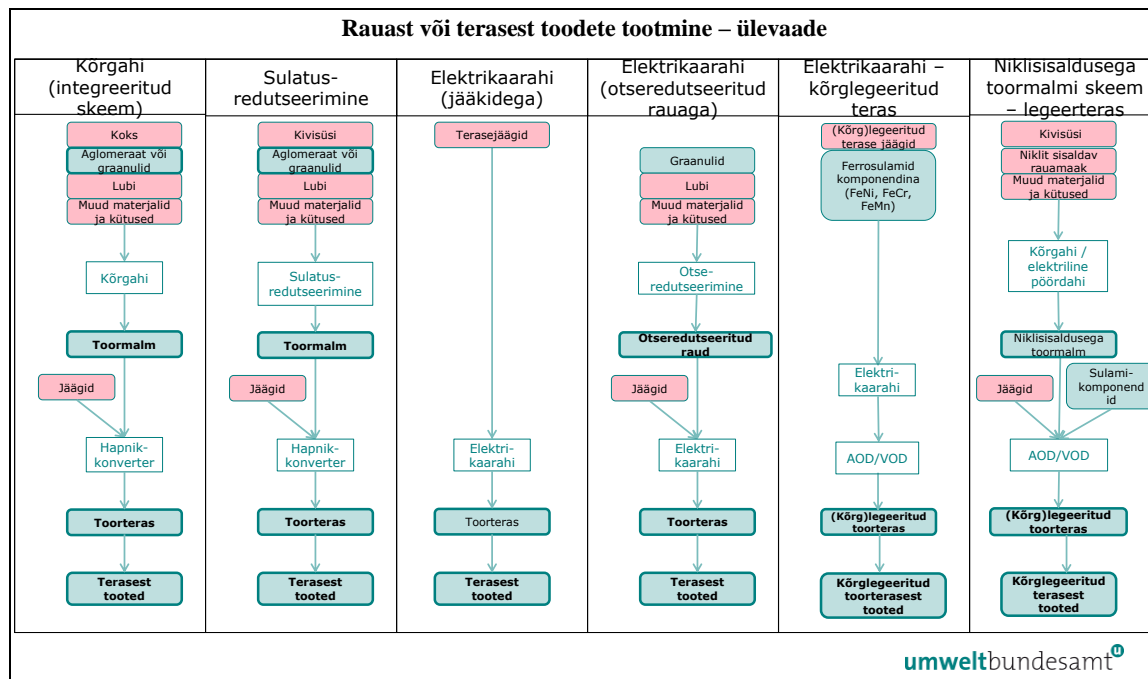
5.6.3 Asjakohaste tootmisprotsesside määratlused ja selgitused ning hõlmatud heitkogused

Lähteainetel ja rauast või terasest lõpptoodeltel on eraldi süsteemiipiirid ning teatavatel tingimustel võidakse need koondada, et hõlmata kõik protsessid, mis on otseselt või kaudselt seotud nende kaupade tootmisprotsessidega, sealhulgas protsessi sisend- ja väljundtoimingud.

⁴⁶ Muud ferrosulamid, mis SPIMi kohaldamisalasse ei kuulu, on muu hulgas ferrosilitsium, ferrosilikomangaan, ferrosilikokroom, ferromolübdeen, ferrovolfraam ja ferrosilikovolfraam jne.

Alljärgneval joonisel on kujutatud rauast või terasest toodete tootmise võimalikke eri tootmisskeeme.

Joonis 5-5. Rauast või terasest toodete tootmise süsteemiirid ja väärtusahel

Lähteaineid ja lõppkaupu toodetakse mitmesuguste järgmistes alapunktides kirjeldatud protsessiskeemide abil.

5.6.3.1 Paagutatud maagi tootmisprotsess

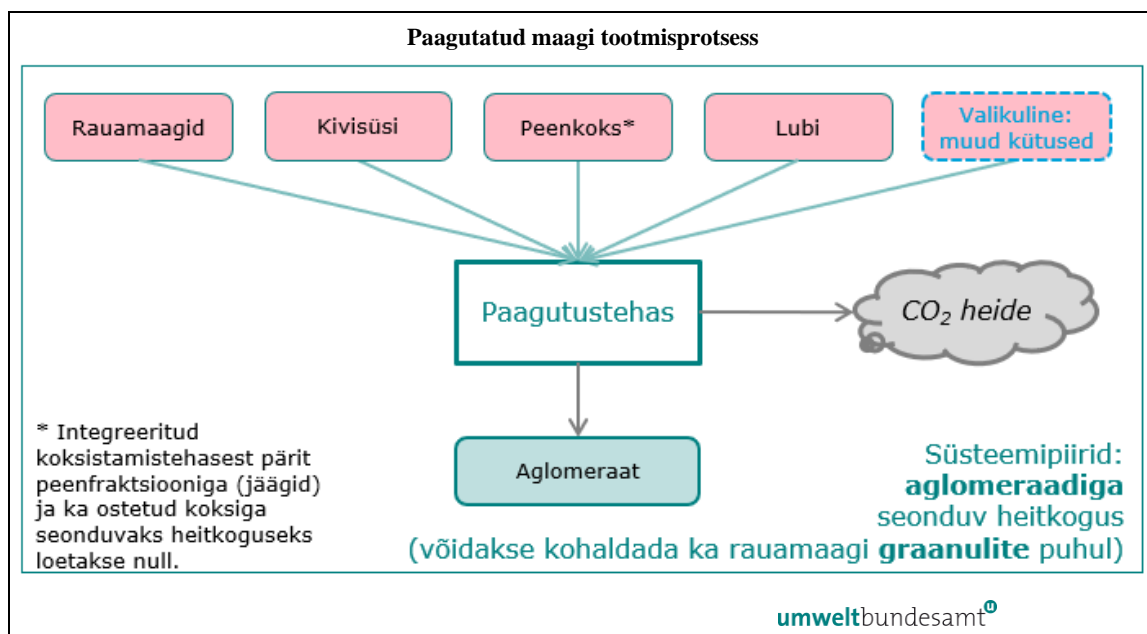
See kaupade koondkategorია hõlmab igat tüüpi rauamaagist graanulite tootmist (müümiseks või vahetuks kasutamiseks samas käitises) ja maagi paagutamist. Känkimine ja paagutamine on täiendavad protsessiskeemid, mille abil tooraineks olev raudoksiid valmistatakse ette ja aglomeeritakse kasutamiseks raua- ja terasevalmistamisel. Känkimisel tooraineks olev raudoksiid jahvatatakse ja sellele lisatakse lisaaineid, et moodustuks graanulid, mida seejärel kuumtöödeldakse. Paagutatud maagi tootmisel segatakse toorainena kasutatav raudoksiid peenkoksi ja muude lisaainetega ning segu paagutatakse seejärel põletusahjus, et moodustuks klinkritaoline poorne materjal (aglomeraat). Aglomeraati toodetakse ja kasutatakse tavaliselt terasetehastes. Graanuleid võidakse toota terasetehases kohapeal või kaugemal kaevandustes.

Selle tootmisprotsessi puhul asjakohaseid lähteaineid ei ole.

NB! See tootmisprotsess võib hõlmata ka ferrosulamigraanuleid ja rauamaagist toodetud aglomeraati (CN-koodi 2601 12 00 puhul).

Joonis 5-6 on kujutatud aglomeraadi või rauamaagigraanulitega seonduva heitkoguse süsteemiire.

Joonis 5-6. Paagutatud maagi tootmisprotsessi süsteemiipiirid

Otseheide tekib kütuste (sh koksi) põletamisest ja heitgaasist (mis tuleneb otseselt protsessist või kaudselt muudest terasetehase heitgaasiallikatest). Kaudne heide tuleneb protsessis tarbitavast elektrienergiast.

5.6.3.2 Ferrosulamite (*FeMn*, *FeCr* ja *FeNi*) tootmisprotsessid

See protsess hõlmab CN-koodiga 7202 1 (ferromangaan (*FeMn*)), 7202 4 (ferrokroom (*FeCr*)) ja 7202 6 (ferronikkel (*FeNi*)) sulamite tootmist. Muud olulise sulamisaldusega rauamaterjalid, näiteks peegelmalm, ei ole hõlmatud (vt alapunkt 5.6.3.3). Niklisisaldusega toormalm on hõlmatud juhul, kui selle niklisisaldus on üle 10 %; kui aga niklisisaldus on alla 10 %, on niklisisaldusega toormalm hõlmatud toormalmi kõrgahjuskeemiga.

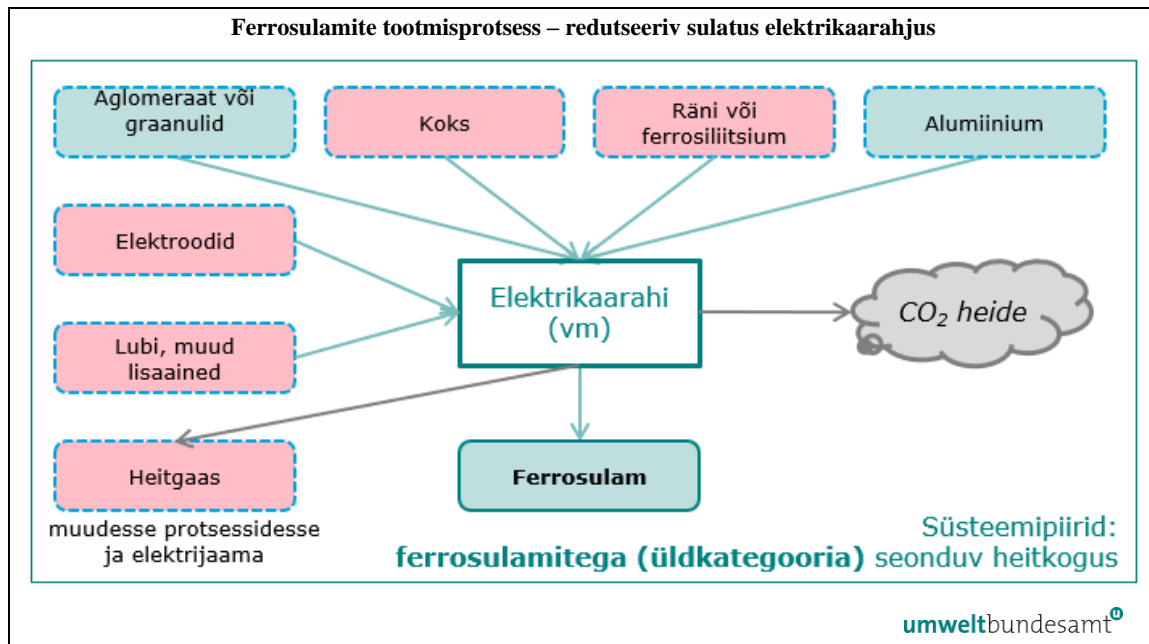
Eri ferrosulamiteid toodetakse redutseeriva (taandava) sulatamise teel – elektrikaarahju lisatakse koos muude lisaainetega redutseerijat (taandajat), näiteks koksi. Olenevalt toodetavast ferrosulamist kasutatakse mitut eri tüüpi elektrikaarahjusid. Pärast sulatamist elektrikaarahjus lastakse vedel metallisulam ahjust välja ja valatakse vormidesse. Tardunud valumetall seejärel purustatakse või granuleeritakse, olenevalt kliendi vajadustest.

Üks asjakohane lähteaine on paagutatud maak (kui seda kasutatakse protsessis).

NB! Ferrosulamite toorainesisendite hulka kuuluvad graanulid ja aglomeraat, mis on toodetud paagutatud maagiga seotud eraldiseisva tootmisprotsessi teel (CN-kood 2601 12 00).

Joonis 5-7 kujutab ferrosulamite tootmise asjakohaste protsesside süsteemiipiire.

Joonis 5-7. Ferrosulamite tootmisprotsessi süsteemiipiirid

Otseheide tekib nii põletamiseks kui ka redutseerimiseks sisendina kasutatavatest fossiilkütustest (kivisüsi, koks), protsessiheitest, sealhulgas grafiitelektroodidest ja elektroodipastadest, ning protsessimaterjalidest, nagu lubi, lubjakivi ja muud lisaained. Kaudne heide tuleneb elektrienergiast.

5.6.3.3 Toormalm – kõrgahjuskeem

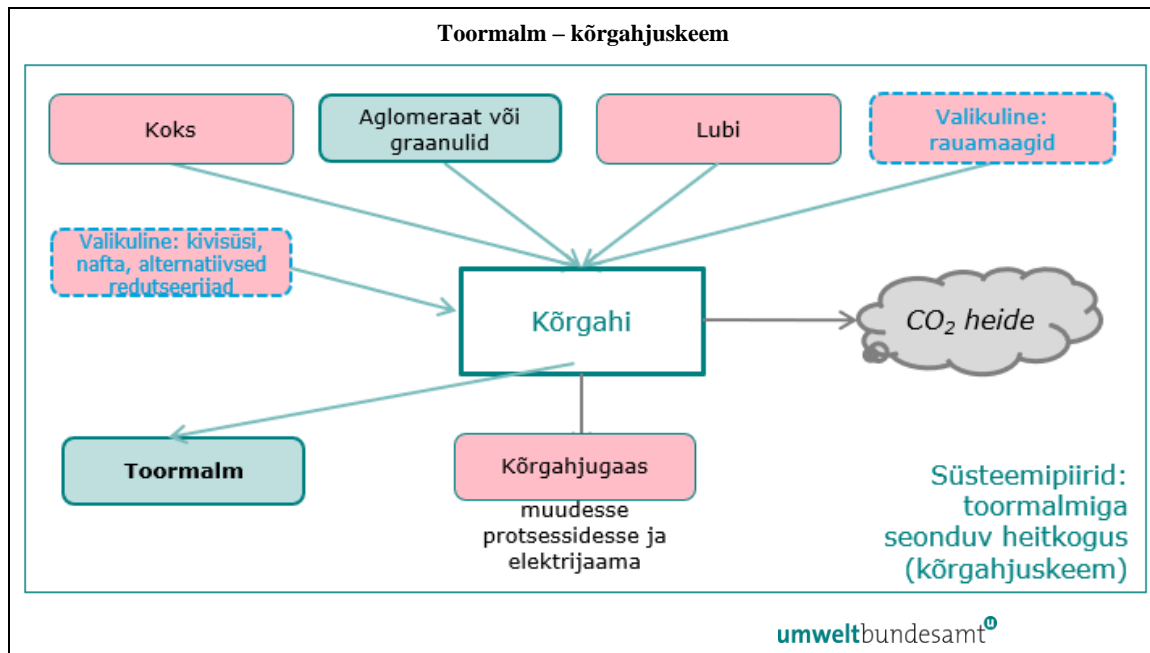
Kõrgahjuskeemi kasutatakse vedela toormalmi (kuummetall) tootmiseks, mis võib olla legeeritud (nt peegelmalm ja niklisisaldusega toormalm⁴⁷) või legeerimata. Selle tootmisprotsessi peamine tootmisüksus on kõrgahi. Kõrgahju sisendmaterjalide hulgas on rauamaagist graanulid või paagutatud maak, kütused ja muud toorained. Kõrgahjus redutseerub raudoksiid metalliks. Saadud kuummetall lastakse ahjust välja ja kas valatakse või töödeldakse järgnevas etapis hapnikkonverteriga toorteraseks. See etapp kuulub teise tootmisprotsessi alla – toorterase tootmine hapnikkonverteriga.

Asjakohased lähteained (kui kasutatakse protsessis): paagutatud maak; muudest käitistest või tootmisprotsessidest saadud toormalm või otseredutseeritud raud; ferrosulamid FeMn, FeCr, FeNi ja vesinik.

Joonis 5-8 kujutab toormalmi tootmiseks kasutatava kõrgahjuskeemi süsteemiipiire.

⁴⁷ Niklisisaldusega toormalmi hõlmab see tootmisprotsess juhul, kui niklisisaldus on alla 10 %; kui niklisisaldus on üle 10 %, kuulub see ferrosulamite tootmisprotsessi alla.

Joonis 5-8. Toormalm – kõrgahjuskeemi süsteemiipiirid

Otseheide tekib nii põletamiseks kui ka redutseerimiseks sisendina kasutatavatest fossiilkütustest (koks, kütteõli, maagaas, kivisüsi), muudest kütustest (biomass) ning protsessiheidest, sealhulgas sellistest protsessimaterjalidest nagu lubjakivi ja muud karbonaadid. Kaudne heide tuleneb elektrienergiast.

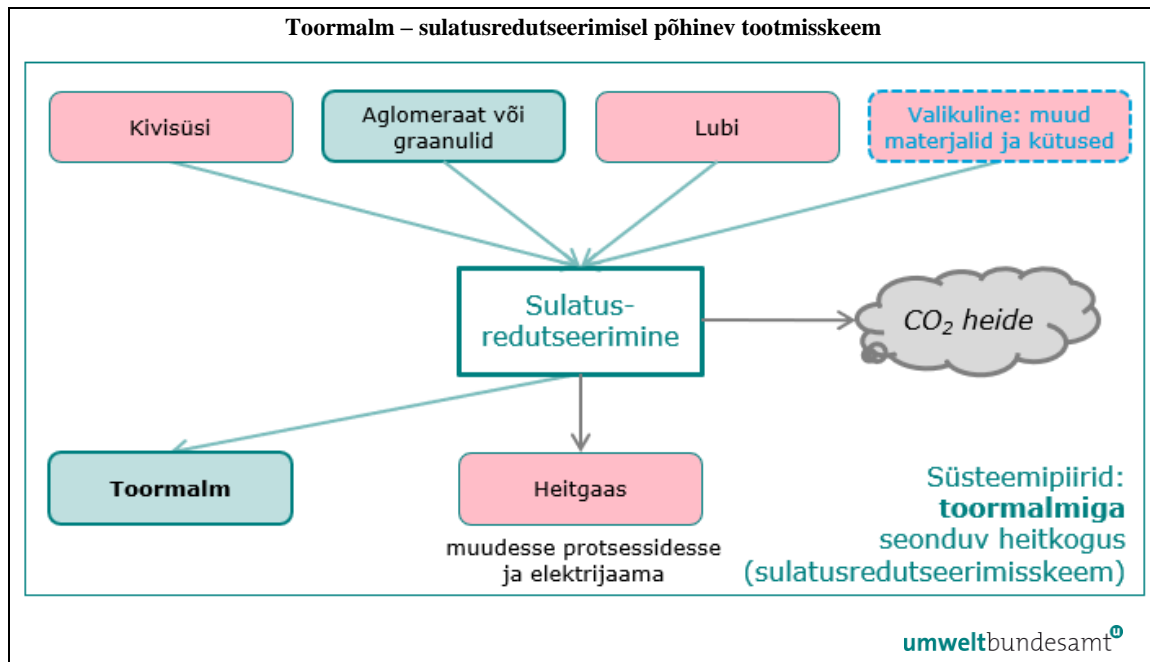
5.6.3.4 Toormalm – sulatusredutseerimisel põhinev tootmisskeem

Sulatusredutseerimisega toodetakse toormalmi nii, et lähteainena kasutatakse paagutatud maaki või rauamaagigraanuleid (või rauatootmise jääke) ning redutseerijana kivisütt (mitte koksi). Protsess koosneb kahest etapist – rauamaagi redutseerimine ja sellele järgnev sulatamine, et saada toormalm / kuummetall.

Asjakohased lähteained (kui kasutatakse protsessis): paagutatud maak; muudest kütistest või tootmisprotsessidest saadud toormalm või otseredutseeritud raud; ferrosulamid FeMn, FeCr, FeNi ja vesinik.

Tabel 5-9 kujutab toormalmi tootmiseks kasutatava sulatusredutseerimisel põhineva tootmisskeemi süsteemiipiire.

Joonis 5-9. Toormalm – sulatusredutseerimisel põhineva tootmisskeemi süsteemiipiirid

Otseheide tekib nii põletamiseks kui ka redutseerimiseks sisendina kasutatavatest fossiilkütustest (maagaas, kivisüsi), muudest kütustest (biomass või biogaas) ning protsessiheitest, sealhulgas sellistest protsessimaterjalidest nagu lubjakivi. Kaudne heide tuleneb elektrienergiast.

5.6.3.5 Otseredutseeritud raua tootmisprotsess

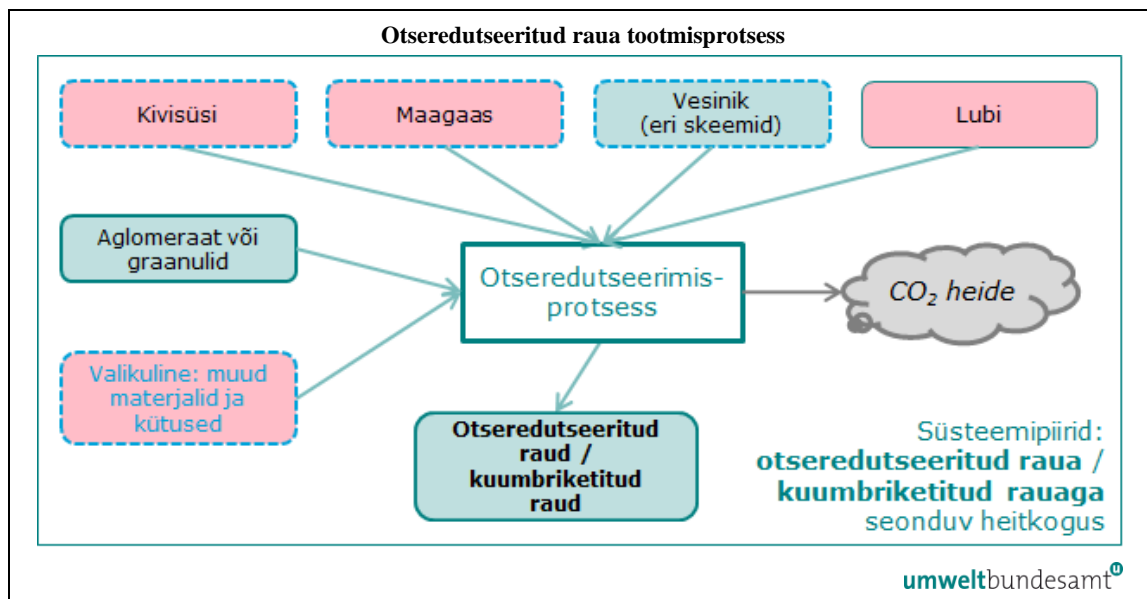
Otseredutseerimisega toodetakse kvaliteetsest rauamaagist (graanulite, aglomeraadi või kontsentraadi kujul) tahket esmast rauda ning seejuures kasutatakse redutseerijana maagaasi, kivisütt või vesinikku. Saadavat tahket toodet nimetatakse otseredutseeritud rauaks, millel on omakord eri tüübid, nagu käsnaud ja kuumbriketitud raud. Osa otseredutseeritud rauast suunatakse lähteainena kohe elektrikaarahju või muusse järgmise etapi protsessi. Vesinikku kasutavad tootmisskeemid aitavad järgnevatel aastatel eeldatavalt märkimisväärselt vähendada terasetööstuse CO₂ heidet.

Asjakohased lähteained (kui kasutatakse protsessis): paagutatud maak; vesinik; muudest kütistest või tootmisprotsessidest saadud toormalm või otseredutseeritud raud; ferrosulamid FeMn, FeCr, FeNi.

Kuigi praktikas kasutatakse mitmesuguseid eri protsesse, on kõrgema tasandi süsteemiipiirid väga sarnased ning seepärast saab need kujutada ühel joonisel.

Tabel 5-10 kujutab otseredutseeritud raua tootmise asjakohaste protsesside süsteemiipiire.

Joonis 5-10. Otseredutseeritud raua tootmisprotsessi süsteemiipiirid

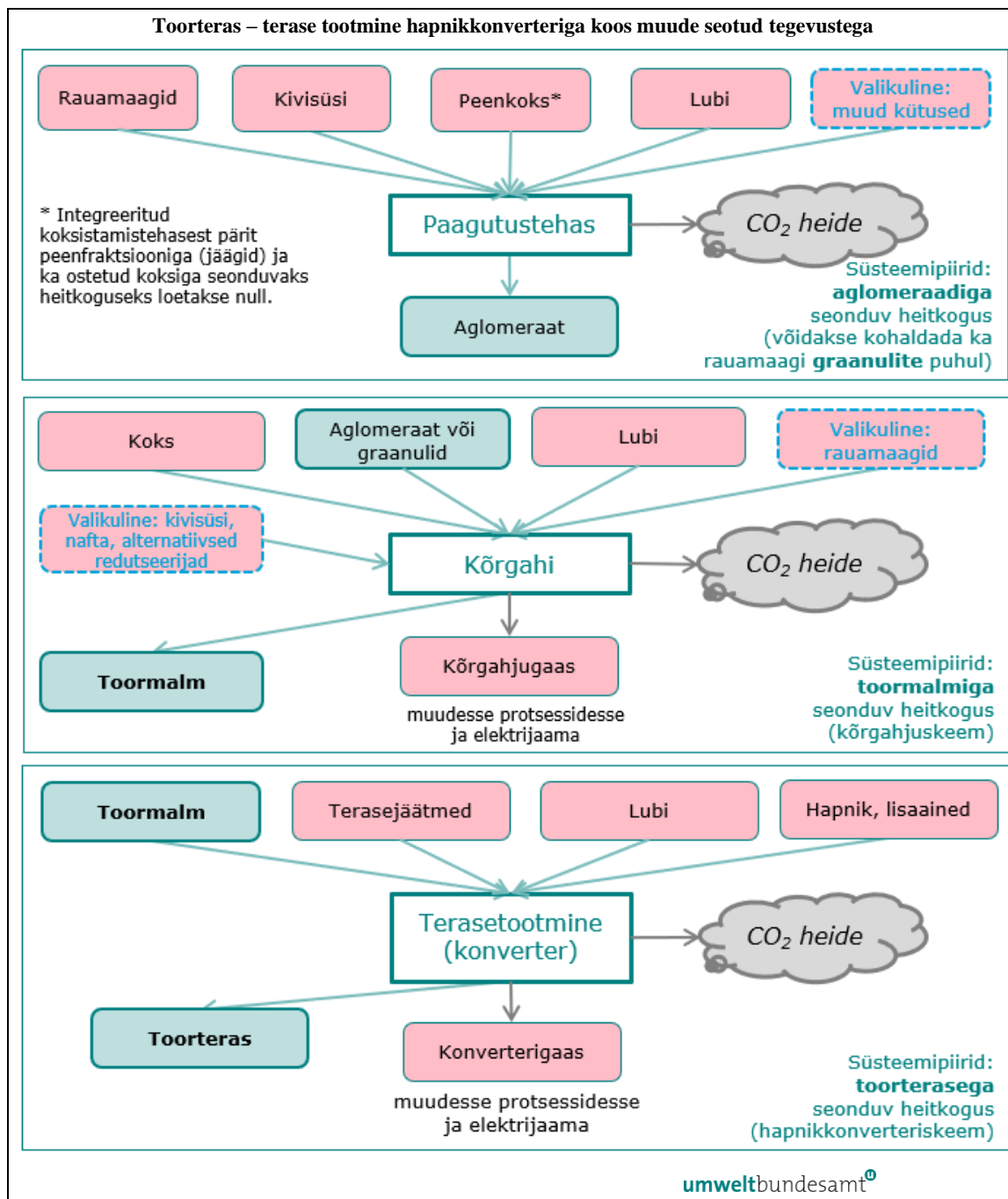
Otseheide tekib nii põletamiseks kui ka redutseerimiseks sisendina kasutatavatest fossiilkütustest (maagaas, kivisüsi), muudest kütustest (biomass või biogaas) ning protsessiheidest, sealhulgas sellistest protsessimaterjalidest nagu lubjakivi. Kaudne heide tuleneb elektrienergiast.

5.6.3.6 Toorteras – terase tootmine hapnikkonverteriga

Kui terase tootmine hapnikkonverteriga algab kuummetallist (vedel toormalm), töödeldakse kuummetall hapnikkonverteriga pidevprotsessi käigus otse ümber toorteraseks. Konverterietapile võib järgneda terase argoon-hapnik-dekarboniseerimine või vaakum-hapnik-dekarboniseerimine, millele järgnevad omakorda mitmesugused sekundaarsed metallurgilised protsessid, nagu vaakumdegaseerimine lahustunud gaaside eemaldamiseks. Seejärel valatakse toorteras esmasvormidesse pidevvalu või valuplokivalu teel, millele võib järgneda kuumvaltsimine või sepistamine, et saada toorterasest pooltooted (mis kuuluvad CN-koodide 7207, 7218 ja 7224 alla).

Asjakohased lähteained (kui kasutatakse protsessis): toormalm, otseredutseeritud raud; ferrosulamid FeMn, FeCr, FeNi; muudest kütistest või tootmisprotsessidest saadud toorteras, kui seda kasutatakse.

Joonis 5-11. Terase hapnikkonverteriga tootmise süsteemiirid koos vedela toormalmi tootmise kõrgahjuskeemi süsteemiiridega ja muud seotud protsessid

Integreeritud terasetehastes on vahetult hapnikkonverterisse lisatav vedel toormalm toode, mis eristab toormalmi tootmisprotsessi (Joonis 5-11, all vasakul) toorteras tootmisprotsessist (all paremal).

Terase tootmine kõrgahju ja hapnikkonverteriga on kaugelt kõige keerukam terasetootmisprotsess, mida iseloomustavad eri tootmisüksuste vahel vastastikku seotud materjali- ja energiavoogude võrgud. NB! Koks (ülal vasakul) loetakse seonduva heitkogusega tooraineks.

5.6.3.7 Toorteras – terase tootmine elektriaraahjuga

Rauda sisaldavate materjalide otsesulatuses kasutatakse tavaliselt elektriaraahju. Elektriaraahjuskeemide puhul kasutatakse lähteainena metallilist rauda, eelkõige metallijääke⁴⁸ ja/või otseredutseeritud rauda. Kui kasutatakse suures koguses otseredutseeritud rauda, kohaldatakse üht mitmest otseredutseeritud raua elektriaraahjuga tootmise skeemist. Sulatamisele elektriaraahjus võib järgneda terase argoon-hapnik-dekarboniseerimine või vaakum-hapnik-dekarboniseerimine, millele järgnevad omakorda mitmesugused sekundaarsed metallurgilised protsessid, nagu väävlitustamine ja degaseerimine lahustunud gaaside eemaldamiseks. Elektriaraahjuskeemi puhul on peamine energiasisend elektrienergia.

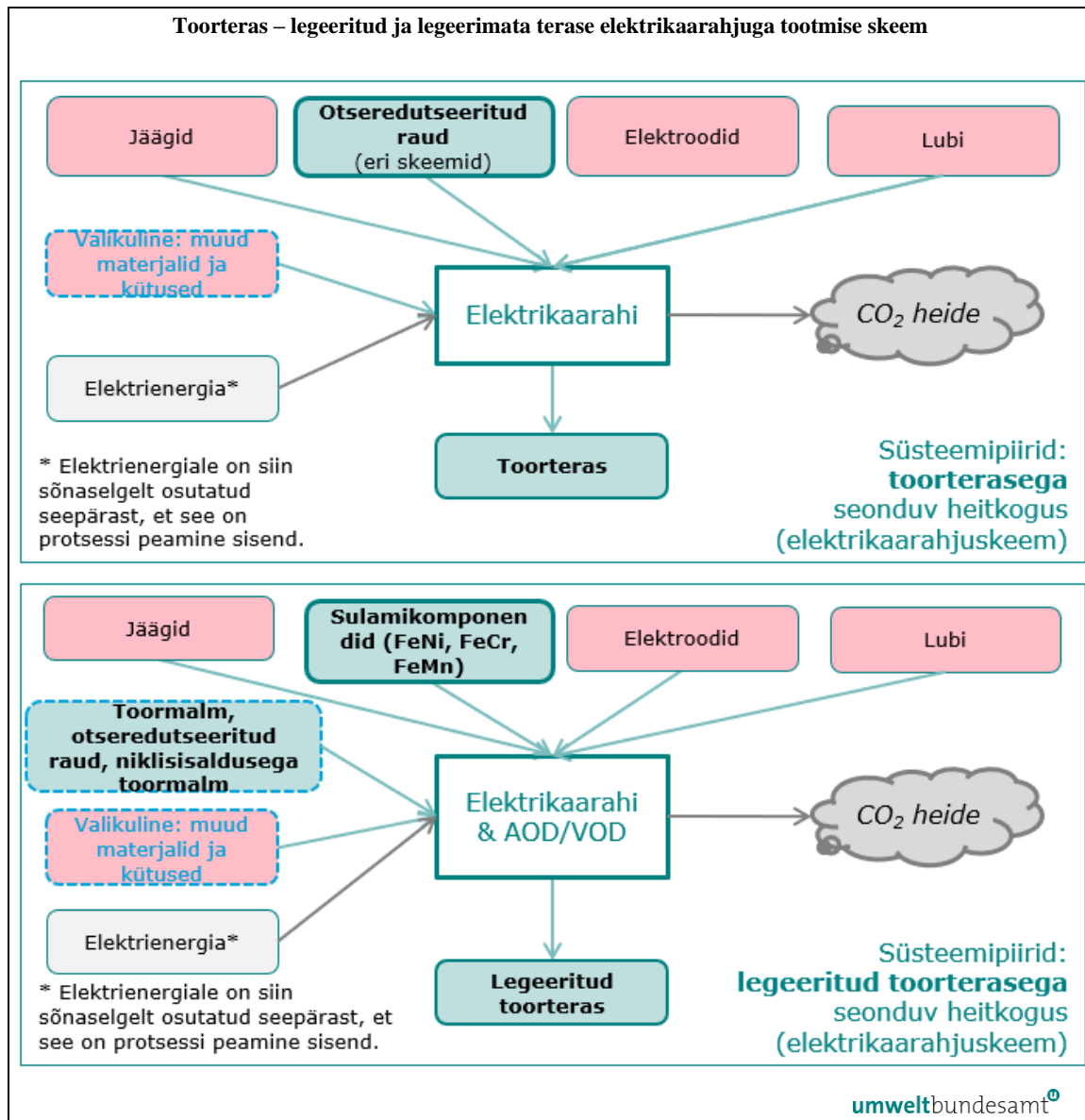
Asjakohased lähteained (kui kasutatakse protsessis): toormalm, otseredutseeritud raud; ferrosulamid FeMn, FeCr, FeNi ja muudest kütistest või tootmisprotsessidest saadud toorteras, kui seda kasutatakse.

NB! See kaupade koondkategooria hõlmab ainult CN-koodiga 7207, 7218 või 7224 pooltoodete saamist esmase kuumvaltsimise ja sepistamise teel jämevormimisega. Kõik muud valtsimis- ja sepistamisprotsessid on hõlmatud kaupade koondkategooriaga „Rauast või terasest tooted“.

Toorteras ja legeeritud toorteras tootmiseks on mitu eri elektriaraahjuskeemi, mis on üldjoontes sarnased ja mida kujutatakse koos alloleval joonisel (Joonis 5-12).

⁴⁸ Kui kasutatakse ainult tarbimisjärgset vanametalli, loetakse seonduvaks heitkoguseks null.

Joonis 5-12. Toorteras elektrikaarahjuga tootmise skeemi süsteemiipiirid

Otseheide tekib fossiilkütustest (maagaas, kivisüsi, kütteõli), muudest protsessidest pärinevast heitgaasist ja protsessiheitest, sealhulgas grafiitelektroodidest ja elektroodipastadest, sellistest protsessimaterjalidest nagu lubi ning süsinikust, mis on sattunud protsessi metallijääkide ja sulamitega. Kaudne heide tuleneb elektrienergiast.

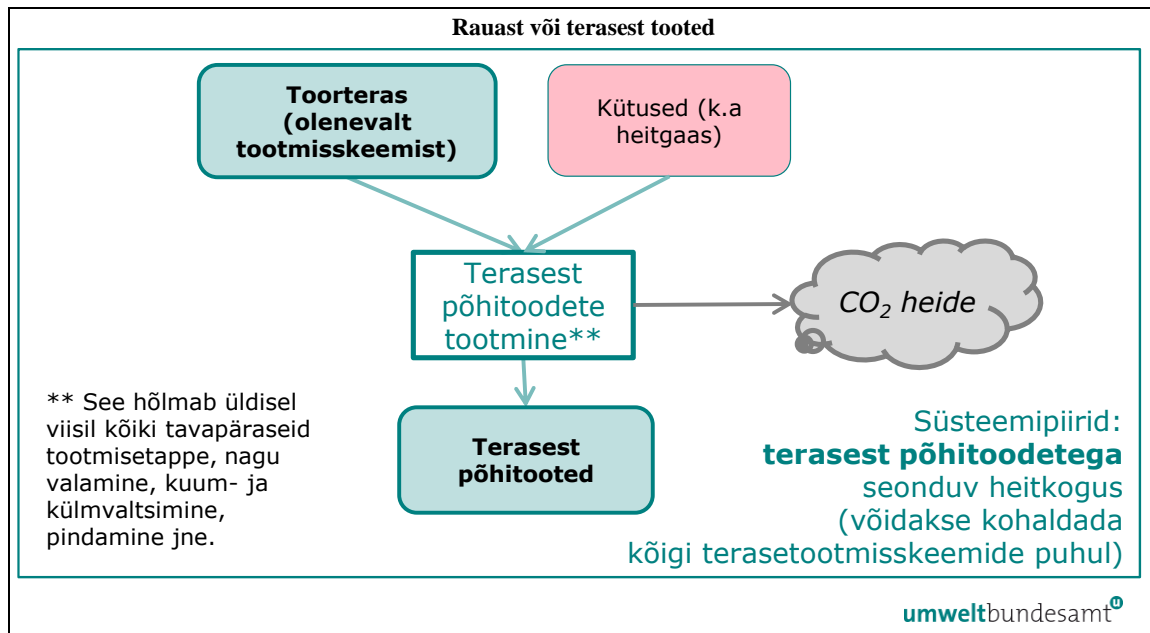
5.6.3.8 Rauast või terasest toodete tootmisprotsess

Rauast või terasest tooteid toodetakse toorteras, pooltoodete ja ka muude terasest lõpptoodete edasise töötlemisega mitmesugustes vormimis- ja viimistlemisetappides, sealhulgas: taaskuumutamine, ümbersulatamine, valamine, kuumvaltsimine, külmutamine, sepistamine, söövitamine, lõõmutamine, pindamine, katmine, galvanimine, traatõmbamine, lõikamine, keevitamine, viimistlemine.

Asjakohased lähteained (kui kasutatakse protsessis): toorteras; toormalm, otseredutseeritud raud; ferrosulamid FeMn, FeCr, FeNi ja muud rauast või terasest tooted.

Joonis 5-13 kujutab rauast või terasest toodete tootmisprotsessi süsteemiipiire.

Joonis 5-13. Rauast või terasest toodete tootmisprotsessi süsteemiipiirid

Otseheide tuleneb kütuste põletamisest ja suitsugaasi puhastamisel tekkivast protsessiheitest, olenevalt rauast või terasest lõppkaupade tootmiseks tehtud etappide eriomasest kooslusest. Kaudne heide tuleneb elektrienergiast.

NB! Kui rauast või terasest lõpptoode sisaldab rohkem kui 5 massiprotsendi ulatuses muid materjale, näiteks CN-koodiga 7309 00 30 (rauast või terasest mahutid, tsisternid, paagid jms mahutid mis tahes ainete jaoks (v.a suru- või vedelgaas), maht üle 300 liitri, vooderdusega või ilma) hõlmatud isolatsioonimaterjale, esitatakse toodetud kaupade massina ainult raua või terase mass.

5.6.4 Täiendavad aruandlusparameetrid

Alljärgnevas tabelis on loetletud SPIM-kaupade lisateave, mille käitaja peaks importijale edastatavates heiteandmetes koos seonduva heitkoguse andmetega esitama.

Tabel 5-11. SPIMi aruandes sisalduvad täiendavad parameetrid raua- ja terasesektori puhul

Kaupade koondkategoria	Aruandekohustus
Paagutatud maak	– Ei kohaldata
Toormalm	– Peamine kasutatav redutseerija. – Mangaani, kroomi, nikli massiprotsent, muud legeerelemendid kokku.
Ferromangaan (FeMn)	– Mangaani ja süsiniku massiprotsent.

Kaupade koondkategooria	Aruandekohustus
Ferrokroom (FeCr)	– Kroomi ja süsiniku massiprotsent.
Ferronikkel (FeNi)	– Nikli ja süsiniku massiprotsent.
Otseredutseeritud raud	– Peamine kasutatav redutseerija. – Mangaani, kroomi, nikli massiprotsent, muud legeerelemendid kokku.
Toorteras	– Lähteaine peamine redutseerija, kui on teada. – Terasesulamisaldus väljendatuna järgmiselt: – mangaani, kroomi, nikli massiprotsent, muud legeerelemendid kokku. – Ühe tonni toorterases tootmiseks kasutatud metallijäägid tonnides. – % metallijääkidest, mis on tarbimiseelsed jäätmed.
Rauast või terasest tooted	– Lähteaine tootmisel kasutatav peamine redutseerija, kui on teada. – Terasesulamisaldus väljendatuna järgmiselt: – mangaani, kroomi, nikli massiprotsent, muud legeerelemendid kokku. – Selliste sisalduvate materjalide, mis ei ole raud ega teras, massiprotsent, kui nende mass on suurem kui 1–5 % kauba kogumassist. – Ühe tonni toote tootmiseks kasutatud metallijäägid tonnides. – % metallijääkidest, mis on tarbimiseelsed jäätmed.

Täiendavate parameetrite andmed tuleb SPIMi aruandes esitada siis, kui rauast või terasest kaup imporditakse SPIMi alusel ELi.

5.7 Alumiiniumisektor

Allolevas tekstikastis osutatakse rakendusmääruse sektoripõhiste osadele, mis on asjakohased SPIMi üleminekuperioodil.

Viited rakendusmääruses:

- **II lisa 2. jao tabel 1** „Kaupade koondkategoriatele CN-koodide määramine“;
- **II lisa 3. jagu** „Tootmisskeemid, süsteemipiirid ja asjakohased lähteained“, alajagu 3.17 „Survetöötlemata alumiinium“ ja 3.18 „Alumiiniumist tooted“.

5.7.1 Toodanguühik ja seonduva heitkoguse ühik

ELi imporditud deklareeritavate alumiiniumkaupade kogus tuleks esitada tonnides. Käitises või tootmisprotsessis toodetud SPIM-kauba (kaupade) koguse peaks aruandluse eesmärgil registreerima käitaja.

Tööstussektor	Alumiinium
Kaupade toodanguühik	Tonn; esitatakse iga sektorikauba liigi kohta eraldi ning käitise või tootmisprotsessi tasandil päritoluriigis.
Seotud tegevused	Survetöötlemata alumiiniumi tootmine alumiiniumoksiidist või ringlussevõetud toorainest (alumiiniumijäägid) metallurgilisel, keemilisel või elektrolüütilisel teel; alumiiniumist pooltöödeldud ja põhitoodete valmistamine.
Asjakohased kasvuhoonegaasid	Süsinikdioksiid (CO ₂) ja perfluorosüsinikud (CF ₄ ja C ₂ F ₆)
Otseheide	CO ₂ ekvivalenttonn
Kaudne heide	Tarbitud elektrienergia kogus MWh-des, allikas ja heitekoefitsient, mille alusel arvutatakse kaudne heide CO ₂ tonnides või CO ₂ ekvivalenttonnides. <i>Esitatakse üleminekuperioodil eraldi.</i>
Seonduva heitkoguse ühik	CO ₂ ekvivalenttonni kauba tonni kohta; esitatakse iga kaubaliigi kohta eraldi ja päritoluriigis asuva käitise tasandil.

Alumiiniumisektori puhul tuleks üleminekuperioodil arvesse võtta nii otseheidet kui ka kaudset heidet. Kaudse heide andmed esitatakse eraldi⁴⁹. Heitkogused tuleks esitada CO₂ ekvivalenttonnides toodangu tonni kohta. See näitaja tuleks arvutada konkreetse käitise või tootmisprotsessi tasandil päritoluriigis.

Järgmistes punktides osutatakse tootmisprotsessi elementidele, mida seire ja aruandlus peaks hõlmama.

⁴⁹ NB! Selle sektori puhul esitatakse kaudne heide ainult üleminekuperioodil (aga mitte lõplikul perioodil).

5.7.2 Hõlmatud sektorikaupade määratlus ja selgitused

Allolevas tabelis on loetletud asjakohased alumiiniumisektori kaubad, mille kohta tuleb SPIMi üleminekuperioodil andmed esitada. Vasakpoolses veerus esitatud kaupade koondkategooria määrab rühmad, mille puhul määratakse seire eesmärgil kindlaks ühised tootmisprotsessid.

Tabel 5-12. Alumiiniumisektori SPIM-kaubad

Kaupade koondkategooria	Toote CN-kood	Kirjeldus
Survetöötlemata alumiinium	7601	Survetöötlemata alumiinium
Alumiiniumist tooted	7603–7608, 7609 00 00, 7610, 7611 00 00, 7612, 7613 00 00, 7614, 7616	<p>7603 – Alumiiniumipulbrid ja -helbed</p> <p>7604 – Alumiiniumist varbmaterjal ja profiilid</p> <p>7605 – Alumiiniumtraat</p> <p>7606 – Alumiiniumist plaadid, lehed ja ribad, paksus üle 0,2 mm</p> <p>7607 – Alumiiniumfoolium (trükiga kaetud või mitte, paberist, papist, plastist vms materjalist aluskihiga või ilma), paksus kuni 0,2 mm (aluskihti arvestamata)</p> <p>7608 – Alumiiniumtorud</p> <p>7609 00 00 – Alumiiniumist toruliitmikud (näiteks põlved, muhvid)</p> <p>7610 – Alumiiniumist konstruktsioonid (v.a kategooria 9406 kokkupandavad ehitised), nende osad (näiteks sillad, sillasektsioonid, tornid, sõrestikmastid, katusekatted, katusefermid, ukSED, aknad, nende raamid, lävepakud, balustraadid, piilarid ja sambad); alumiiniumist plaadid, vardad, profiilid, torud jms alumiiniumist tooted ehituskonstruktsioonides kasutamiseks</p> <p>7611 00 00 – Alumiiniumist mahutid, tsisternid, paagid jms mahutid mis tahes ainete jaoks (v.a suru- või vedelgaas), maht üle 300 liitri, soojusisolatsiooniga või ilma, mehaaniliste või soojustehniliste seadmeteta</p> <p>7612 – Alumiiniumist tünnid, vaadid, purgid, kastid jms mahutid (sealhulgas jäigad ja kokkupressitavad silindrilised mahutid) mis tahes ainete jaoks (v.a suru- või vedelgaas), maht kuni 300 liitrit, soojusisolatsiooniga või ilma, mehaaniliste või soojustehniliste seadmeteta</p> <p>7613 00 00 – Alumiiniumist suru- ja vedelgaasimahutid</p>

Kaupade koondkategooria	Toote CN-kood	Kirjeldus
		7614 – Keerutatud traat, trossid, punutud lindid jms alumiiniumist tooted, elektriisolatsioonita
		7616 – Muud alumiiniumist tooted

Allikas: SPIMi määruse I lisa, rakendusmääruse II lisa.

Eespool tabelis loetletud kaupade koondkategooriatesse kuuluvad nii alumiiniumist lõpptooted kui ka alumiiniumist toodete tootmisel lähteainena kasutatav survetöötlemata alumiinium.

Arvesse võetakse ainult sisendmaterjale, mis on loetletud tootmisprotsessi süsteemipiiride seisukohast asjakohaste lähteainetena, nagu on täpsustatud rakendusmääruses. Tabel 5-13 sisaldab võimalike lähteainete loetelu kaupade koondkategooria ja tootmisskeemi kohta.

Tabel 5-13. Kaupade koondkategooriad, nende tootmisskeemid ja võimalikud asjakohased lähteained

Kaupade koondkategooria	Asjakohased lähteained
<i>Tootmisskeem</i>	
Survetöötlemata alumiinium	Esmase alumiiniumi puhul puuduvad.
<i>Esmane alumiinium</i>	Teisese alumiiniumi puhul survetöötlemata alumiinium muudest allikatest, kui seda kasutatakse protsessis ⁵⁰ .
<i>Teisene alumiinium</i>	
Alumiiniumist tooted	Survetöötlemata alumiinium (kui on teada, siis esmane ja teisene alumiinium eraldi), muud alumiiniumist tooted (kui neid kasutatakse tootmisprotsessis).

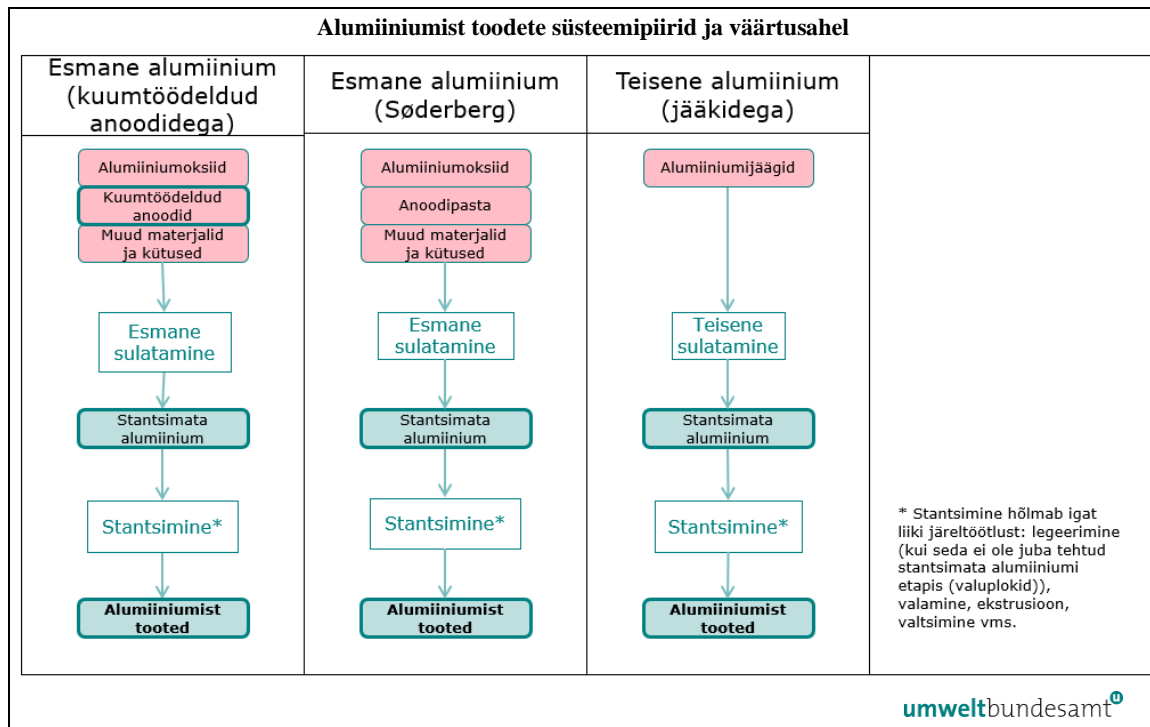
Survetöötlemata alumiiniumi toodetakse mitmesuguste tootmisskeemide abil (esmane alumiinium: elektrolüütiline sulatamine; teisene alumiinium: jääkide sulatamine/ringlussevõtt) valuplokkidena, plokkidena, valtstoorikutena, slääbidena vms. Seda määratletakse lihtsa kaubana, sest selle valmistamisel kasutatavate toorainete (esmise alumiiniumi puhul süsinikanoodid ja alumiiniumoksiid, teisese alumiiniumi puhul jäägid) ja kütustega seonduva heitkoguse väärtuseks võetakse null.

Eespool osutatud alumiiniumkaupade hulka kuulub enamik valmistatavate alumiiniumist toodete liikidest⁵¹. Alumiiniumist tooted loetakse keerukaks kaubaks, sest nende puhul tuleb arvestada lähteainena kasutatava survetöötlemata alumiiniumiga seonduvat heitkogust.

⁵⁰ NB! Kui teisese alumiiniumi tootmisskeemi tulemusena saadavas tootes on enam kui 5 % legeerivaid elemente, arvutatakse tootega seonduv heitkogus nii, nagu sisalduks legeerivate elementide mass esmasel sulatamisel saadud survetöötlemata alumiiniumis.

⁵¹ V.a kategooriad CN 7615 (teatavad majapidamistooted) ja CN 7602 00 (alumiiniumijäägid).

Joonis 5-14. Alumiiniumist toodete süsteemiipiirid ja väärtusahel

Sulatamisel põhinevad esmase alumiiniumi tootmisskeemid erinevad kasutatavate elektroodimaterjalide poolest, st kasutatakse kas kuumtöödeldud anoode või Søderbergi anoode.

5.7.3 Asjakohaste tootmisprotsesside ja -skeemide määratlused ja selgitused

Lähteainena kasutataval survetöötlemata alumiiniumil ja alumiiniumist toodetel on eraldi süsteemiipiirid ning teataval tingimustel võidakse need koondada, et hõlmata kõik protsessid, mis on otseselt või kaudselt seotud nende kaupade tootmisprotsessidega, sealhulgas protsessi sisend- ja väljundtoimingud.

5.7.3.1 Survetöötlemata alumiinium – esmasel (elektrolüütilisel) sulatamisel põhinev tootmisskeem

Esmast alumiiniumi toodetakse alumiiniumoksiidi⁵² elektrolüüsi teel elektrolüüsvannides. Elektrolüüsi käigus redutseerub alumiiniumoksiidist alumiinium ja vabaneb hapnik, mille reageerimisel süsinikanoodiga moodustuvad süsinikdioksiid ja süsinikmonooksiid – seepärast kuluvad süsinikanoodid esmase alumiiniumi tootmisprotsessis pidevalt.

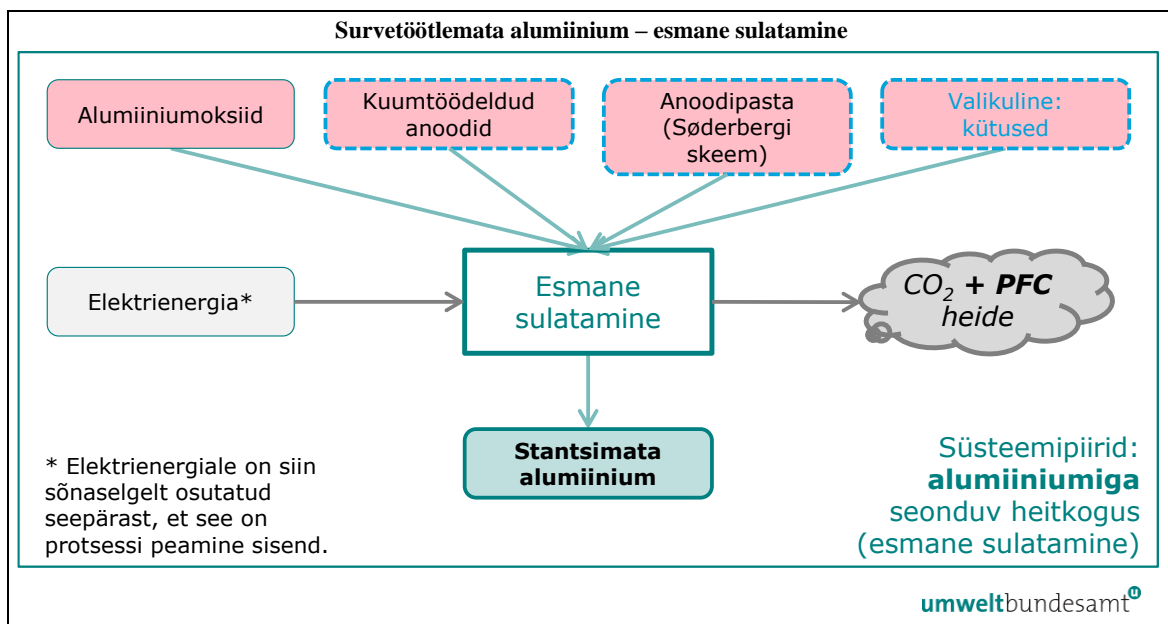
Esmase alumiiniumi tootmiseks kasutatavad vannisüsteemid erinevad olenevalt sellest, mis tüüpi anoodi kasutatakse. Kuumtöödeldud anoodidega varustatud elektrolüüsvannis on mitu eelnevalt kuumtöödeldud anoodi, mida tuleb korrapäraselt vahetada. Søderbergi elektrolüüsvannis on üksainus pidevas kasutuses süsinikanood, mida kuumtöödeldakse

⁵² Puhastatud alumiiniumoksiid, mis on toodetud boksiidimaagi rikastamise teel Bayeri protsessi abil. Logistilistel ja elektrivarustusega seotud põhjustel ei toodeta alumiiniumoksiidi tavaliselt samas tegevuskohas kui esmast alumiiniumi.

samas vannis soojusenergiaga, mis sulatuskojas läbiviidava elektrolüüsiprotsessi käigus eraldub; ülemises osas lisatakse rohelist anoodipastat (brikettidena) ja alumises osas toimub anoodi tarbimine. Sulaalumiinium sadestub katoodile ja koguneb vanni põhja, kust see imetakse vaakumsifoonide abil teatavate ajavahemike tagant välja tiiglitesse; sellele järgneb transport valutehasesse. Valutehases hoitakse sulaalumiiniumi enne valuplokkide, plokkide, valtstoorikute, slääbide vms valamist edasiseks töötluks seisutusahjudes; selles etapis võidakse samuti lisada väikestes kogustes puhtaid tööstusjääke.

Esmase alumiiniumi puhul ei ole asjakohaseid lähteaineid, sest mõlemat tüüpi vannis koostisosadena kasutatavaid tooraineid – alumiiniumoksiid, kuumtöödeldud anoodid, roheline anoodipasta briketid, krüoliit ja muud lisaained – käsitatakse toorainetena ja seega on seondud heitkogus null.

Joonis 5-15. Survetöötlemata alumiinium – esmasel sulatamisel põhineva tootmisskeemi süsteemiipiirid

Otseheide tekib sisendina kasutatava tooraine kuivatamiseks ja eelkuumutamiseks kasutatavatest fossiilkütustest, kõigist valutehases kasutatavatest kütustest või protsessimaterjalidest, näiteks elektrodide või elektrodipastade tarbimisest, samuti suitsugaasi puhastamisest (nt naatriumkarbonaadi või lubjakivi töötlemisest, kui neid kasutatakse). Kaudne heide tuleneb protsessis tarbitavast elektrienergiast. Samuti tuleb arvesse võtta perfluorosüsinike heitkoguseid.

5.7.3.2 Survetöötlemata alumiinium – teisesel sulatamisel (ringlussevõtul) põhinev tootmisskeem

Teisest alumiiniumi toodetakse peamiselt ringlussevõtuks kogutud tarbimisjärgsetest alumiiniumijääkidest (kuigi eraldi võidakse lisada ka survetöötlemata alumiiniumi). Jäägid sorteeritakse liigiti (valusulam või survetöödeldud sulam) ja vastavalt sellele, millist eeltöötlust need vajavad (nt pinnakatte või õli eemaldamine); seejärel sulatatakse need sobivat tüüpi ahjus (enamasti trummel- või kiirgusahi, kuid kasutada võidakse ka induktsioonahju) ümber, enne kui alustatakse edasist töötlemist, sealhulgas: legerimine,

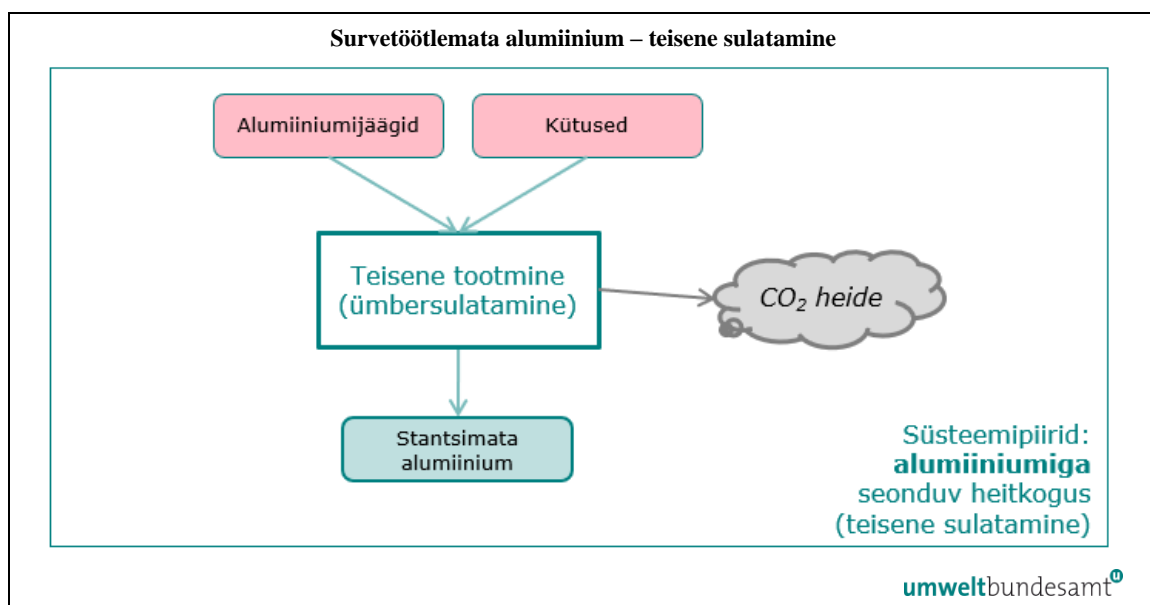
sulametalli töötlemine (soola lisamine või kloorimine) ja lõpuks valuplokkide, plokkide, valstoorikute, slääbide vms valamine. Kütustena kasutatakse tavaliselt maagaasi, veeldatud maagaasi või kütteõli.

Alumiiniumi teisese sulatamise (ringlussevõtu) peamine sisendmaterjal on alumiiniumijäägid.

Asjakohane lähteaine on survetöötlemata alumiinium muudest allikatest, kui seda kasutatakse protsessis.

Joonis 5-16 kujutab teisese alumiiniumi tootmise asjakohaste protsesside süsteemiipiiri.

Joonis 5-16. Survetöötlemata alumiinium – teisesel sulatamisel põhineva tootmisskeemi süsteemiipiirid

Otseheide tekib toorainena kasutatavate jääkide kuivatamiseks, eelkuumutamiseks või eeltöötlemiseks (tekkivate jääkide põletamine, nt kui alumiiniumijäägid on värvitud) kasutatavatest fossiilkütustest; kõigist valutehases kasutatavatest kütustest ja kütustest, mida kasutatakse protsessis tekkiva riivete ja räbu töötlemiseks. Samuti võib otseheide tekkida suitsugaasi puhastamisest (naatriumkarbonaadist või lubjakivist, kui neid kasutatakse). Kaudne heide tuleneb protsessis, sealhulgas induktsioonahjude tarvitavast elektrienergiast. Teisese alumiiniumi tootmisprotsessiga ei kaasne perfluorosüsinike heidet.

NB! Kui selle protsessi tulemusena saadavas tootes on legerivaid elemente rohkem kui 5 %, arvutatakse tootega seonduv heitkogus nii, nagu sisalduks legerivate elementide mass esmasel sulatamisel saadud survetöötlemata alumiiniumis.

5.7.3.3 Alumiiniumist toodete tootmisprotsess

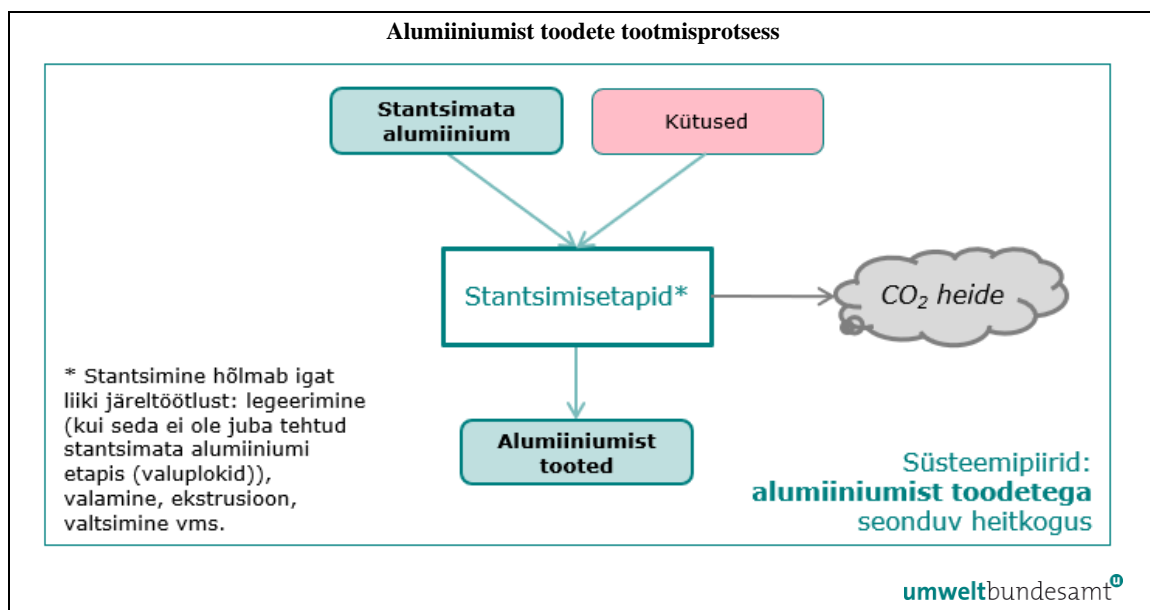
Alumiiniumist tooteid toodetakse lähteaineks oleva survetöötlemata (legeeritud või legeerimata) alumiiniumi edasise töötlemise teel. Alumiiniumist tooteid toodetakse

mitmesuguste stantsimisprotsesside abil, sealhulgas ekstrusioon, valamine, kuum- või külmaaltsimine, sepiistamine ja tõmbamine. Ekstrusiooni kasutatakse sageli alumiiniumprofiilide tootmiseks. Kuum- ja külmaaltsimise teel võidakse toota alumiiniumplaat, -lehti ja -fooliumi. Valuprotsess võimaldab toota keerukaid vorme.

Asjakohased lähteained on survetöötlemata alumiinium, kui seda kasutatakse tootmisprotsessis (esmast ja teisest alumiiniumi tuleb käsitleda eraldi, kui andmed on teada, sest seonduv heitkogus on erinev), ja alumiiniumist tooted, kui neid kasutatakse tootmisprotsessis.

Joonis 5-17 kujutab alumiiniumist toodete tootmise asjakohaste protsesside süsteemiipiire.

Joonis 5-17. Alumiiniumist toodete tootmisprotsessi süsteemiipiirid

Otseheide tekib stantsimisprotsessides kasutatavatest fossiilkütustest (nt maagaas, mida kasutatakse alumiiniumi valtoorikute eelkuumutamiseks seisutusahjudes enne sepiistamist). Otseheidet võib tekitada ka suitsugaasi puhastamine. Kaudne heide tuleneb protsessis tarbitavast elektrienergiast. Alumiiniumist toodete stantsimise protsessidega ei kaasne perfluorosüsinike heidet.

NB! Kui selle protsessi tulemusena saadavas tootes on legerivaid elemente rohkem kui 5 %, tuleks tootega seonduv heitkogus arvutada nii, nagu sisalduks legerivate elementide mass esmasel sulatamisel saadud survetöötlemata alumiiniumis.

Toodete puhul, mis sisaldavad rohkem kui 5 massiprotsenti muid materjale, näiteks CN-koodiga 7611 00 00 hõlmatud isolatsioonimaterjale, esitatakse toodetud kaupade massina ainult alumiiniumi mass.

5.7.4 Täiendavad aruandlusparameetrid

Alljärgnevas tabelis on loetletud SPIM-kaupade lisateave, mille käitaja peaks importijale edastatavates heiteandmetes koos seonduva heitkoguse andmetega esitama.

Tabel 5-14. SPIMi aruandes sisalduvad täiendavad parameetrid alumiiniumisektori puhul

Kaupade koondkategooria	Aruandlusnõue kvartaliaruandes
Survetöötlemata alumiinium	<ul style="list-style-type: none">– Ühe tonni survetöötlemata alumiiniumist toote tootmiseks kasutatud metallijäägid tonnides.– % metallijääkidest, mis on tarbimiseelsed jäätmed.– Alumiiniumi sulamisisaldus: kui selliste sisalduvate materjalide, mis ei ole alumiinium, kogusisaldus protsentides on suurem kui 1 %.
Alumiiniumist tooted	<ul style="list-style-type: none">– Ühe tonni survetöötlemata alumiiniumist toote tootmiseks kasutatud metallijäägid tonnides.– % metallijääkidest, mis on tarbimiseelsed jäätmed.– Alumiiniumi sulamisisaldus: kui selliste sisalduvate materjalide, mis ei ole alumiinium, kogusisaldus protsentides on suurem kui 1 %.

Täiendavate parameetrite andmed tuleb SPIMi aruandes esitada siis, kui lõppkaup imporditakse ELi SPIMi alusel.

6 ARUANDLUSKOHUSTUSED

6.1.1 Otsese ja kaudse seonduva heitkoguse andmete esitamine

Üleminekuperioodil peate esitama andmed nii otseheite⁵³ kui ka kaudse heite⁵⁴ kohta.

Otsene seonduv heitkogus on kauba asjakohasele tootmisprotsessile omistatav heide, võttes aluseks tootmiskäitise otseheite, heite asjakohastest soojusvoogudest, materjalivoogudest ja heitgaasist (vajaduse korral) ning asjakohaste lähteainetega seonduva otsese heitkoguse.

Kaudne seonduv heitkogus hõlmab tootmiskäitises kauba tootmiseks kasutatud asjakohasele tootmisprotsessile omistatavat kaudset heidet ja asjakohaste lähteainetega seonduvat kaudset heitkogust.

Sektoriiülese nõudega on ette nähtud, et kui samas käitises kasutatakse sama CN-koodiga hõlmatud kaupade tootmiseks mitut tootmisskeemi ja need skeemid on määratud eraldi tootmisprotsessidesse, tuleks nende kaupadega seonduv heitkogus arvutada eraldi iga tootmisskeemi kohta.

Lähteainena kasutatud kaupadega seonduv heitkogus

Käitaja peaks lõppkaubaga seonduva heitkoguse koguhulga arvutamisel arvesse võtma lähteainena kasutatud kaubaga seonduvat heitkogust (nii otseheide kui ka kaudne heide, nagu on kirjeldatud eespool); sel juhul on tegemist keeruka kaubaga. Asjakohase lähteainena kasutatud kaubaga⁵⁵ seonduv heitkogus liidetakse keeruka kaubaga seonduvale heitkogusele.

6.1.2 Seonduva heitkoguse aruandlusühikud

Seonduv kasvuhoonegaaside heitkogus esitatakse aruandluses CO₂ ekvivalenttonnides,⁵⁶ mis on määratletud kui üks tonn süsinikdioksiidi (CO₂) või mõne teise I lisas loetletud kasvuhoonegaaside hulka kuuluva sellise kasvuhoonegaasi kogus, mille globaalse soojendamise potentsiaal on samaväärne, st vajaduse korral tuleks N₂O ja perfluorosüsinike heitkogused ümber arvestada CO₂ ekvivalenttonnidesse.

Aruandluse eesmärgil tuleks seonduva heitkoguse andmed aruandeperioodi kohta esitada CO₂ ekvivalenttonnides ümardatuna täistonnini. Esitatava seonduva heitkoguse arvutamiseks kasutatavad parameetrid tuleks ümardada olulist infot edastava arvuni, kuni

⁵³ Otseheide on kaupade tootmisprotsessis tekkiv heide, sealhulgas tootmisprotsessis tarbitud kütte- ja jahutusenergia tootmisel tekkiv heide, olenemata kütte- või jahutusenergia tootmise asukohast.

⁵⁴ Kaudne heide on kauba tootmisprotsessis tarbitava elektrienergia tootmisel tekkiv heide, olenemata tarbitud elektrienergia tootmise kohast.

⁵⁵ Kui lähteaine on ka ise keerukas kaup, korratakse seda protsessi rekursiivselt, kuni kõik asjakohased lähteained on arvestatud.

⁵⁶ „CO₂ekvivalenttonn“ – üks tonn süsinikdioksiidi (CO₂) või mõne teise I lisas loetletud kasvuhoonegaaside hulka kuuluva kasvuhoonegaasi kogus, mille globaalse soojendamise potentsiaal on samaväärne.

viis kohta pärast koma. Sellistes arvutustes arvesse võetavate parameetrite ümardusaste sõltub kasutatavate mõõteseadmete mõõte- ja kordustäpsusest.

6.1.3 Seonduv heitkogus

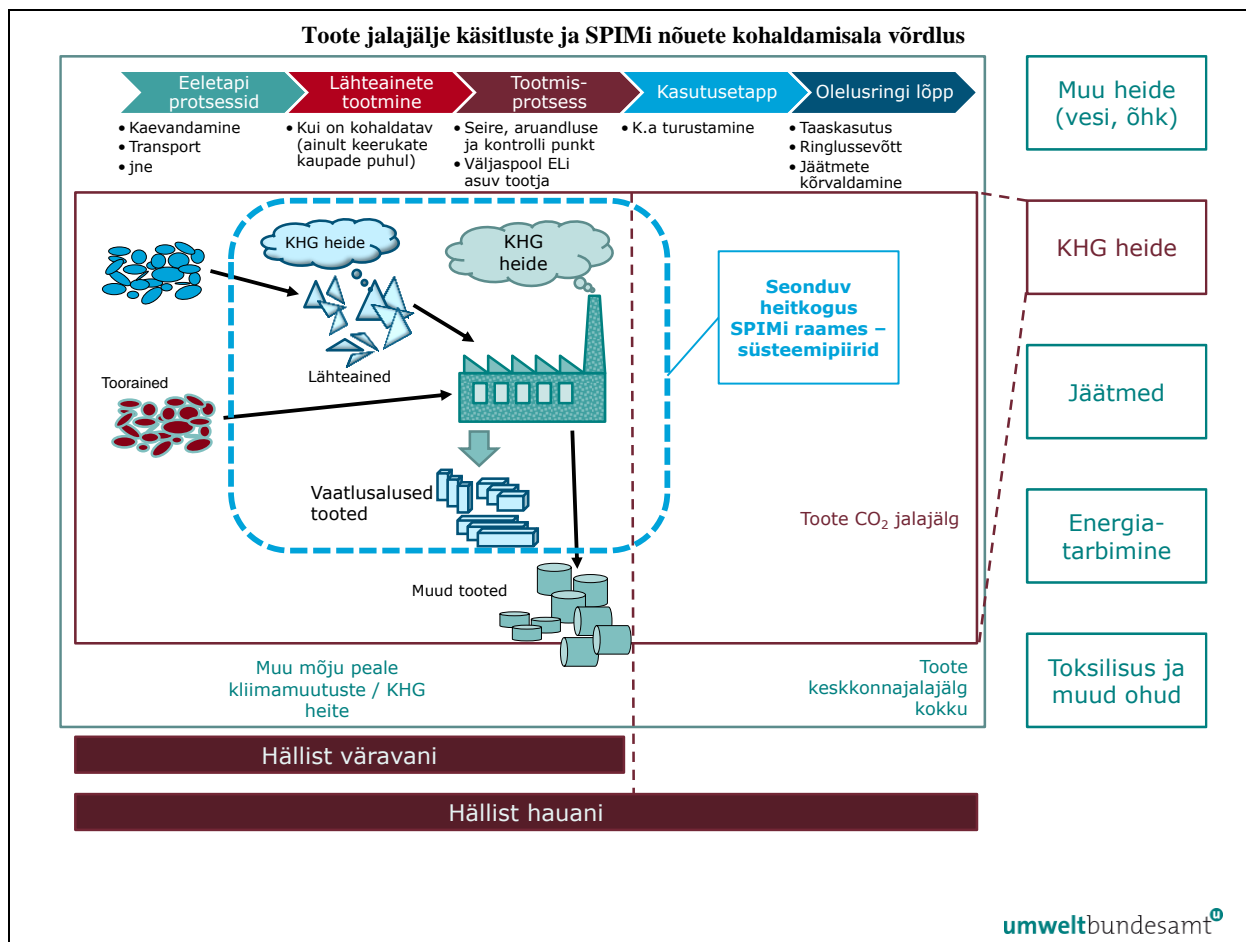
SPIMi raames kasutatav seonduva heitkoguse kontseptsioon tugineb toodete CO₂ jalajälje põhimõtetele ja nõuetele, **kuid** ei ole nende põhimõtete ja nõuetega täielikult vastavusse viidud. CO₂ jalajälje all mõeldakse tavaliselt kasvuhoonegaaside heite kogust (väljendatuna CO₂ ekvivalentkilogrammides või -tonnides) *deklareeritava ühiku* kohta (nt kauba tonn), võttes arvesse olelusringi, st kogu olulist heidet eel- ja järgneva etapi protsessidest (nn olelusringi etapid) alates kaevandamisest ja tootmisest kuni transpordi, kasutamise ja olelusringi lõpuni.

Erinevus CO₂ jalajälje kontseptsioonist seisneb selles, et SPIM hõlmab samu heitkoguseid, mida hõlmaks ELi HKS juhul, kui tootmine toimuks ELis. ELi HKSiga ja seega SPIMiga hõlmatud heitkoguste puhul on süsteemi pii rid **kitsamad kui CO₂ jalajälje puhul**. Toodete järgneva etapi heide (kasutamisest ja olelusringi lõpust) ELi HKS-i ja SPIMi kohaldamisalasse ei kuulu. Samuti ei ole hõlmatud heide, mis kaasneb materjalide transpordiga tegevuskohtade vahel ja varasemate etappide protsessidega. Joonis 6-1 kajastab seda kokkuvõtlikult.

Selleks et määrata toote tasandil kindlaks SPIMiga hõlmatud seonduv heitkogus, tuleb lähtuda käitise heitkogustest. Käitise heitkogused jaotatakse vastavalt tootmisprotsessidele (st heitkogused omistatakse tootmisprotsessidele). Seejärel liidetakse kõigi lähtematerjalidega seonduv asjaomane heitkogus ning saadud tulemus jagatakse iga tootmisprotsessi tootmismahuga; see annab tootmisprotsessist tuleneva kaupadega seonduva eriheitkoguse.

Need kaalutlused kajastuvad otsese ja kaudse heite mõistete määratlustes, mis on sätestatud SPIMi määruses, kusjuures määruse IV lisas on sätestatud peamine arvutusmeetod, mille kohaselt tuleb lähtematerjale eraldi arvesse võtta.

Joonis 6-1. Võrdlus: toote keskkonnamajalajalg, toote CO₂ jalajalg ja konkreetne osaline CO₂ jalajalg, mille alusel määratakse kindlaks seonduv heitkogus SPIMi raames

6.1.4 Kaudne heide

SPIMi üleminekuperioodil tuleb kõigi hõlmatud kaupade puhul kaudse seonduva heitkoguse andmed esitada otsese seonduva heitkoguse andmetest eraldi.

Käitise või kauba tootmisprotsessi kaudne heide võrdub vastavalt käitises või tootmisprotsessis tarbitud elektrienergia tootmisest põhjustatud heitega korrutatuna kohaldatava elektrienergia heitekoefitsiendiga:

$$AttrEm_{indir} = Em_{el} = E_{el} \cdot EF_{el} \text{ (valemid 49 ja 44);}^{57}$$

kus:

$AttrEm_{indir}$ on tootmisprotsessile omistatud kaudne heide väljendatuna CO₂ tonnides;

Em_{el} on toodetud või tarbitud elektrienergiaga seotud heitkogus CO₂ tonnides;

E_{el} on tarbitud elektrienergia väljendatuna MWh-des või TJ-des ning

⁵⁷ NB! Käesoleva juhendi valemnumbrid viitavad rakendusmäärusele (EL) 2023/1773.

EF_{el} on kohaldatud elektrienergia heitekoefitsient väljendatuna CO₂ tonnides MWh või TJ kohta).

Heitekoefitsiendina tuleks üldjuhul kasutada vaikeväärtust, mille Euroopa Komisjon on sel otstarbel esitanud. IV lisa 6. jaos on aga loetletud tingimused, mille korral saab heitekoefitsiendi kindlaks määrata tegelike andmete alusel:

- kui käitisel, kus imporditud kaup on toodetud, on otsene tehniline ühendus elektritootmisallikaga; või
- kui selle käitise käitaja on sõlminud kolmandas riigis asuva elektritootjaga energiaostulepingu sellise elektrikoguse kohta, mis on võrdne kogusega, mille puhul kindlaksmääratud [heitekoefitsiendi] väärtust soovitakse kasutada.

Seega, kui käitaja toodab oma käitises elektrienergiat, **saab ta kaudse heite arvutamiseks ja seotud aruandluseks kasutatava heitekoefitsiendi ise kindlaks määrata**. Kui käitaja saab elektrienergiat otse tehniliselt ühendatud käitisest ja selles käitises rakendatakse samu seiremeetodeid nagu on kirjeldatud SPIMi rakendusmääruses, peaks käitaja kasutama selle käitise käitaja esitatud heitekoefitsienti. Kui käitisel on energiaostuleping⁵⁸ mõne kaugemal asuva käitisega, tuleks samamoodi kasutada vastava elektritarnija esitatud heitekoefitsienti. Kõigil muudel juhtudel – st juhul, kui elektrienergiat saadakse võrgust – kasutatakse **vastavas riigis või piirkonnas vaikimisi kohaldatavat elektrienergia heitekoefitsienti**, mille on esitanud Euroopa Komisjon. Need vaikeväärtused põhinevad Rahvusvahelise Energiaagentuuri andmetel ja need tehakse kättesaadavaks komisjoni hallatavas SPIMi üleminekuregistris.

6.1.5 *Lähteaine heitkoguste lisamine*

Üleminekuperioodil võib kasutada rakendusmääruses esitatud seonduva heitkoguse standardväärtusi, kui lähteaine on ise SPIM-kaup.

Kui lähteainet on kasutatud sisendina muude SPIM-kaupade tootmisprotsessis ja selle tegelik heitemahukus ei ole teada, saab seonduva heitkoguse arvutamisel kasutada vaikeväärtusi.

Euroopa Komisjon on arvutanud heitekoefitsientide vaikeväärtused (nii otseheite kui ka kaudse heite puhul, kui see on asjakohane) CN-koodide tasandil. Need on avaldatud Euroopa Komisjoni SPIMi-teemalisel veebisaidil:

- neljakohalise CN-koodi tasandil esitatud vaikeväärtused on kohaldatavad kõigi sellele neljakohalisele CN-koodile vastava kategooria alla kuuluvate kaupade suhtes (st olenemata esimesele neljale kohale järgnevatest kohtadest);
- kuuekohalise CN-koodi tasandil esitatud vaikeväärtused on kohaldatavad kõigi sellele kuuekohalisele CN-koodile vastava kategooria alla kuuluvate kaupade suhtes;
- kaheksakohalise CN-koodi tasandil esitatud vaikeväärtused on kohaldatavad ainult selle konkreetse kaheksakohalise CN-koodiga hõlmatud kauba suhtes; enamikul juhtudel on need kaheksakohalise koodiga kaubad terasetööstuse

⁵⁸ SPIMi määruse IV lisas esitatud määratluse kohaselt on energiaostuleping „leping, mille alusel isik nõustub otse elektritootjalt elektrienergiat ostma“.

kaubad, mis on toodetud eri tootmisskeemide abil ja sisaldavad eri legeerelemente.

- Mitmetel juhtudel kohaldatakse sama vaikeväärtust mitme CN-koodi puhul.

Osalejad, kes soovivad kasutada Euroopa Komisjoni SPIM-teemalisel veebisaidil esitatud vaikeväärtusi, peaksid meeles pidama, et need väärtused on kindlaks määratud suhteliselt suurt heitemahukust arvesse võttes ning et seega võib olla kasulikum tugineda lähteainena kasutatud kaubaga seotud tegelikele väärtustele, kui need on teada.

6.1.6 Lähteainete heitekoefitsientide vaikeväärtused

Lähteainena kasutatud kaupade puhul võib seonduva otsese ja kaudse heitkoguse arvutada heitekoefitsientide vaikeväärtuste alusel, kui neid kaupu on kasutatud sisendina muude SPIM-kaupade tootmisprotsessis.

Kõnealused koefitsiendid on avaldatud Euroopa Komisjoni SPIM-teemalisel veebisaidil ning loetletud kaupade koondkategoriate, tootmisskeemide ja asjakohaste lähteainete kaupa. Iga lähteainena kasutatud kauba puhul tuleb kasutada seonduva otsese ja kaudse eriheitkoguse kohta eraldi esitatud vaikeväärtusi (**CO₂ ekvivalenttonnides kauba tonni kohta**).

Vaikeväärtuste kasutamise piirangud

ELi importijad võivad neid väärtusi kasutada selleks, et täita SPIMi nõudeid juhul, kui nad ei ole saanud SPIM-kaupu tootvate käitiste käitajatelt õigel ajal asjakohaseid andmeid. Neid võib kasutada:

- koguselise piiranguta **31. juulini 2024**, st SPIMi kolme esimese kvartaliaruande puhul;
- tähtajatult, kuid koguselise piiranguga: keerukate kaupade puhul võib kuni 20 % seonduva heitkoguse koguhulgast kindlaks määrata hinnangute põhjal, kusjuures komisjoni esitatud vaikeväärtuste kasutamist saab liigitada hinnangutena.

Vaikeväärtuste abil saavad aruandvad deklarandid kontrollida käitaja esitatud seonduva heitkoguse andmete usaldusväärsust, arvestades et vaikeväärtused on kindlaks määratud keskmiste üldväärtustena avalikult kättesaadavate allikate põhjal. Kui käitaja esitatud väärtused erinevad vaikeväärtustest märkimisväärselt, on soovitatav käitajalt kontrollida, ega seonduva heitkoguse andmetes või arvutustes ei esine viga.

Võrguelekttri heitekoefitsientide vaikeväärtused

Kui tootmisprotsessis tarbitakse võrguelektrit, võib kasutada vaikeväärtust, mis on kindlaks määratud kas:

- võrguelekttri keskmise heitekoefitsiendi alusel (riigis, kust elektrienergia pärineb), mis põhineb Rahvusvahelise Energiaagentuuri andmetel, mille Euroopa Komisjon on esitanud SPIMi üleminekuregistris, või

- päritoluriigi elektrivõrgu mis tahes muu heitekoefitsiendi alusel, mis põhineb **avalikult kättesaadavatel andmetel**, mis kajastavad keskmist heitekoefitsienti⁵⁹ või CO₂ heitekoefitsienti.

Tasub meeles pidada, et eriheitekoefitsiente ei tohi kindlaks määrata turupõhiste vahendite abil, nt päritolutagatised või rohelised sertifikaadid.

6.2 Aruandlusnõuded

Käesolevas jaotises kirjeldatakse SPIMi üleminekuperioodil toodangu ja seonduva heitkoguse kohta nõutavaid andmeid. Alljärgnevas tekstikastis on osutatud peamistele aruandlust käsitlevatele rakendusmääruse jagudele, mis on asjakohased SPIMi üleminekuperioodil.

Viited rakendusmääruses:

II lisa 1. jagu „Mõisted“;

III lisa jagu F „Käitise heitkoguste kaupadele omistamise nõuded“;

IV lisa „Käitiste käitajalt aruandvale deklarandile esitatava soovitatava teatise sisu“.

Seonduva heitkoguse arvutamiseks kasutatavad vaikeväärtused, mille Euroopa Komisjon on avaldanud SPIMi-teemalisel veebisaidil.

6.2.1 Imporditud kaupade koguse esitamine

Asjaomase aruandeperioodi kohta tuleb esitada kombineeritud nomenklatuuri konkreetsele tootekirjeldusele vastavate imporditud kaupade üldkogus väljendatuna tonnides või elektrienergia puhul megavatt-tundides.

6.2.2 Teatavate imporditud kaupade kvaliteediandmete esitamine

ELi importijana peate SPIMi raames esitama teabe teatavate täiendavate tingimusele vastavate parameetrite kohta, olenevalt imporditud kaupadest. Näiteks imporditud tsemendi korral tuleb esitada kogu klinkrisisaldus, segaväetiste puhul lämmastiku eri vormide sisaldus jne. Asjakohased parameetrid on loetletud rakendusmääruse IV lisa 2. jaos.

Peate tagama, et kogute imporditud kauba (kaupade) tootja(te)lt kõik oma SPIM-kaupade puhul vajalikud parameetrid.

Need täiendavad aruandlusnõuded on loetletud sektorite kaupa 5. peatükis. Mõne sellise parameetri puhul (näiteks tsemendi klinkrisisaldus, teatavate legeerelementide sisaldus

⁵⁹ SPIMi määruuses esitatud määratluse kohaselt on elektrienergia heitekoefitsient „vaikeväärtus, mida väljendatakse CO₂ ekvivalenttonnides ja mis näitab kauba tootmisel tarbitud elektrienergia heitemahukust“.

terases, terase ja alumiiniumi tootmiseks kasutatud jääkide kogus, lämmastikhappe või ammoniaagi (vesilahusena) sisaldus, lämmastiku eri vormide sisaldus segaväetistes) tuleb esitada toodete kvaliteediteave.

Üldjuhul võivad tootjad andmete esitamiseks kasutada vastava kvaliteedinäitaja aastast keskmist kogu sama CN-koodiga hõlmatud tootmisprotsessi puhul. Kui käitajal on võimalik teha üksikasjalikumalt seiret, on soovitatav teha seda toodete kaupa.

Kaupade eristamine vastavalt kvaliteediklassile võimaldab importijatel esitada andmeid üksikasjalikumalt kui vaid CN-koodide tasandil. Näiteks kui impordite segaväetist, millel on kolm kvaliteediklassi, saate andmed esitada sama CN-koodi all kolme eraldiseisva kaubana, millest igaühel on oma seonduv heitkogus ja koostisandmed.

6.2.3 Otsese ja kaudse seonduva heitkoguse andmete esitamine

Üleminekuperioodil peate imporditud kaubaga seonduva heitkoguse andmete esitamisel eristama otseheidet⁶⁰ ja kaudset heidet⁶¹.

Kui sama CN-koodiga hõlmatud kaupade tootmiseks on kasutatud mitut tootmisskeemi ja nende tootmisskeemide jaoks on määratud eri tootmisprotsessid, arvutatakse ja esitatakse nende kaupadega seonduv heitkogus eraldi iga tootmisskeemi jaoks.

Lähteainena kasutatud kaupadega seonduv heitkogus

Käitaja peaks lõppkaubaga seonduva heitkoguse koguhulga arvutamisel arvesse võtma lähteainena kasutatud kaubaga seonduvat heitkogust (nii otseheidet kui ka kaudne heide); sel juhul on tegemist keeruka kaubaga. Asjakohase lähteainena kasutatud kaubaga⁶² seonduv heitkogus liidetakse keeruka kaubaga seonduvale heitkogusele.

Lähteainena kasutatud kaubaga seonduvat heitkogust tuleb arvesse võtta selleks, et tagada süsinikukulude võrreldavus ELi HKS-i ja SPIM-i raames. Asjaomane kasvuhoonegaaside heide vastab ELi HKS-i direktiivi 2003/87/EÜ I lisaga hõlmatud kasvuhoonegaaside⁶³ heitele, nimelt⁶⁴ süsinikdioksiidi (CO₂) heitele kõigi sektorite puhul, samuti diämmastikoksiidi (N₂O) heitele teatavate väetisetoodete puhul ja perfluorosüsinike (PFC) heitele teatavate alumiiniumkaupade puhul.

⁶⁰ Otseheidet on kaupade tootmisprotsessis tekkiv heide, sealhulgas tootmisprotsessis tarbitud kütte- ja jahutusenergia tootmisel tekkiv heide, olenemata kütte- või jahutusenergia tootmise asukohast.

⁶¹ Kaudne heide on kauba tootmisprotsessis tarbitava elektrienergia tootmisel tekkiv heide, olenemata tarbitud elektrienergia tootmise kohast.

⁶² Kui lähteaine on ka ise keerukas kaup, korratakse seda protsessi rekursiivselt, kuni kõik asjakohased lähteained on arvestatud.

⁶³ Kasvuhoonegaasid on I lisa kohaselt iga kõnealusel lisas loetletud kaubaliigi tootmisega seotud kasvuhoonegaasid.

⁶⁴ [Direktiiv 2003/87/EÜ](#).

6.2.4 Seonduva heitkoguse aruandlusühikud

Seonduv kasvuhoonegaaside heitkogus esitatakse aruandluses CO₂ ekvivalenttonnides,⁶⁵ mis on määratletud kui üks tonn süsinikdioksiidi (CO₂) või mõne teise I lisas loetletud kasvuhoonegaaside hulka kuuluva sellise kasvuhoonegaasi kogus, mille globaalse soojendamise potentsiaal on samaväärne, st vajaduse korral tuleks N₂O ja perfluorosüsinike heitkogused ümber arvestada CO₂ ekvivalenttonnidesse.

Aruandluse eesmärgil tuleks seonduva heitkoguse andmed aruandeperioodi kohta esitada CO₂ ekvivalenttonnides ümardatuna täistonnini. Esitatava seonduva heitkoguse arvutamiseks kasutatavad parameetrid tuleks ümardada olulist infot edastava arvuni, kuni viis kohta pärast koma. Sellistes arvutustes arvesse võetavate parameetrite ümardusaste sõltub kasutatavate mõõteseadmete mõõte- ja kordustäpsusest.

6.2.5 Tegelik tasumisele kuuluva süsinikuhinna esitamine

Selleks et tagada eri jurisdiktsioonides asuvates eri käitistes toodetud kaupade õiglane kohtlemine, peab importija esitama SPIM-kauba tootmisega seoses **tasumisele kuuluva tegeliku süsinikuhinna**,⁶⁶ mida võidakse kohaldada riigi või piirkondlikul tasandil.

Tegelik süsinikuhind on tegelikult tasumisele kuuluv hind CO₂ ekvivalenttonni kohta ning selle puhul tuleb arvesse võtta järgmist:

- CO₂ ekvivalenttonni tegelik hind vastavas jurisdiktsioonis kehtivas süsiniku hinnastamise süsteemis;
- asjaolu, millist tootmisprotsesside heidet süsiniku hinnastamise süsteem hõlmab (otseheide, kaudne heide, kasvuhoonegaaside liigid jms);
- soodustused,⁶⁷ mida võidakse kohaldada, st tasuta eraldatud LHÜde kogus (HKSi korral) või ükskõik milline kõnealusel jurisdiktsioonis saadud rahaline toetus, hüvitus või muud liiki soodustus SPIMiga hõlmatud asjakohase toote tonni kohta; ning
- keerukate kaupade puhul süsinikuhind, mis kuulub tasumisele tootmisprotsessis kasutatud asjaomaste lähtematerjalide eest (pärast võimalike soodustuste mahaarvamist).

Üleminekuperioodil kaasneb importijatele sellega aruandekohustus, lõplikul perioodil võimaldab selle teabe avalikustamine aga importijatel saada **soodustust summast, mida SPIMi kohustuse täitmise eest vastutav isik muul juhul peaks tasuma**.

Tasumisele kuuluva süsinikuhinna kogusumma tuleb SPIM-kaupadele omistada sarnasel viisil nagu seonduv eriheitkogus.

⁶⁵ „CO₂ekvivalenttonn“ – üks tonn süsinikdioksiidi (CO₂) või mõne teise I lisas loetletud kasvuhoonegaaside hulka kuuluva kasvuhoonegaasi kogus, mille globaalse soojendamise potentsiaal on samaväärne.

⁶⁶ SPIMi määruses esitatud määratluse kohaselt on süsinikuhind „rahasumma, mis makstakse kolmandas riigis süsinikuheite vähendamise kava alusel maksu, lõivu või tasu või heitkogustega kauplemise süsteemi raames lubatud heitkoguse ühikutena, arvutatuna sellise meetmega hõlmatud ja kaupade tootmise käigus vabanevate kasvuhoonegaaside põhjal“.

⁶⁷ Rakendusmääruses esitatud määratluse kohaselt on soodustus „rahaline või muus vormis summa, mille võrra väheneb süsinikuhinna maksmise eest vastutava isiku poolt tasumisele kuuluv või tasutud summa enne või pärast selle tasumist“.

Samamoodi nagu seonduva eriheitkoguse arvutamisel, saab tasumisele kuuluva süsinikuhinna omistada tootmisprotsessile ja kaupade koondkategoriale **väljendatuna eurodes SPIM-kauba tonni kohta**.

Keerukate kaupade puhul, kui tootmisprotsessis kasutatakse asjakohaseid lähteaineid, tuleb süsinikuhinna arvutamisel vastava keeruka SPIM-kauba puhul kindlaks määratud tasumisele kuuluvale süsinikuhinnale liita lähteaine tarnija poolt tasumisele kuuluv süsinikuhind.

Kui lähteaine tarnija ei ole nõutavat teavet esitanud, peate eeldama, et lähteaine eest tasumisele kuuluv süsinikuhind on null.

Kaks peamist süsiniku hinnastamise süsteemi on **heitkogustega kauplemise süsteem (HKS)** ja **süsinikuhind maksu, lõivu või tasu kujul**. Nendel juhtudel peaksid käitajad esitama järgmise teabe.

- **Heitkogustega kauplemise süsteemist (HKS) tulenev süsinikuhind:**
 - LHÜde/sertifikaatide keskmine aastane hind CO₂ ekvivalenttonni kohta (kohaldatavas vääringus);
 - andmed HKS-i eeskirjade kohta⁶⁸, st kas seda kohaldatakse otseheite ja/või kaudse heite suhtes;
 - heitkoguste koguhulk, mille eest pidite LHÜsid või sertifikaate tagastama;
 - teile tasuta eraldatud LHÜde või sertifikaatide koguarv;
 - heitkoguste hulga ja tasuta eraldatud LHÜde koguse vahe. Kui tasuta eraldatud LHÜde kogus ületab heitkoguste hulka, märgitakse tasumisele kuuluvaks süsinikuhinnaks null.
- **CO₂-maks, -lõiv või -tasu:**
 - maksu, lõivu või tasu keskmine aastane summa CO₂ ekvivalenttonni kohta (kohaldatavas vääringus); kui summa on erinev (nt eri kasutatavate kütuste puhul), tuleb iga aruandeperioodi jaoks kindlaks määrata kaalutud keskmine määr, mis vastab teie käitise kütusekasutuse struktuurile;
 - andmed maksu, lõivu või tasu suhtes kohaldatavate eeskirjade kohta,⁶⁸ nt kas see kehtib otseheite ja/või kaudse heite või konkreetsete protsesside või kütuste suhtes jne;
 - koguheide, mille eest pidite CO₂-maksu, -lõivu või -tasu maksma;
 - mis tahes soodustus, mida saite CO₂-maksu, -lõivu või -tasu maksmisel kasutada;
 - tasutud CO₂-maksu kogusumma. Kui soodustus on suurem kui maksumäär enne soodustuse rakendamist (või tagastust), märgitakse tasumisele kuuluvaks süsinikuhinnaks null.

⁶⁸ Importijad peavad esitama kirjelduse ja viitama õigusaktile, st määrusele, soovitatavalt internetilingina. Seega peaksite selle teabe esitama ka teie.

On olemas ka muid süsiniku hinnastamise süsteeme, näiteks tulemuspõhine kliimarahastus (Results-Based Climate Finance, RBCF), kuid tööstussektoris ei ole need levinud ning need ei kuulu SPIMi õigusaktide kohaldamisalasse.

Kohaldatavas vääringus tasumisele kuuluv süsinikuhind arvestatakse SPIMi üleminekuregistris eelnenud aasta keskmise vahetuskursi alusel automaatselt ümber eurodesse, kui aruandev deklarant esitab SPIMi aruande.

6.2.6 Asjakohane importijate esitatav teave

Üleminekuperioodil esitavad importijad andmeid nii **tasumisele kuuluva süsinikuhinna** (st süsinikuhind päritoluriigis) kui ka **SPIM-toodete kohta, mille puhul süsinikuhinda kohaldatakse**, ehkki konkreetsed esitatavad üksikasjad olenevad sellest, millist süsiniku hinnastamise süsteemi kasutatakse (HKS, CO₂-maks, -lõiv või -tasu vm, nagu on kirjeldatud eespool). Esitatavate andmete ülevaade on esitatud allpool tabelis.

Tabel 6-1. Tasumisele kuuluva süsinikuhinna andmete esitamine

Kvartaliaruande kategooria	Nõutav üksikasjalik teave
Tasumisele kuuluv süsinikuhind	<ul style="list-style-type: none"> – Heite järjenumbr (vastavalt SPIMi üleminekuregistrile). – Süsinikuhinna liik (nt HKS või süsinikuhind maksu, lõivu või tasu kujul), saadud soodustus (nt HKS-i puhul tasuta eraldatud LHÜd) või muus vormis hüvitis (nt vähendatud maksumäär energiamahuka tööstusharu jaoks). – Õigusakti kirjeldus ja viide, st esitada tuleb kirjeldus süsiniku hinnastamist käsitlevate õigusnormide kohta, millega on kehtestatud HKS-i süsteem või päritoluriigi CO₂-maks, -lõiv või -tasu, ning viide nendele õigusnormidele. – Tasumisele kuuluv süsinikuhind selle päritoluriigi vääringus, kus süsinikuhind tasumisele kuulub. See summa arvestatakse ümber eurodesse eelnenud aasta keskmise vahetuskursi alusel. – Andmed päritoluriigi vääringu ja kohaldatava vahetuskursi kohta (vt allpool).
Tasumisele kuuluva süsinikuhinnaga hõlmatud tooted	<ul style="list-style-type: none"> – Heite järjenumbr (vastavalt SPIMi üleminekuregistrile). – Hõlmatud toote liik ja selle CN-kood – muudest käitistest saadud lähteainete eest tasumisele kuuluv süsinikuhind tuleb esitada eraldi. – Hõlmatud heitkogus – seonduv otsene või kaudne heitkogus. – Soodustuse või muus vormis hüvitisega hõlmatud heitkogus

Päritoluriigi väärings esitatud tasumisele kuuluv süsinikuhind arvestatakse ümber eurodesse aruande esitamise aastale eelnenud aasta keskmise vahetuskursi alusel; vahetuskurss on esitatud SPIMi üleminekuregistris ja enamikul juhtudel põhineb see Euroopa Keskpanga avaldatud aastasel vahetuskursil.

6.3 Aruandevorm

Üleminekuperioodil peavad aruandvad deklarandid esitama SPIMi üleminekuregistris kvartaliaruandeid. Aruande struktuur on esitatud rakendusmääruse I lisas. Aruande koostamiseks üleminekuregistris peab aruandev deklarant saama imporditud kaubaga seonduva heitkoguse teabe nende käitiste käitajatelt, kus kõnealust kaupa ekspordiks valmistatakse.

6.3.1 Käitajate edastatavad heiteandmed

Käitajad saavad seonduva heitkoguse andmeid aruandvatele deklarantidele edastada spetsiaalsel heiteandmete teatisevormil, mille on välja töötanud Euroopa Komisjon ja mis on esitatud rakendusmääruse IV lisas. Selle vormi kasutamine ei ole kohustuslik, kuid see võib teabevahetust märkimisväärselt hõlbustada.

Vorm koosneb kahest osast: esimene osa sisaldab kogu sellist teavet seonduva heitkoguse kohta, mida aruandev deklarant vajab SPIMi aruande koostamiseks; vormi teine osa on valikuline jagu, mille **täitmine** on käitajale **soovituslik**, sest see **suurendab** esimeses osas esitatud andmete **läbipaistvust**.

Aruandvad deklarandid võivad 2. osas sisalduvat teavet kasutada selleks, et kontrollida 1. osa andmete kvaliteeti.

Käitaja edastatavate heiteandmete sisu on teavitamise eesmärgil kirjeldatud alljärgnevas tabelis.

Tabel 6-2. Käitajalt aruandvale deklarandile edastatavate heiteandmete sisu

Vorm	Kokkuvõte üleminekuperioodil nõutavast teabest
1. osa. Üldandmed	<p>Sisaldab andmeid, mis tuleb aruandvale deklarandile edastada.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Andmed käitise kohta, sealhulgas käitaja käitise nimi ja asukoht ning käitaja volitatud esindaja kontaktandmed. – Käitise tootmisprotsessid ja tootmisskeemid kaupade iga koondkategorია kohta. – Iga kaupade koondkategorია puhul või iga kauba puhul eraldi (CN-koodiga):

Vorm	Kokkuvõtte üleminekuperioodil nõutavast teabest
	<ul style="list-style-type: none"> – iga kaubaga seonduv otsene ja kaudne eriheitkogus; kaudse eriheitkoguse korral heitekoefitsiendi kindlaksmääramise meetod ja kasutatud teabeallikas; – teave seonduva heitkoguse kindlaksmääramiseks kasutatud andmete kvaliteedi ja meetodite (arvutus- või mõõtmispõhine või muu meetodika) kohta ning selle kohta, kas seonduv heitkogus määrati kindlaks täielikult seire põhjal või kas kasutati vaikeväärtusi; – kui kasutati vaikeväärtusi, siis lühike kirjeldus selle kohta, miks kasutati tegelike andmete asemel vaikeväärtusi; – teave toodetud kaupadega seotud täiendavate sektoripõhiste aruandlusparameetrite kohta, kui see on nõutav; ning – vajaduse korral teave tasumisele kuuluva süsinikuhinna kohta, kusjuures muudest käitistest saadud lähteainete puhul tuleb teave esitada päritoluriikide kaupa eraldi.
<p>2. osa. Mittekohustuslik teave</p>	<p>Suurendab 1. osas kirjeldatud andmete läbipaistvust ning võimaldab aruandval deklarandil 1. osa andmeid valideerida.</p> <ul style="list-style-type: none"> – Käitise koguheide, sealhulgas: iga kasutatud lähtevoo tegevusandmed ja arvutustegurid; heide iga heiteallika kohta, mille seire toimub mõõtmispõhise meetodika abil, ning muude meetoditega kindlaks määratud heitkogused; vajaduse korral eespool osutatud põhjustel muudest käitistest saadud või muudesse käitistesse eksporditud CO₂ kogus. – Imporditud, toodetud, tarbitud ja eksporditud mõõdetava soojuse ning ka heitgaasi ja elektrienergia bilanss. – Loetelu kõigist käitises toodetud asjakohastest kaupadest (CN-koodidega), sealhulgas lähteainetest, mis ei ole hõlmatud eraldi tootmisprotsessidega. – Lähteainena kasutatud kaupade puhul: <ul style="list-style-type: none"> – väljastpoolt saadud lähteainete kogus; – nendega seonduv otsene ja kaudne eriheitkogus (vastavalt teiste käitajate esitatud andmetele); – igas tootmisprotsessis kasutatud kogus, välja arvatud juhul, kui lähteainena kasutatud kaup on toodetud samas käitises. – Omistatud otseheite ja kaudse heite puhul: teave selle kohta, kuidas igale tootmisprotsessile omistatud heitkogused arvutati; iga tootmisprotsessi tootmismahd ja omistatud heitkogused.

Vorm	Kokkuvõtte üleminekuperioodil nõutavast teabest
	<ul style="list-style-type: none"> – Käitise lühikirjeldus, mis sisaldab teavet järgmise kohta: asjakohased ja mitteasjakohased tootmisprotsessid; – käitises aset leidvad peamised tootmisprotsessid ja SPIMi eesmärgiga hõlmamata tootmisprotsessid; – kasutatud seiremetoodika põhielemendid ning – see, milliseid meetmeid on võetud andmete kvaliteedi parandamiseks, eelkõige kas on kohaldatud mis tahes vormis tõendamist (lõplikul perioodil). – Vajaduse korral teave elektrienergia heitekoefitsiendi kohta energiaostulepingus.

Allikas: rakendusmääruse IV lisa.

Selleks et aidata käitajatel edastada aruandvale deklarandile teavet seonduva heitkoguse kohta, on IV lisas esitatud vorm muudetud vabatahtlikult kasutatavaks arvutustabeliks, milles esitatakse eespool esitatud tabeli 1. ja 2. osas osutatud teavet. Joonis 6-2 kujutab selle arvutustabeli struktuuri.

Joonis 6-2. Vabatahtlik elektrooniline teatisevorm – sisukorraleht

	B	C	D	E	F	G	H	I	J	K	L	M	N	O
2				Navigation Area:		Table of contents	Further Guidance	Summary Processes	Summary Products					
3				Table of contents										
4														
6				Sheet "Table of contents"										
7														
8				0. Sheet "Version history"										
10				a. Sheet "Table of contents"										
12				b. Sheet "Guidelines & conditions"										
14				c. Sheet "Code Lists"										
16				A. Sheet "A_InstData" - General information, production processes and purchased precursors										
17				1 Reporting period										
18				2 About the installation										
19				3 Verifier of the report – only if available and not required during transitional period										
20				4 Aggregated goods categories and relevant production processes										
21				5 Purchased precursors										
23				B. Sheet "B_Emlnst" - Installation's emission at source stream and emission source level										
24				1 Source Streams (excluding PFC emissions)										
25				2 PFC Emissions										
26				3 Emissions Sources (Measurement-Based Approaches)										
28				C. Sheet "C_Emissions&Energy" - Installation-level GHG emissions and energy consumption										
29				1 Fuel balance										
30				2 Greenhouse gas emissions balance & information on data quality										
32				D. Sheet "D_Processes" - Production level and attributed emissions for SEE calculation										
33				1 Data input for the determination of the specific embedded emissions										
35				E. Sheet "E_PurchPrec" - Purchased precursors for SEE calculation										
36				1 Data input for the determination of the specific embedded emissions										
38				F. Sheet "F_Tools" - Tools for facilitating reporting										
39				1 Cogeneration Tool										
40				2 Tool to calculate the carbon price due										
42				G. Sheet "G_FurtherGuidance" - Further guidance on specific sections in this template										
43				1 General guidance										
44				2 Source streams and emission sources										
45				3 Attribution of emissions to production processes										
46				4 Summary of products										
49				The following two sheets summarise the results at process and product level, respectively:										
50				Summary of production processes										
51				Summary of products										
53				The following sheet summarises the main information to be communicated to the reporting declarant:										
54				Communication with reporting declarants										
58				Language version:		English Version (Original)								
59				Reference filename:		CBAM SEE Communication UBA_en_231023.xls								
61				Information about this file:										
62				Installation name:										
63				Reporting period:		from:				to:				
64														

Vormil on muu hulgas järgmised põhieelised.

- Kasutajasõbralik navigatsioon ja SPIMiga hõlmatud seonduva heitkoguse andmete automaatne arvutamine sisestatud andmete alusel koos igale tootmisprotsessile omistatud heitkoguste arvutuskäiguga.
- Sisaldab käitaja aruande (vt eespool) 1. ja 2. osa teavet ning võimaldab kindlaks teha, milliseid andmeid aruandvad deklarandid vajavad SPIMi aruande koostamiseks ning millised andmed on vabatahtlikud, samuti sisaldab see juhiseid vormi kasutamise ja tehtavate arvutuste kohta.
- Vahendid aruandluse hõlbustamiseks, soojus- ja elektrienergia tootmisele heitkoguste omistamiseks koostootmisprotsessi puhul ning tasumisele kuuluva süsinikuhinna arvutamiseks.
- Kokkuvõttelehed, mis sisaldavad aruandvale deklarandile SPIMi aruannete tarbeks esitatavat põhiteavet tootmisprotsesside ja toodete kohta.

Kõnealune arvutustabel on kättesaadav Euroopa Komisjoni SPIMi-teemalisel veebisaidil.

6.3.2 Aruandvate deklarantide esitatavad aruanded

Aruandvate deklarantide täidetava SPIMi aruande sisu ja struktuur on esitatud rakendusmääruse I lisas („Teave, mis tuleb esitada SPIMi aruandes“). SPIMi aruanne on digitaalselt integreeritud üleminekuregistrisse (vt alljärgnev tabel).

Tabel 6-3. Üleminekuregistris esitatava SPIMi aruande sisu

Registris esitatava SPIMi aruande struktuur	SPIMi aruande sisu kokkuvõte I lisas
1. jagu – päis	<ul style="list-style-type: none">– Aruande kuupäev, tunnus, aruandeperiood ja aasta.– Imporditud kaupade üldkogus ja koguheide.– Vastavalt vajadusele aruandva deklarandi, esindaja, importija ja pädeva asutuse isiku- ja kontaktandmed.– Aruande esitamise heakskiitmismenetlus.
2. jagu – imporditud SPIM-kaubad	<ul style="list-style-type: none">– Kaupade kirjeldus, sealhulgas kaubakoodid.– Imporditud kaupadega seotud protseduurid, sh seestöötlemise protseduur.– Imporditud kaupade kogused ja vastav heide.– Kaupadega seotud tõendavad dokumendid, mis võidakse registrisse üles laadida, ja vajaduse korral lisateave.
3. jagu – SPIM-kaupade heide	<ul style="list-style-type: none">– Käitise andmed, sealhulgas nimi, asukoht ja kontaktandmed.– Toodetud kaupade andmed vastavalt aruandlusmetoodikale.– Andmed käitisega seonduva otsese ja kaudse heitkoguse ning seonduva heitkoguse koguhulga, heite koguse ja seonduvate tingimustele vastavate parameetrite kohta.– Andmed tasumisele kuuluva süsinikuhinna, hõlmatud toodete ja vastavate hõlmatud heitkoguste kohta.

SPIMi aruande 3. jao täitmiseks kasutatakse käitajatelt saadud teavet kaupadega seonduva heitkoguse kohta; see teave sisaldub ka 2. jaos. Allpool on esitatud aruandva deklarandi SPIMi aruandes ja käitaja edastatavate heiteandmete arvutustabelis sisalduva põhiteabe vastavustabel.

Tabel 6-4. Üleminekuregistri SPIMi aruandes ja käitaja edastatavate heiteandmete arvutustabelis esitatava teabe vastavustabel

Üleminekuregistri SPIMi aruanne	Rakendusmääruse I lisa – SPIMi aruanne deklarantidele	Vabatahtlik arvutustabel heiteandmete edastamiseks
Jagu	Aruande struktuur	Käitaja esitatavate andmete leht arvutustabelis
Imporditud SPIM-kaubad	--Imporditud SPIM-kaubad	
	----Esindaja	
	----Importija	
	----Kaubakood	
	Harmoneeritud süsteemi alamkategooria kood	Leht „Summary_Communication“
	Kombineeritud nomenklatuuri kood	Leht „Summary_Communication“
	-----Kauba andmed	
	Kauba kirjeldus	Leht „Summary_Communication“
	----Päritoluriik	
	Riigi kood	Leht „Summary_Communication“
	-----Imporditud kogus tolliprotseduuri kohta	
	-----Menetlus	
	Teave seestöötlemise kohta	
	Impordipiirkond	
	-----Kaubaga seotud meede (menetluse kohta)	
	-----Eriviited kaubale	
	----Imporditud kaubaga seotud meede	
	----Imporditud kaupade koguheide	
	----Tõendavad dokumendid (kaupade puhul)	
	-----Manused	
	----Märkused	
SPIMi kaupade heide	----SPIMi kaupade heide	----SPIMi kaupade heide
	Tootjariik	Leht „Summary_Communication“
	-----Käitisega seotud ettevõtja nimi	
	-----Aadress	
	-----Kontaktandmed	
	Nimi	Leht „A_InstData“
	Telefoninumber	Leht „A_InstData“
	E-post	Leht „A_InstData“
	-----Käitis	
	Käitise nimi	Leht „Summary_Communication“
	Majandustegevus	Leht „Summary_Communication“
	-----Aadress	
	Asutamise riik	Leht „A_InstData“
	Linn	Leht „A_InstData“

Üleminekuregistri SPIMi aruanne	Rakendusmääruse I lisa – SPIMi aruanne deklarantidele	Vabatahtlik arvutustabel heiteandmete edastamiseks
	Tänav	Leht „A_InstData“
	Majanumber	Leht „A_InstData“
	Sihtnumber	Leht „A_InstData“
	Postkast	Leht „A_InstData“
	UN/LOCODE	Leht „Summary_Communication“ &
	Laiuskraad	Leht „Summary_Communication“
	Pikkuskraad	Leht „Summary_Communication“
	Koordinaatide tüüp	Leht „Summary_Communication“
	-----Toodetud kaubaga seotud meede	
	Netomass	Leht „D_Processes“
	Täiendavad ühikud	Leht „D_Processes“
	Mõõtühiku tüüp	Leht „D_Processes“
	-----Käitise heide	
	Käitise koguheide	Leht „Summary_Communication“
	Käitise otseheide	Leht „Summary_Communication“
	Käitise kaudne heide	Leht „Summary_Communication“
	Heite mõõtühiku tüüp	Leht „Summary_Communication“
	-----Otsene seonduv heitkogus	
	Kindlaksmääramise tüüp	Leht „B_Emlnst“ & „C Emissions&Energy“
	Kohaldatava aruandlusmetoodika tüüp	Leht „B_Emlnst“ & „C Emissions&Energy“
	Kohaldatav aruandlusmetoodika	Leht „Summary_Communication“
	Otsene seonduv eriheitkogus	Leht „Summary_Communication“
	Imporditud elektrienergia	Leht „D_Processes“
	Imporditud elektrienergiaga seonduva heitkoguse koguhulk	Leht „Summary_Communication“
	Mõõtühiku tüüp	Leht „Summary_Communication“
	Heitekoefitsiendi väärtuse allikas	Leht „Summary_Communication“
	-----Kaudne seonduv heitkogus	
	Kindlaksmääramise tüüp	Leht „D_Processes“
	Heitekoefitsiendi allikas	Leht „Summary_Communication“
	Heitekoefitsient	Leht „D_Processes“
	Kaudne seonduv eriheitkogus	Leht „Summary_Communication“
	Mõõtühiku tüüp	Leht „Summary_Communication“
	Tarbitud elektrienergia	Leht „Summary_Communication“
	-----Tootmismeetod ja tingimustele vastavad parameetrid	
	Meetodi nimi	Leht „Summary_Communication“
	Konkreetsed terasetehase tunnusnumber	Leht „Summary_Communication“
	Lisateave	Leht „Summary_Communication“
	-----Otseheite tingimustele vastavad parameetrid	
	-----Kaudse heite tingimustele vastavad parameetrid	
	-----Tõendavad dokumendid (heite määratlemiseks)	

Üleminekuregistri SPIMi aruanne	Rakendusmääruse I lisa – SPIMi aruanne deklarantidele	Vabatahtlik arvutustabel heiteandmete edastamiseks
	-----Manused	
	-----Tasumisele kuuluv süsinikuhind	
	Süsinikuhinna liik, soodustus või muus vormis hüvitis	Leht „Summary_Communication“
	Tasumisele kuuluv süsinikuhind	Leht „Summary_Communication“
	Vääring	Leht „Summary_Communication“
	Riigi kood	Leht „Summary_Communication“
	-----Tasumisele kuuluva süsinikuhinnaga hõlmatud kaubad	
	Hõlmatud kauba tüüp	Leht „Summary_Communication“
	Hõlmatud kauba CN-kood	Leht „Summary_Communication“
	Hõlmatud heitkogus	Leht „Summary_Communication“ ja leht „F Tools“
	Lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamise, mis tahes soodustuse või muus vormis hüvitisega hõlmatud kogus	Leht „Summary_Communication“
	-----Hõlmatud kaubaga seotud meede	
	-----Märkused	

Suurem osa SPIMi aruande täitmiseks nõutavast teabest asub käitaja heiteandmete edastamise arvutustabeli lehel „Summary_Communication“ (lõpupoole).

Joonis 6-3. Kokkuvõtteleht („Summary_Communication“) vabatahtlikul elektroonilisel teatisevormil

The image shows a screenshot of a web-based reporting form. It is divided into several sections:

- 1 Summary of the installation and production processes:** This section contains a form with fields for installation details (name, sheet number, economic activity, country, NACE code, coordinates) and production summary (reporting period, total direct and indirect emissions for CO2e).
- 2 Summary of the production processes and production routes:** This section features a table with columns for aggregated goods (Crude steel, Basic oxygen, Sintered Ore) and production routes (Route 1 to Route 6). It also includes a table for aggregated goods with columns for production process, category, and emission type.
- 3 Summary of products:** This section contains a table with columns for production process, type of aggregated good, CN codes, product name, and various emission and energy metrics (SEE, Unit, Source for electricity, Embedded electricity, Main reducing agent, Steel mill identification number, % Mn, % C, % Ni, % ash).

See kokkuvõtteleht sisaldab muu hulgas järgmiste asjakohaste aruandlusparameetrite arvutusi:

- tasumisele kuuluv süsinikuhind,
- tarbitud elektrienergia,
- otsene seonduv eriheitkogus,
- kaudne seonduv eriheitkogus,
- muud sektoripõhised aruandlusparameetrid, nt sulamisaladus (%), ühe tonni alumiiniumi või terase tootmiseks kasutatud metallijääkide kogus tonnides, tarbimiseelsete jääkide sisaldus (%), kontsentratsioon, lämmastikusisaldus jne.

Ehkki arvutustabeli kasutamine on vabatahtlik, võivad aruandvad deklarandid nõuda, et
käitajad edastaksid heiteandmed sellel vormil.

7 VABASTUSED SPIMI KOHALDAMISEST

Üleminekuperioodil kohaldatakse teatavaid üldisi vabastusi, mis on loetletud allpool.

Viited rakendusmääruses:

- SPIMI määruse (EL) 2023/956 I jagu, artikli 2 „Kohaldamisala“ lõiked 3, 4 ja 7; III lisa „Artikli 2 mõttes käesoleva määruse kohaldamisalast välja jäävad kolmandad riigid ja territooriumid“.
-

***De minimis*-sättega seotud vabastus**

Väikestes kogustes (*de minimis*) imporditud SPIM-kaupu võidakse automaatselt käsitada SPIMI õigusaktide sätetest vabastatuna, kui kõnealuste kaupade väärtus on väike, st ei ületa 150 eurot saadetise kohta⁶⁹. See vabastus kehtib ka üleminekuperioodil.

Sõjalise kasutusega seotud vabastus⁷⁰

Vabastust kohaldatakse kõigi selliste kaupade suhtes, mida kavatsevad kasutada liikmesriikide sõjaväevõimud või ELi mittekuuluva riigi sõjaväevõimud – kui selle riigiga on sõlmitud vastav kokkulepe – või mida on kavas kasutada ELi ühise julgeoleku- ja kaitsepoliitika või Põhja-Atlandi lepingu alusel.

Vabastus EFTA riikide puhul

SPIMI kohaldamisest on vabastatud riigid, kes kohaldavad ELi HKS-i (Norra, Island, Liechtenstein) või kelle HKS on täielikult seotud ELi HKSiga (Šveits).

Riigid, kes jäävad SPIMI määruse kohaldamisalast välja kõigi SPIM-kaupadega seoses, on loetletud SPIMI määruse III lisa punktis 1. Nende riikide loetelu, kes jäävad kohaldamisalast välja seoses elektrienergiaga, on esitatud selle lisa punktis 2, kuid see loetelu on praegu tühi.

Piiratud vabastus elektrienergia impordi puhul

ELi mittekuuluvatest riikidest imporditud elektrienergia kuulub SPIMI kohaldamisalasse, välja arvatud juhul, kui vastav ELi mittekuuluv riik on liidu elektrienergia siseturuga nii tugevalt integreeritud, et kõnealuse impordi suhtes SPIMI kohaldamiseks puudub tehniline lahendus. See vabastus kehtib üksnes piiratud asjaoludel ning täidetud peavad olema SPIMI määruse artiklis 2 kirjeldatud tingimused.

⁶⁹ Nõukogu määruse (EÜ) nr 1186/2009 artikkel 23. Vt: <https://eur-lex.europa.eu/LexUriServ/LexUriServ.do?uri=OJ:L:2009:324:0023:0057:ET:PDF>.

⁷⁰ Komisjoni 28. juuli 2015. aasta delegeeritud määrus (EL) 2015/2446, millega täiendatakse Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrust (EL) nr 952/2013 seoses liidu tolliseadustiku teatavaid sätteid täpsustavate üksikasjade eeskirjadega.

Annex A**Lühendite loetelu**

Lühend	Tähendus
AD	<i>Activity Data</i> (tegevusandmed)
AEM	<i>Anode Effect Minutes</i> (anoodiefekti kestus minutites)
AEO	<i>Anode Effect Overvoltage</i> (anoodiefekti ülepinge)
AL	<i>Activity Level</i> (tootmismaht)
AOD	<i>Argon Oxygen Decarburisation</i> (argoon-hapnik-dekarboniseerimine)
PVT	Parim võimalik tehnika
BF	<i>Biomass Fraction</i> (biomassiosa)
BFG	<i>Blast Furnace Gas</i> (kõrgahjugaas)
BOF	<i>Basic Oxygen Furnace</i> (hapnikkonverter)
BOFG	<i>Basic Oxygen Furnace Gas</i> (hapnikkonverteri gaas)
PVT-viitedokumendid	Parima võimaliku tehnika viitedokumendid
CA	<i>Competent Authority</i> (pädev asutus)
SPIM	Süsiniku piirimeede
CCR	<i>Clinker to Cement Ratio</i> (klinkri ja tsemendi suhe)
CCS	<i>Carbon Capture and Storage</i> (süsinikdioksiidi kogumine ja säilitamine)
CCU	<i>Carbon Capture and Utilisation</i> (süsinikdioksiidi kogumine ja utiliseerimine)
CCUS	<i>Carbon Capture, Utilisation and Storage</i> (süsinikdioksiidi kogumine, utiliseerimine ja säilitamine)
CEMS	<i>Continuous Emissions Measurement Systems</i> (heitkoguste pideva mõõtmise süsteemid)
CF	<i>Conversion Factor</i> (teisendustegur)
CFP	<i>Carbon footprint of products</i> (toodete CO ₂ jalajälg)
CHP	<i>Combined Heat and Power</i> (soojus- ja elektrienergia koostootmine)
CKD	<i>Cement Kiln Dust</i> (klinkritolm)
CN	<i>Combined nomenclature</i> (kombineeritud nomenklatuur)
COG	<i>Coke Oven Gas</i> (koksiahjugaas)
DRI	<i>Direct Reduction Iron</i> (otseredutseeritud raud)
EAF	<i>Electric Arc Furnace</i> (elektrikaarahi)
EF	<i>Emission Factor</i> (heitekoefitsient)
EFTA	<i>European Free Trade Area</i> (Euroopa Vabakaubanduse Assotsiatsioon)

Lühend	Tähendus
HKS	Heitkogustega kauplemise süsteem
ELi HKS	ELi heitkogustega kauplemise süsteem
LHÜ	Lubatud heitkoguse ühik (ELi HKSis)
EUR	Euro (vääring)
FAR	<i>Free Allocation Rules</i> (tasuta eraldamise eeskirjad; määrus 2019/331) ⁷¹
KHG	Kasvuhoonegaas
GSP	Globaalse soojendamise potentsiaal
HBI	<i>Hot Briquetted Iron</i> (kuumbriketitud raud)
HS	Harmoneeritud süsteem (rahvusvaheline kaubandus)
IEA	<i>International Energy Agency</i> (Rahvusvaheline Energiaagentuur)
ISO	<i>International Organization for Standardization</i> (Rahvusvaheline Standardiorganisatsioon)
LULUCF	<i>Land-use, land-use change and forestry</i> (maakasutus, maakasutuse muutus ja metsandus (kriteeriumid))
MMD	<i>Monitoring Methodology Documentation</i> (seiremetoodika dokumendid)
Seire- ja aruandlusmäärus	Määrus 2018/2066 ⁷²
MRV	<i>Monitoring, Reporting and Verification</i> (seire, aruandlus ja kontroll)
MS	<i>Member State(s)</i> (liikmesriik/-riigid)
MWh	Megavatt-tund
NCV	<i>Net Calorific Value</i> (alumine kütteväärtus)
NPI	<i>Nickel pig iron</i> (niklisisaldusega toormalm)
OF	<i>Oxidation Factor</i> (oksüdatsioonikoefitsient)
PCI	<i>Pulverised Coal Injection</i> (pulbristatud kivisöe sissepihustamine)
PEMS	<i>Predictive Emission Monitoring System</i> (ennustav heitemõotesüsteem)
PFC	<i>Perfluorocarbon</i> (perfluorosüsinik)
SEE	<i>Specific embedded emissions</i> (seonduv eriheitkogus)
TARIC	Euroopa Liidu integreeritud tariifistik (andmebaas)

⁷¹ Tasuta eraldamise eeskirjad (komisjoni 19. detsembri 2018. aasta delegeeritud määrus (EL) 2019/331, millega määratakse kindlaks üleliidulised üleminekueeskirjad Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ artikli 10a kohaste lubatud heitkoguse ühikute tasuta eraldamiseks ühtlustatud viisil).

⁷² Seire- ja aruandlusmäärus (komisjoni 19. detsembri 2018. aasta rakenduse määrus (EL) 2018/2066, mis käsitleb Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2003/87/EÜ kohast kasvuhoonegaaside heite seiret ja aruandlust ning millega muudetakse komisjoni määrust (EL) nr 601/2012)

Lühend	Tähendus
TJ	Teradžaul
TSO	<i>Transmission System Operator</i> (põhivõrguettevõtja)
UCC	<i>Union Custom Code</i> (liidu tolliseadustik)
UN/LOCODE	<i>United Nations Code for Trade and Transport Location</i> (ÜRO asukohakood)

Mõiste	Määratlus
Täpsus	Teatava koguse mõõtmistulemuse ja tegeliku väärtuse (või rahvusvaheliselt aktsepteeritud ning jälgitavate kalibreerimismaterjalide ja standardmeetoditega empiirilisel kindlaks tehtud võrdlusväärtuse) kokkulangevus juhuslikke ja süstemaatilisi tegureid arvestades.
Tegevusandmed	Protsessi käigus tarbitud või toodetud kütuste või materjalide selle koguse kohta, mida läheb vaja arvutuspõhistes meetodites, väljendatuna vastavalt kas teradžaulides (TJ), massi puhul tonnides või (gaaside puhul) mahuna normaalkuupmeetrites.
Tegelik heitkogus	Heitkogus, mis on arvatud kauba tootmisprotsessi esmaste andmete ja tootmisprotsessi käigus tarbitud elektrienergia tootmise esmaste andmete põhjal ning on kindlaks tehtud rakendusmääruse III lisas sätestatud meetodite alusel.
Tootmismah	Tootmisprotsessi piires toodetud kaupade kogus, väljendatuna megavatt-tundides (MWh) elektri puhul või tonnides muude kaupade puhul.
Põllumajanduse, vesiviljeluse, kalanduse ja metsanduse jäägid	Otseselt põllumajanduses, vesiviljeluses, kalanduses ja metsanduses toodetud jäägid, mis ei hõlma seotud tööstusharude või töötlemise jääke.
Tegevusloaga SPIMi deklaran	Isik, kellele pädev asutus on andnud tegevusloa kooskõlas SPIMi määruse (EL) 2023/956 artikliga 17.
Partii	Ühe saadetisena või teatava ajavahemiku jooksul pidevalt edastatud kütuse- või materjalikogus, millest on võetud kontrollproovid ning mille omadusi on kirjeldatud.
Biomass	Põllumajandusest (kaasa arvatud taimsed ja loomsed ained), metsamajandusest ja nendega seotud tööstusharudest, sealhulgas kalandusest ja vesiviljelusest pärit bioloogilise päritoluga toodete, jäätmete ja jääkide biolagunev osa ning jäätmete, sealhulgas bioloogilise päritoluga tööstus- ja olmejäätmete biolagunev osa.
Arvutustegurid	Alumine kütteväärtus, heitekoefitsient, esmane heitekoefitsient, oksüdatsioonikoefitsient, teisendustegur, süsinikusisaldus või biomassiosa.
Süsinikuhind	Rahasumma, mis tuleb maksta kolmandas riigis süsinikuheite vähendamise kava alusel maksu, lõivu või tasu või heitkogustega kauplemise süsteemi raames lubatud heitkoguse ühikutena, arvatuna sellise meetmega hõlmatud ja kaupade tootmise käigus vabanevate kasvuhoonegaaside põhjal.

Mõiste	Määratlus
SPIMi sertifikaat	Elektrooniline sertifikaat, mis vastab kaubaga seonduva heitkoguse ühele CO ₂ ekvivalenttonnile.
CO₂ heite koefitsient	Ühes geograafilises piirkonnas fossiilkütustest toodetud elektrienergia CO ₂ -mahukuse kaalutud keskmine. CO ₂ heite koefitsient saadakse elektrienergiasektori CO ₂ heite andmete jagamisel fossiilkütustel põhineva elektrienergia kogutoodanguga asjaomasel geograafilises piirkonnas. Seda väljendatakse CO ₂ tonnides megavatt-tunni kohta.
Kombineeritud nomenklatuur	<p>Kaupade klassifikatsioon, mille eesmärk on täita järgmisega seotud nõudeid: i) ühine tollitariifistik, millega on kehtestatud Euroopa Liitu (EL) imporditavate toodete imporditollimaksud, ning Euroopa Liidu integreeritud tariifistik (TARIC), mis sisaldab kõiki ELi ja kaubandusmeetmeid, mida kohaldatakse ELi imporditavate ja EList eksporditavate kaupade suhtes; ii) liidu rahvusvaheline kaubandusstatistika.</p> <p>Kombineeritud nomenklatuur võimaldab koguda, vahetada ja avaldada ELi rahvusvahelise kaubandusstatistika andmeid. Samuti kasutatakse seda rahvusvahelise kaubandusstatistika andmete kogumiseks ja avaldamiseks liidusisese kaubavahetuse puhul⁷³.</p>
Põlemisel tekkiv heide	Kasvuhoonegaaside heide, mis tekib kütuse eksotermilisel reageerimisel hapnikuga.
Pädev asutus	SPIMi määruse (EL) 2023/956 artikli 11 kohaselt liikmesriigi määratud asutus.
Heitkoguste pidev mõõtmine	Toimingute kogum, mille eesmärk on perioodiliste mõõtmiste abil kindlaks määrata koguse väärtus, kohaldades kas mõõtmist korstnas või ekstraheerimist korstna läheduses paikneva mõõtevahendiga; siia alla ei kuulu mõõtmismeetodid, mis põhinevad korstnast üksikproovide võtmisel.
Keerukad kaubad	Muud kaubad kui lihtsad kaubad.
Konservatiivne	Kindlaks määratud valik eeldusi, mille ülesanne on vältida teatatud heitkoguste alahindamist või soojuse, elektri või kaupade tootmise ülehindamist.
Teisendustegur	CO ₂ -na lendunud süsiniku osakaal lähtevoo süsiniku koguhulgast enne heiteprotsessi toimumist, väljendatuna massiosana, võttes atmosfääri heidetud süsinikmonooksiidi arvesse molaarselt võrdväärse CO ₂ kogusena.
Tollideklarant	Määruse (EL) nr 952/2013 artikli 5 punktis 15 määratletud deklarant, kes esitab kauba vabasse ringlusse lubamiseks tollideklaratsiooni enda nimel, või isik, kelle nimel selline deklaratsioon esitatakse.

⁷³ Vt määratlus: [https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Combined_nomenclature_\(CN\)](https://ec.europa.eu/eurostat/statistics-explained/index.php?title=Glossary:Combined_nomenclature_(CN)).

Mõiste	Määratlus
Süsinikdioksiidi kogumise, utiliseerimise säilitamise süsteem ja	Rühm ettevõtjaid, kellel on tehniliselt ühendatud käitised ja transpordivahendid CO ₂ kogumiseks, transpordiks, kaupade tootmisel kasutamiseks või maapõues säilitamiseks.
Andmekäsitlus	Andmete hankimise, töötlemise ja käitlemisega seotud tegevus, mida on vaja heitearuande koostamiseks esmastest allikatest pärit andmete alusel.
Andmekogum	<p>Üht järgmist tüüpi andmed vastavalt asjaoludele kas käitise või tootmisprotsessi tasandil:</p> <ul style="list-style-type: none"> a) tootmisprotsessi käigus tarbitud või toodetud kütuste või materjalide kogus, mida läheb vaja arvutuspõhistes meetodites, väljendatuna vastavalt kas teradžaulides, massi puhul tonnides või gaaside (sealhulgas heitgaasi) puhul mahuna normaalkuupmeetrites; b) arvutustegur; c) mõõdetava soojuse netokogus ja selle kindlaksmääramiseks vajalikud asjakohased parameetrid, eelkõige: i) soojuskandja massivooluhulk ja ii) ülekantud ja tagasisuunatud soojuskandja entalpia, mis määratakse koostise, temperatuuri, rõhu ja küllastumise alusel; d) mõõdetamatu soojuse kogus, mis määratakse soojusenergia tootmiseks kasutatud kütuste asjakohaste koguste järgi, ja kütusesegu alumine kütteväärtus; e) elektrienergia kogus; f) käitiste vahel üle kantud CO₂ kogus; g) väljastpoolt käitist saadud lähteainete kogused ja nende asjakohased parameetrid, nagu päritoluriik, kasutatud tootmiskeem, otsene ja kaudne eriheitkogus, tasumisele kuuluv süsinikuhind; h) tasumisele kuuluva süsinikuhinna jaoks olulised parameetrid.
Vaikeväärtus	Väärtus, mis arvutatakse või tuletatakse teisestest andmetest, mis näitab kaubaga seonduvat heitkogust.
Otseheide	Kaupade tootmisprotsessis tekkiv heide, sealhulgas tootmisprotsessis tarbitud kütte- ja jahutusenergia tootmisel tekkiv heide, olenemata kütte- ja jahutusenergia tootmise asukohast.

Mõiste	Määratlus
Toetusõiguslik seire-, aruandlus- ja kontrollisüsteem	Seire-, aruandlus- ja kontrollisüsteem, mille puhul käitis on asutatud ⁷⁴ CO ₂ hinnastamise kava või heitkoguste kohustusliku seirekava või käitise heitkoguste seirekava jaoks, ja mis võib hõlmata tõendamist akrediteeritud tõendaja poolt vastavalt SPIMi rakendusmääruse artikli 4 lõikele 2.
Seonduv heitkogus	Kauba tootmisel tekkiv otseheide ja tootmisprotsessis tarbitava elektrienergia tootmisel tekkinud kaudne heide, mis arvutatakse vastavalt IV lisas sätestatud meetoditele ja mida on täpsustatud artikli 7 lõike 7 kohaselt vastu võetud rakendusmäärustes.
Heitkogus	Kauba tootmisel tekkivate kasvuhoonegaaside heide atmosfääri.
Heitekoefitsient	Kasvuhoonegaasi keskmine heitemäär võrreldes lähtevoo tegevusandmetega, eeldusel et toimub täielik oksüdeerumine põlemisel ja täielik muundumine kõigi muude keemiliste reaktsioonide puhul.
Elektrienergia heitekoefitsient	Vaikeväärtus, mida väljendatakse CO ₂ ekvivalenttonnides ja mis näitab kauba tootmisel tarbitud elektrienergia heitemahukust.
Heiteallikas	Protsess käitises või eraldi kindlaksmääratav käitise osa, millest eraldub vastavaid kasvuhoonegaase.
ELi HKS	ELi heitkogustega kauplemise süsteem direktiivi 2003/87/EÜ I lisas loetletud tegevusaladel, välja arvatud lennutegevus.
Fossiilne süsinik	Anorgaaniline või orgaaniline süsinik, mis ei ole biomass.
Fossiilne osa	Fossiilse ja anorgaanilise süsiniku osakaal kütuse või materjali süsiniku kogusisalduses, väljendatuna massiosana.
Kontrollimatu heide	Ebakorrapärane või ettekatsetamatu heide allikast, mida ei ole võimalik lokaliseerida või mis on individuaalseks seireks liiga erinev või väike.
Kaup või kaubad	SPIMi määruse (EL) 2023/956 I lisas [ja rakendusmääruse II lisas] loetletud kaupade hulka kuuluv kaup.
Kasvuhoonegaasid	SPIMi määruse (EL) 2023/956 I lisa [ja rakendusmääruse II lisa] kohaselt iga kõnealuses lisas loetletud kaubaliigi tootmisega seotud kasvuhoonegaasid.
Importija	Isik, kes esitab kauba vabasse ringlusse lubamiseks tollideklaratsiooni enda nimel ja enda eest, või kui tollideklaratsiooni esitab vastavalt määruse (EL) nr 952/2013 artiklile 18 kaudne tolliesindaja, siis isik, kelle eest selline deklaratsioon esitatakse.
Import	Vabasse ringlusse lubamine, nagu see on sätestatud määruse (EL) nr 952/2013 artiklis 201.

⁷⁴ Jurisdiktsioon, kus käitis paikneb.

Mõiste	Määratlus
Kaudne heide	Kauba tootmisprotsessis tarbitava elektrienergia tootmisel tekkiv heide, olenemata tarbitud elektrienergia tootmise kohast.
Oma-CO₂	Lähtevoos osaks olev CO ₂ .
Käitis	Paikne tehniline üksus, kus toimub tootmisprotsess.
Mõõdetav soojus	Netosoojusvoog, mida transporditakse mööda kindlakstehtavaid torusid või kanaleid eelkõige selliste soojuskandjate abil nagu aur, kuum õhk, vesi, õli, sulametallid ja soolad ning mille jaoks on paigaldatud või saab paigaldada soojusarvesti.
Mõõtmispunkt	Heiteallikas, mille puhul heite mõõtmiseks kasutatakse heitkoguste pideva mõõtmise süsteeme, või sellise torusüsteemi ristlõige, mille puhul CO ₂ voo määramiseks kasutatakse pideva mõõtmise süsteeme.
Mõõtesüsteem	Mõõtevahendite ja muude seadmete täiskomplekt, näiteks proovivõtu- ja andmetöötlusseadmed, mida kasutatakse selliste muutujate määramiseks nagu tegevusandmed, süsinikusisaldus, kütteväärtus ja kasvuhoonegaaside heitekoefitsient.
Miimumnõuded	Seiremeetodid, mille puhul rakendatakse andmete kindlaksmääramiseks lubatud minimaalseid jõupingutusi, et saada määruse (EL) 2023/956 kohaldamiseks vastuvõetavad heiteandmed.
Segakütus	Kütus, mis sisaldab nii biomassi kui ka fossiilset süsinikku.
Segamaterjal	Materjal, mis sisaldab nii biomassi kui ka fossiilset süsinikku.
Alumine kütteväärtus	Konkreetne energiakogus, mis vabaneb soojusena, kui kütus või materjal põleb standardtingimustel hapnikuga täielikult, kui redutseerijaks on vee moodustumisel tekkinud vee aurustumisest tulenev soojus.
Mõõdetamatu soojus	Kogu muu soojus peale mõõdetava soojuse.
Käitaja	Isik, kes käitab kolmandas (st ELi mittekuulvas) riigis asuvat käitist või kelle kontrolli all see on.
Energiaostuleping	Leping, mille alusel isik nõustub ostma elektrienergiat otse elektritootjalt.
Tootmisprotsess	Sellise käitise osad, kus toimuvad keemilised või füüsikalised protsessid II lisa 2. jao tabelis 1 loetletud kaupade koondkategoriasse kuuluvate kaupade tootmiseks, ning selle konkreetsete süsteemiipiirid seoses sisendmaterjalide, toodangu ja vastavate heitkogustega.

Mõiste	Määratlus
Tootmisskeem⁷⁵	Spetsiifiline tehnoloogia, mida kasutatakse tootmisprotsessis kaupade koondkategoriasse kuuluvate kaupade tootmiseks.
Protsessiheide	Kasvuhoonegaaside heide, välja arvatud põlemisel tekkinud heide, mis tekib ainetevaheliste tahtlike või tahtmatute reaktsioonide tagajärjel või ainete muundumisel, ning mille esmane eesmärk ei ole soojuse tekitamine, sealhulgas järgmistest protsessidest käigus: a) maakides, kontsentraatides ja teiseses tooraines leiduvate metalliühendite keemiline, elektrolüütiline või pürometallurgiline redutseerimine; b) metallidest ja metalliühenditest lisandite eraldamine; c) karbonaatide, sealhulgas suitsugaasi puhastamiseks kasutatavate karbonaatide lagundamine; d) toodete või vahesaaduste keemiline sünteesimine, kus süsinikku kandev materjal osaleb reaktsioonis; e) süsinikku sisaldavate lisaainete või toorainete kasutamine; f) poolmetallioksiidide või mittemetallioksiidide, nagu ränioksiidide ja fosfaatide keemiline või elektrolüütiline redutseerimine.
Asendusandmed	Aastased väärtused, mis on empiiriliselt põhjendatud või tulenevad heakskiidetud allikatest ja mida käitaja kasutab andmekogumi ⁷⁶ asemel selleks, et tagada täielik aruandlus juhul, kui ei ole võimalik hankida kõiki kohaldatavas seiremeetodis nõutavaid andmeid või tegureid.
Soodustus	Rahaline või muus vormis summa, mille võrra väheneb süsinikuhinna maksmise eest vastutava isiku poolt tasumisele kuuluv või tasutud summa enne või pärast selle tasumist.
Soovitavad täiustused	Seiremeetodid, mille puhul on tõestatult tagatud, et andmed on täpsemad või vigadele vähem vastuvõtlikud kui miinimumnõuete kohaldamisel, ning mida võib rakendada vabatahtlikkuse alusel.
Aruandev deklarant	Üks järgmistest isikutest: a) importija, kes esitab kauba vabasse ringlusse lubamiseks tollideklaratsiooni enda nimel ja enda eest; b) isik, kellel on määruse (EL) nr 952/2013 artikli 182 lõikes 1 osutatud luba esitada tollideklaratsioon ja kes deklareerib kauba impordi;

⁷⁵ NB! Eri tootmisskeemid võivad kuuluda sama tootmisprotsessi alla.

⁷⁶ Tegevusandmed või arvutustegurid.

Mõiste	Määratlus
	c) kaudne tolliesindaja, juhul kui tollideklaratsiooni esitab määruse (EL) nr 952/2013 artikli 18 kohaselt määratud kaudne tolliesindaja, kui importija asub väljaspool liitu või kui kaudne tolliesindaja on kooskõlas määruse (EL) 2023/956 artikliga 32 nõustunud aruandekohustustega.
Aruandeperiood	Ajavahemik, mida käitaja on otsustanud kasutada seonduva heitkoguse kindlaksmääramisel võrdlusalusena.
Jääk	Aine, mis ei ole tootmisprotsessi vahetuks eesmärgiks olev lõpptoode; selle tootmine ei ole tootmisprotsessi esmane eesmärk ja selle tootmiseks ei ole protsessi tahtlikult muudetud.
Lihtsad kaubad	Sellises tootmisprotsessis toodetud kaubad, milleks on vaja üksnes sisendmaterjale (lähteaineid) ja kütuseid, millega seonduv heitkogus on null.
Lähtevoog	Üks järgmistest: a) teatavat tüüpi kütus, tooraine või toode, mille tarbimise või tootmise tagajärjel suureneb vastavate kasvuhoonegaaside heide ühest või mitmest allikast; b) süsinikku sisaldav teatavat tüüpi kütus, tooraine või toode, mida arvestatakse kasvuhoonegaaside heitkoguste arvutamisel massibilansi meetodil.
Seonduv eriheitkogus	Ühe tonni kaubaga seonduv heitkogus, mida väljendatakse CO ₂ ekvivalenttonnides kauba tonni kohta.
Kolmas riik	Väljaspool Euroopa Liidu tolliterritooriumi asuv riik või territoorium.
CO₂ ekvivalenttonn	Üks tonn süsinikdioksiidi (CO ₂) või mõne teise I lisas loetletud kasvuhoonegaaside hulka kuuluva kasvuhoonegaasi kogus, mille globaalse soojendamise potentsiaal on samaväärne CO ₂ omaga.
Põhivõrguettevõtja	Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi (EL) 2019/944 ⁷⁷ artikli 2 punktis 35 määratletud ettevõtja.
Jäätmed	Mis tahes ained või esemed, mille valdaja ära viskab, kavatseb ära visata või on kohustatud ära viskama, välja arvatud ained, mida on tahtlikult muudetud või saastatud kõnealusele määratlusele vastamiseks.
Heitgaas	Osaliselt oksüdeerunud gaasilist süsinikku standardtingimustes sisaldav gaas, mis on pärit protsessiheite mõiste määratluses loetletud mis tahes protsessist.

⁷⁷ Euroopa Parlamendi ja nõukogu 5. juuni 2019. aasta direktiiv (EL) 2019/944 elektrienergia siseturu ühiste normide kohta ja millega muudetakse direktiivi 2012/27/EL (ELT L 158, 14.6.2019, lk 125).

